

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Fritid 2006-07

Fritid

2006-07

Living Conditions
Report no 118

Leisure Activities 2006–07

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2009

Tidigare publicering
Previous publication

Se förteckning i slutet av publikationen
Listed at the end of this report

Producent
Producer

SCB, social välfärd
Statistics Sweden, Social Welfare
Box 24300, SE-104 51 Stockholm
+46 8 506 940 00

Förfrågningar
Inquiries

Göran Nordström +46 8 506 950 15
goran.nordstrom@scb.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Levnadsförhållanden rapport 118, *Fritid, 2006–07*.

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarebearbetning av statistiken.

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). It may be used freely and quoted. When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, Living Conditions, Report no 118: *Leisure Activities 2006–07*.

Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Omslag:
Cover

Ateljén SCB

ISSN 1654-1707 (online)

URN:NBN:SE:SCB-2009-LE118BR0901_pdf (pdf)

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se.
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför på uppdrag av Sveriges riksdag från och med 1975 löpande undersökningar av svenska folkets levnadsförhållanden. Uppgifterna samlas från och med 2007 i huvudsak in genom telefonintervjuer med ett urval av Sveriges vuxna befolkning, 16 år och äldre. Resultaten publiceras i SCB:s serie Levnadsförhållanden.

I denna rapport ges en statistisk belysning befolkningens fritidsvanor omfattande friluftsliv, motion och idrott, kultur- och nöjesaktiviteter samt semesterresande. Rapporten bygger på uppgifter i huvudsak från 2006-2007. I viss utsträckning har även jämförelser gjorts med tidigare år fritiden varit fördjupad i undersökningarna 1976, 1982–83, 1990–91 och 1998-99.

Rapporten har utarbetats av Göran Nordström. Kapitel 6, Kulturvanor har författats av Cecilia Skjöld.

Statistiska centralbyrån i april 2009

Anna Wilén

Anders Sundström

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och andra organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 149.

Förord	3
Sammanfattning	13
Fritidsaktiviteter i översikt	13
Friluftsliv, motion och idrott	14
Utvecklingen över tid	15
Kulturvanor	15
Semesterresande	16
1 Inledning	19
ULF är ingen fritidsundersökning	19
Fritidsaktiviteterna är ojämnt fördelade i befolkningen	20
Rapportens uppläggning	20
Det fullständiga tabellmaterialet tillhandahålls på SCB:s hemsida	21
2 Vad är fritid?	23
Fritid som välfärd	24
Restriktioner och preferenser för fritiden	25
Tiden	25
Medicinska/fysiologiska hinder	28
Förvärvsarbete eller skolgång	28
Materiella resurser	28
Preferenser för olika aktiviteter	28
3 Så mäts fritiden i ULF	31
Klassificering av aktiviteter	31
Friluftsliv, idrotts- och motionsaktiviteter	32
Kulturaktiviteter	33
Semesterresande	34
Semesterresande utomlands	35
Tillgång till fritidshus	35
Tillgång till dator och Internet i hemmet	36
4 Fritidsaktiviteter i översikt	37
Fritidsaktiviteterna varierar över livscykeln	37
Jämförelser mellan kön och åldrar	37
Ungdomarnas fritid – idrott, datoranvändning och nöjen	44
Äldres fritid – friluftsliv, kultur och bokläsning	44
5 Friluftsliv, motion och idrott	45
Friluftsliv för upplevelsen – idrott för prestationen	45
Friluftsliv och utövandefrekvens	48
Många äldre män strövar i skog och mark	51
Vandra på låglandsled lika vanligt bland män som bland kvinnor	53
Fjällvandringar vanligare bland män	53
Yngre män fritidsfiskar – äldre män jagar	53
Arbetarna underrepresenterade i idrottslivet	56
Drygt hälften av de yngsta männen spelar någon gång fotboll	56
Motion på gym jämnare könsfördelat än motion i idrottshallar	56

Skridskoåkning vanligast bland småbarnsföräldrar och ungdomar	60
Långfärdsskridskoåkning vanligast i mogen ålder	60
Hälften av de unga kvinnorna simmar i simhallar	60
Simkunnigheten mer utbredd bland män än kvinnor – mindre bland utrikes födda	60
Var fjärde manlig högre tjänsteman spelar golf.....	60
Metodbytet i ULF 2006 försvårar jämförelsen över tid	62
Utvecklingen av friluftsliv, idrott och motion 1982–2007	63
Idrottandet har ökat främst bland kvinnorna	67
Minskat stillasittande.....	69
6 Kulturvanor.....	71
Kultur – den vanligaste fritidsaktiviteten?	71
Kvinnorna, männen och kulturen.....	72
Utvecklingen	73
Besöksaktiviteter.....	74
Biobesök	75
Teaterbesök	77
Konsertbesök	79
Konstutställningar och konstmuseer.....	81
Andra museer	83
Deltagande i gudstjänster	85
Deltagande i studiecirkel	87
Läsning	89
Läsa böcker	90
Att läsa skönlitteratur.....	92
Tidskrifter	94
Veckotidningar	96
Biblioteksbesök.....	98
Aktivt utövande	100
Att skriva	101
Måla, rita, teckna m.m.....	102
Sjunga i grupp.....	104
Musik	105
7 Semesterresande	107
Semestern viktig som rekreation	108
God ekonomi grunden för flitigt resande	108
Huvudtrenderna i semesterresandet	111
Semesterresandet i olika generationer.....	111
Alltjämt stora socioekonomiska skillnader	111
Skäl att inte resa på semester.....	113
Var sjätte man och kvinna har inte råd att resa bort på semestern.....	113
Alltjämt ökat utlandsresande bland de äldre.....	114
Ökat utlandsresande bland manliga tjänstemän.....	114
Slutsatser om semesterresandet.....	117
Fakta om statistiken.....	119
Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)	119
Redovisningsgrupper.....	120
Ålder.....	121
Familjetyp	121
Familjecykel.....	121
Utbildning.....	121
Disponibel inkomst per konsumtionsenhet.....	121

Socioekonomisk indelning	122
Bakgrund.....	123
Kommungrupp	123
H-region	124
Tabeller – befolkningstal och bastal.....	125
Teknisk beskrivning	129
Kort historik.....	129
Undersökningsobjekt, population och redovisningsgrupper	130
Urvalsförfarande.....	130
Över- och undertäckning samt bortfall	131
Estimation och variansberäkning.....	132
Genomförande	133
Resultatens tillförlitlighet	133
Hjälpstabeller	134
Bilaga 1 Hjälptabeller.....	137
Bilaga 2 Rapportförteckning	145
In English	149
Summary	149
Leisure activities' overview	149
Outdoor life, exercise and sports.....	150
Development over time	151
Cultural habits.....	151
Vacation travel	152
List of tables	154
List of graphs	154

Tabellförteckning

Tabell 5.1 Motionsvanor på fritiden 2006–07. Ackumulerande klasser. Personer 16-84 år. Procent	46
Tabell 5.2 Utövande av olika friluft- och idrottsaktiviteter på fritiden under en 12-månadersperiod i genomsnitt för åren 2006–2007. Personer 16-84 år. Procent	49
Tabell 6.1 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 tagit del av olika besöksaktiviteter. Procent.....	74
Tabell 6.2 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst böcker, tidskrifter eller veckotidningar. Procent.....	89
Tabell 6.3 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden aktivt brukar utöva någon kulturaktivitet. 2006–07. Procent.....	100

Diagramförteckning

Diagram 2.1 Genomsnittlig tid för aktiviteter veckodagar respektive veckoslut år 2000/01. Befolkningen 20–64 år	26
Diagram 4.1 Andelen män 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent.....	38

Diagram 4.2 Andelen kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent	39
Diagram 4.3 Andelen män 16–24 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent.....	40
Diagram 4.4 Andelen kvinnor 16–24 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent	41
Diagram 4.5 Andelen män 75–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent.....	42
Diagram 4.6 Andelen kvinnor 75–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent	43
Diagram 5.1 Motionsvanor på fritiden 2006–07. Hela svarsfördelningen. Män och kvinnor efter åldersklass. Procent	47
Diagram 5.2 Motion på fritiden minst 2 gånger i veckan 2006–07. Män och kvinnor 16–84 år i olika befolkningsgrupper. Procent	48
Diagram 5.3 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 strövat i skog och mark mer än 5 gånger. Procent.....	51
Diagram 5.4 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 vandrat på låglandsled minst någon gång. Procent.....	52
Diagram 5.5 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 fjällvandrat minst någon gång. Procent	52
Diagram 5.6 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 fritidsfiskat minst någon gång. Procent	54
Diagram 5.7 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 jagat minst någon gång. Procent	54
Diagram 5.8 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 idrottat utomhus minst någon gång. Procent.....	55
Diagram 5.9 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 idrottat inomhus minst någon gång. Procent.....	55
Diagram 5.10 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 sprungit eller åkt skidor i iordningställt motionsspår eller skidspår minst någon gång. Procent.....	57
Diagram 5.11 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 idrottat på fotbollsplan eller idrottsplats minst någon gång. Procent.....	57
Diagram 5.12 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 åkt idrottat i idrottshall eller gymnastiksal minst någon gång. Procent.....	58
Diagram 5.13 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 tränat på gym/träningscenter/fitnesscenter minst någon gång. Procent.....	58
Diagram 5.14 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 åkt skridskor på konstfrusen eller spolad isbana minst någon gång. Procent	59

Diagram 5.15 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 åkt långfärdsskridskor minst någon gång. Procent.....	59
Diagram 5.16 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 simmat i simhall minst någon gång. Procent	61
Diagram 5.17 Andelen män och kvinnor 16-84 år som kan simma 200 meter. Procent.....	61
Diagram 5.18 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 spelat golf på golfbana (ej minigolf) minst någon gång. Procent	62
Diagram 5.19 Friluft- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1982-2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent	63
Diagram 5.20–5.23 Friluft- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1982–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent	64
Diagram 5.24–5.27 Friluft- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1990–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent.....	65
Diagram 5.28–5.31 Friluft- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1990–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent.....	66
Diagram 5.32–5.34 Friluft- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1988–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent.....	67
Diagram 5.35 Idrott utomhus respektive inomhus mer än 5 gånger under det senaste året bland män och kvinnor 16–74 år 1982–2006. Procent.....	68
Diagram 6.1 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod tagit del av olika kulturaktiviteter, någon gång respektive mer än 5 gånger, eller brukat utöva en kulturaktivitet någon gång respektive varje vecka. 2006–07. Procent.....	72
Diagram 6.2 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på bio. Procent	75
Diagram 6.3 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på teater. Procent	77
Diagram 6.4 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på konsert. Procent	79
Diagram 6.5 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på konstmuseum eller konstutställning. Procent.....	81
Diagram 6.6 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 besökt andra museer än konstmuseer. Procent.....	83
Diagram 6.7 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 deltagit i en gudstjänst. Procent	85

Diagram 6.8 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 deltagit i en studiecirkel. Procent	87
Diagram 6.9 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst böcker. Procent	90
Diagram 6.10 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst skönlitteratur. Procent	92
Diagram 6.11 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst tidskrifter. Procent.....	94
Diagram 6.12 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst veckotidningar. Procent.....	96
Diagram 6.13 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 besökt ett bibliotek. Procent	98
Diagram 6.14 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar skriva dagbok, brev, artiklar etc. 2006–07. Procent.....	101
Diagram 6.15 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar måla, rita, teckna arbeta i lera. 2006–07. Procent.....	102
Diagram 6.16 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar sjunga i grupp eller delta i körsång. 2006–07. Procent.....	104
Diagram 6.17 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar spela något musikinstrument 2006–07. Procent	105
Diagram 7.1 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod, semesterresa utomlands samt varken semesterresa eller tillgång till fritidshus. Män och kvinnor 16–74 år 1977–2006 samt 2006–07. Procent.....	107
Diagram 7.2 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod, avsaknad av mindre kontantmarginal, svårigheter att klara löpande utgifter samt undersysselsatta 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Män 16–64 år. Procent.....	109
Diagram 7.3 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod, avsaknad av mindre kontantmarginal, svårigheter att klara löpande utgifter samt undersysselsatta 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Kvinnor 16–64 år. Procent	109
Diagram 7.4 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Män i olika åldersgrupper. Procent	110
Diagram 7.5 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Kvinnor i olika åldersgrupper. Procent.....	110
Diagram 7.6 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer) efter socioekonomisk grupp. Män 16–74 år. Procent.....	112
Diagram 7.7 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer) efter socioekonomisk grupp. Kvinnor 16–74 år. Procent.....	112
Diagram 7.8 Andel som inte företagit någon semesterresa på minst en vecka samt skäl till detta. Män och kvinnor 16–84 år 2006–2007. Procent.....	113

Diagram 7.9 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män 16–84 år efter åldersgrupp 1982–83, 1990–91, 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent	115
Diagram 7.10 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Kvinnor 16–84 år efter åldersgrupp 1982–83, 1990–91, 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent	115
Diagram 7.11 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män 16–84 år efter socioekonomisk tillhörighet 1982–83, 1990–91 och 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent.....	116
Diagram 7.12 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Kvinnor 16–84 år efter socioekonomisk tillhörighet 1982–83, 1990–91 och 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent	116

Sammanfattning

Genom Statistiska centralbyråns *Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF)* kartläggs och analyseras välfärdens utveckling fortlöpande. Undersökningarna har genomförts sedan 1975 med ett slumpmässigt urval om ca 7 000 personer per år i åldrarna 16-84 år (16-74 år 1975-79).

Undersökningarna är vartannat år omväxlande fördjupade mot olika välfärdsområden, såsom hälsa, boende, arbetsmiljö, sociala relationer m.m. Djupare och bredare belysningar av fritiden har gjorts i ULF vid fem tillfällen: 1976, 1982-83, 1990-91, 1999 och 2006-2007.

ULF kan inte ge någon heltäckande bild av vad folk gör på sin fritid. Syftet är i första hand istället att ge en övergripande beskrivning av ett antal utvalda fritidsaktiviteters omfattning i befolkningen och hur dessa aktiviteter fördelar sig i olika grupper.

Redovisningen i denna rapport gäller i huvudsak resultaten från mätningarna 2006-07, men här ingår även en belysning av friluftslivets och idrottsaktiviteternas utveckling liksom semesterresandets utveckling över tid. Det fullständiga tabellmaterialet ingår inte i rapporten. I stället tillhandahålls detta på SCB:s hemsida www.scb.se/LE0101 och vidare där under "Publikationer".

Undersökningarna av levnadsförhållanden genomgick 2006 ett metodbyte. Från att årligen sedan 1975 ha genomförts som besöksintervjuer med hjälp av ett pappersformulär, telefonintervjuades halva urvalet 2006 med hjälp av ett speciellt utarbetat datorprogram. Den traditionella metoden, besöksintervjuer, genomfördes för den andra hälften av urvalet. Från och med 2007 genomförs samtliga intervjuer i telefon.

De jämförelser över tid som redovisas i denna rapport gäller friluftsliv, idrott och motion 1982-2006, besöksintervjuer och 2006-2007, telefonintervjuer, samt semesterresande 1977-2006 på motsvarande sätt. Jämförelsen över tid för friluftsliv, motion och idrott gäller enbart män och kvinnor 16-74 år, eftersom jämförelser mellan flertalet undergrupper blir alltför statistiskt osäker. Mer om metodbytet redovisas i kapitlet "Fakta om statistiken" och på hemsidan.

Fritidsaktiviteter i översikt

De vanligaste fritidsaktiviteterna som både män och kvinnor ägnar sig åt minst någon gång är att gå på restaurang, pub eller kafé samt att motionera. Att ströva i skog och mark är också mycket vanligt både bland män och kvinnor. Medan män också i mycket stor utsträckning föredrar att ägna sig åt att använda dator och Internet, ingår istället läsning av böcker och veckotidningar bland de vanligaste fritidsaktiviteterna hos kvinnor. Kvinnor besöker också konstmuseer, teater och bibliotek, deltar i studiecirklar och gudstjänster samt målar, tecknar, skriver dagbok, dikter eller brev i betydligt större utsträckning än män. Fritidsaktiviteter som män ägnar sig åt i större utsträckning än kvinnor är bland annat att åskåda idrotts-evenemang, idrotta utomhus, fritidsfiska, jaga och spela golf. Med andra

ord behåller de enligt tidigare undersökningarna traditionellt kvinnliga och manliga fritidsaktiviteterna alltså sina positioner.

Ungdomars fritid kännetecknas i första hand av en generellt högre andel utövare av de olika aktiviteterna i jämförelse med den äldre delen av befolkningen. Fritiden för ungdomar är också i högre grad inriktad mot olika slags idrottsaktiviteter, nöjesaktiviteter och användning av dator och Internet medan de äldres fritid i stället domineras av stillsammare utomhusaktiviteter som att nöjespromenera, trädgårdsarbete, ströva i skog och mark samt att ägna sig åt olika slags litteraturläsning.

Friluftsliv, motion och idrott

För de flesta frilufts- och idrottsaktiviteter är andelen utövare högre bland män än bland kvinnor. Det gäller i första hand fritidsfiske och jakt, men även att fjällvandring, att utnyttja motionsspår för löpning eller skidlöpning, att spela golf, att åka skridskor eller långfärdsskridskor samt att spela fotboll. Aktiviteter som kvinnor ägnar sig åt i högre grad än män är att nöjespromenera, att ströva i skog och mark, att simma i simhall samt att idrotta inomhus, vilket vuxit mycket kraftigt bland kvinnor de senaste decennierna. Aktiviteter som män och kvinnor ägnar sig åt i ungefär samma utsträckning är trädgårdsarbete, att vandra på låglandsled och att motionera på gym eller träningscenter. Var femte man och kvinna tränar på gym mer än 20 gånger under ett år.

De flesta idrottsaktiviteter utövas givetvis betydligt mer i de yngre åldersgrupperna än i de äldre, och yngre män är i allmänhet mer aktiva än yngre kvinnor. Hälften av männen 16–24 år ägnar sig åt hård fysisk träning minst 2 gånger i veckan, medan motsvarande andel bland yngre kvinnor är fyra av tio. Det regelbundna motionerandet avtar dock inte med åldern, men blir i stället mindre fysiskt krävande. När det gäller mer friluftsbetonade aktiviteter såsom trädgårdsarbete, strövanden i skog och mark, jakt, vandringsturer i låglandsterräng och långfärdsskridskoåkning är åldersfördelningen jämnare eller till och med vanligare förekommande bland äldre än bland yngre. För de flesta av dessa aktiviteter är äldre män i klar majoritet. Detta gäller dock inte inomhusidrottandet, där i stället äldre kvinnor är i majoritet.

Sett till övriga befolkningsgrupper är utövandet vanligare bland tjänstemän än bland arbetare för i stort sett samtliga frilufts- och idrottsaktiviteter. Jakt och fiske samt fotbollsspelande undantagna, där manliga arbetare är representerade i högre grad än tjänstemännen. Likaså är män och kvinnor födda i Sverige av svenska föräldrar mer representerade i frilufts- och idrottslivet än personer födda utomlands, och i flertalet fall är skillnaderna större bland kvinnor än bland män.

Skridskoåkning på konstfrusen eller spolad isbana uppvisar ett något annorlunda mönster jämfört med övriga motionsaktiviteter då detta domineras starkt av män med barn, oavsett om männen är ensamstående eller sammanboende. Även kvinnor med barn åker skridskor i relativt stor utsträckning.

Utvecklingen över tid

Bland friluft- och idrottsaktiviteter som ökat i omfattning sedan i början av 1980-talet märks i första hand idrottandet inomhus. Ökningen är synnerligen kraftig bland kvinnor som numera idrottar inomhus i större omfattning än män. Bland andra aktiviteter som ökat märks nöjes- och motionspromenader, idrott utomhus och motion i allmänhet. Samtidigt har fritidsfisket minskat liksom idrottandet i gymnastiksal, vilket kan tyckas något motsägande med tanke på det allt ökande inomhusidrottandet. Sannolikt har inomhusidrottandet i allt högre grad kommit att istället flyttas in på gym och träningshallar. Bland aktiviteter som inte förändrats nämnvärt över tiden är trädgårdsarbete, strövande i skog och mark, fjällvandring, jakt, idrottsaktiviteter på fotbollsplaner/idrottsplatser och skridskoåkning på spolad isbana.

För vissa aktiviteter syns uppenbara skillnader mellan resultaten från 2006 års besöksintervjuer och 2006–07 års telefonintervjuer. Det gäller främst nöjes- och motionspromenerandet som skattas hela 12 procentenheter lägre för män och 16 procentenheter lägre för kvinnor i telefonintervjuerna beträffande promenerandet minst 5 gånger under ett år. Den stadigt uppåtgående trenden som syns enligt besöksintervjuerna har således inte alls fångats upp i telefonintervjuerna. Även löpning/skidlöpning i motionsspår eller skidspår bland kvinnorna samt simning i simhall skattas lägre såväl bland kvinnor som män. Aktiviteter som skattas högre i telefonintervjun är skridskoåkning på spolad isbana, golf bland männen samt både att inte motionera alls och att motionera minst 2 gånger i veckan.

Kulturvanor

Kulturvanor som beskrivs i denna rapport varierar mellan olika delar av befolkningen. Att kvinnor är mer aktiva än män vad gäller flertalet kulturaktiviteter är välbekant. Att gå på teaterföreställningar, konstutställningar och musikuppföranden sysselsätter kvinnor i större utsträckning än män. Endast då det gäller att själv musicera, läsa tidskrifter eller gå på andra museer än konstmuseer är män något mer aktiva.

Tjänstemän och den del av befolkningen som har högre utbildning är i allmänhet också mer aktiva än dem med arbetaryrken och lägre utbildning.

Tillgängligheten, dvs. kulturutbudet på bostadsorten, har också viss, dock vad det förefaller begränsad, betydelse.

De kulturaktiviteter som studerats kan delas in i några grupper.

- *Åskådare* går på bio, teater, konserter, konstutställningar och andra museer.
- *Aktiva deltagare* deltar i gudstjänster och studiecirkel.
- *Aktiva utövare* skriver, målar, sjunger eller musicerar på fritiden.
- *Att läsa* böcker, tidskrifter och veckotidningar redovisas också.

En betydande faktor är naturligtvis åldern. Olika aktiviteter attraherar olika åldrar. Tydligast framgår detta då det gäller andelarna som går på bio. I den yngsta åldersgruppen 16–24 år går hela nio av tio på bio minst en gång om året, medan andelen bland 65–74 åringarna är fyra av tio. I de ännu högre åldrarna, 75–84 år, går endast var femte på bio minst en gång om året.

Metodbytet 2006 har försvårat möjligheterna att med säkerhet uttala sig om utvecklingen vad gäller kulturvanorna. Några tendenser, de flesta sådana som utvecklats sedan ett antal år, kan dock iakttas:

Utvecklingen bland åskådaraktiviteterna varierar

- Biobesökandet fortsätter att *öka*, framför allt bland de äldre.
- Andelen som besöker konserter har *ökat*, men inte bland de yngsta.
- Andelarna som går på teater respektive konstutställningar förefaller vara *oförändrade*.
- Andelen som besöker något annat museum än konstmuseum har *minskat* – trots att de statliga museerna var avgiftsfria 2006.

Läsvanorna minskar överlag

- Bokläsandet fortsätter att minska bland män i alla åldrar. Inte ens var tredje man läser idag i en bok varje vecka. Bland kvinnor gör nästan hälften det. Bland dem fortsätter läsandet att öka, om än inte bland de yngre.
- Tidskriftsläsandet har minskat markant, med ca 10 procentenheter sedan slutet av 1990-talet. Detta gäller män, som ju sedan länge är de som i störst utsträckning läser tidskrifter, i samma grad som kvinnor.
- Veckotidningsläsandet fortsätter att minska i hela befolkningen utom bland äldre kvinnor.

Det aktiva kulturutövandet tenderar att minska

- Andelarna som skriver – dagbok, artiklar, dikter, brev o. d. – har minskat. Om detta beror på att man numera använder datorn till detta och vid intervjutillfället inte uppger det, går inte att bedöma.
- Även andelen som målar, tecknar, arbetar i lera etc. har minskat något år för år.
- Allt färre yngre kvinnor ägnar sig idag åt att spela något musikinstrument.

Kulturvanor enligt ULF ges en mer ingående beskrivning i Kulturrådets rapport: "Nya kulturvanor. Svenska kulturvanor i ett 30-årsperspektiv: 1976–2006" i serien *Kulturen i siffror*, 2008:6. www.kulturradet.se

Semesterresande

Trenden för semesterresandet har varit uppåtgående alltsedan 1977. Då uppgav sex av tio av männen och kvinnorna i åldern 16–74 år att de under en 12-månadersperiod gjort en semesterresa som varat i minst en vecka. Nära 30 år senare, 2006, uppmättes denna andel till sju av tio, nivåer som varit stabila sedan millennieskiftet. Utvecklingen har varit likartad för män och kvinnor. Kvinnor har dock under perioden legat i genomsnitt 2–3 procentenheter över män.

På 1970-talet rådde fortfarande stora skillnader i semesterresandet i olika åldrar. Dessa skillnader minskade dock under 1990-talet. De yngres semesterresande har uppenbarligen stagnerat eller rent av minskat, medan åldersgruppen 55–64 å istället ökat sitt semesterresande till synes opåverkade av 1990-talets lågkonjunktur. Denna åldersgrupp har nu mot slutet av 00-talet också kommit i kapp de yngre.

Under hela tidsperioden har skillnader i semesterresandet mellan olika socioekonomiska grupper varit betydande. Arbetare har gjort semesterresor i betydligt mindre utsträckning än lägre tjänstemän, som i sin tur rest i betydligt mindre utsträckning än högre tjänstemän.

Var tredje man och kvinna 16–84 år avstod från att åka på semester 2006–07 och de vanligaste uppgivna skälen till att inte företa någon semesterresa var dels att vistelsen hemma gett tillräckligt bra rekreation, dels att man inte ansett sig haft råd att resa bort eller att pengarna använts till annat. Nästan var femte man och kvinna har angett det förstnämnda skälet, och en lika stor andel av såväl män som kvinnor har angett privatekonomiska orsaker.

Äldre reser alltmer utomlands medan yngre grupper stagnerat. Utlandsresandet ökade i alla åldrar under 1980-talet, men minskade sedan under 1990-talet för män under 44 år och för kvinnor under 55 år, med något undantag. Utlandsresandet har varit mer utbrett bland ungdomar och bland personer 45–54 år.

Utlandsresandet är betydligt mindre utbrett i åldrarna efter pensioneringen än i yngre åldrar. Pensionärer har emellertid ökat sitt utlandsresande mycket kraftigt under 1980-talet, och detta har sedan fortsatt under 1990-talet och även efter sekelskiftet.

Bland såväl manliga som kvinnliga arbetare reste var tredje (34 procent) utomlands 2006, ingen signifikant förändring sedan 1998–99. Motsvarande andel bland de högre tjänstemännen var dubbelt så hög: 72 procent bland männen, en ökning med tio procentenheter, och 64 procent bland kvinnorna, ingen förändring.

1 Inledning

Möjligheten att utnyttja den fria tiden för rekreation och avkoppling från olika slags arbetsbelastningar i vardagen utgör en väsentlig del av vår välfärd. Statistiska centralbyrån (SCB) genomför varje år på uppdrag av Sveriges Riksdag omfattande intervjuer med befolkningen 16–84 år inom ramen för *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)*. Undersökningarna har genomförts sedan 1975 med ett slumpmässigt urval om ca 7 000 personer per år i åldrarna 16–84 år. Åren 1975–79 var åldersgränsen 16–74 år och från och med 2002 finns ingen övre åldersgräns för intervjuerna.

Undersökningarna av levnadsförhållanden genomgick 2006 ett metodbyte. Från att årligen sedan 1975 ha genomförts som besöksintervjuer med hjälp av ett pappersformulär, telefonintervjuades halva urvalet 2006 med hjälp av ett speciellt utarbetat datorprogram. Den traditionella metoden, besöksintervjuer, genomfördes för den andra hälften av urvalet. Från och med 2007 genomförs samtliga intervjuer i telefon.

Undersökningarna är vartannat år omväxlande fördjupade mot olika välfärdsområden, såsom hälsa, boende, arbetsmiljö, sociala relationer m.m. Djupare och bredare belysningar av fritiden har gjorts i ULF vid fem tillfällen: 1976, 1982–83, 1990–91, 1999 och 2006–2007. År 1998 reducerades antalet fritidsfrågor kraftigt reduceras till förmån för ett omfattande frågebatteri angående attityder till välfärdsstaten.

Resultat från undersökningsomgångarna 1976, 1982–83, 1990–91 och 1998–99 finns tidigare publicerade i rapporterna 17, 56, 85 och 103 i SCB:s rapportserie *Levnadsförhållanden*. Kulturvanor och semesterresande finns också tidigare publicerade i SCB:s rapport *”Välfärd och ofärd under 90-talet”*, *Levnadsförhållanden* nr. 100.

Kulturvanorna (kapitel 6) har avrapporterats mer ingående i rapporten *”Den kulturella välfärden – Elitens privilegium eller möjlighet för alla? Svenska folkets kulturvanor 1976–1999”* samt i rapporten *”Nya kulturvanor. Svenska kulturvanor i ett 30-årsperspektiv: 1976–2006”* i serien *Kulturen i siffror*, 2008:6. Båda rapporterna har utförts på uppdrag av Statens kulturråd och finns att tillgå på Kulturrådets hemsida www.kulturradet.se.

ULF är ingen fritidsundersökning

ULF är i första hand en undersökning av levnadsförhållanden i vid bemärkelse, vilket innebär att endast en mindre del av det totala frågeinnehållet kan utgöras av frågor om olika slags fritidsaktiviteter. ULF kan därför inte ge någon heltäckande bild av vad folk gör på sin fritid. Syftet är i första hand istället att ge en övergripande beskrivning av ett antal utvalda fritidsaktiviteters omfattning i befolkningen och hur dessa aktiviteter fördelar sig i olika grupper.

Fritidsaktiviteterna är ojämlikt fördelade i befolkningen

Undersökningarna har genom åren visat att särskilt utsatta grupper såsom arbetslösa, ensamstående småbarnsföräldrar, utrikes födda, rörelsehindrade, lågutbildade och förtidspensionerade i relativt liten utsträckning idkar friluftsliv, idrottar och motionerar eller utnyttjar det offentliga utbudet av rekreationsanläggningar, kulturella aktiviteter och nöjesaktiviteter. Möjligheterna för dessa grupper att resa utomlands på semestern liksom att överhuvudtaget göra någon semesterresa och att tillbringa sin fritid i någon fritidsbostad har också genom åren visat sig vara tämligen begränsade.

Dessa gruppers fritidsförhållanden står i många fall i skarp kontrast till mer bemedlade gruppers fritidsinnehåll. Enligt 2006–2007 års telefonintervjuer är andelen som inte motionerar på fritiden 18 procent bland manliga ej facklärdare arbetare medan andelen bland manliga högre tjänstemän är 10 procent. Bland kvinnorna var motsvarande andelar 13 respektive 7 procent. Andelen teaterbesökare bland manliga långvarigt arbetslösa eller förtidspensionerade var 18 procent, medan andelen bland de högre tjänstemännen var avsevärt högre: 50 procent. Bland kvinnor är skillnaderna nästa lika stora: 30 procent respektive 60 procent. Andelen med tillgång till dator i hemmet är bland långvarigt arbetslösa eller förtidspensionerade män och kvinnor 71 procent och bland de högre tjänstemännen 95 procent. Andelen som spelar något musikinstrument är 14 procent bland inrikes födda med inrikes födda föräldrar och 11 procent bland utrikes födda. När det gäller att minst någon gång läsa en bok är andelen bland männen 56 procent bland dem med högst förgymnasial utbildning och 88 procent bland dem med eftergymnasial utbildning. För kvinnorna är skillnaderna mellan dessa grupper mindre, eftersom kvinnor genomgående är flitigare bokläsare än män. Detta till trots framstår betydande skillnader: 74 procent bland de lägst utbildade och 95 procent bland de högst utbildade. Innehållet i denna rapport ger fler exempel på fritidsaktiviteter där det råder betydande skillnader mellan olika befolkningsgrupper.

Rapportens uppläggning

För att vidga förståelsen för den betydelse fritiden har för välfärden i samhället ges i *kapitel 2* några definitioner av fritidsbegreppet samt en kortfattad belysning av fritidens roll i samhället och några aspekter av fritidens villkor.

I *kapitel 3* ges förklaringar och definitioner av olika frågor som använts i ULF för att mäta olika företeelser som har att göra med fritiden.

I *kapitel 4, Fritidsaktiviteter i översikt*, redovisas fritidsaktiviteterna bland män och kvinnor rangordnade efter hur vanligt förekommande de är i befolkningen 2006–07.

Kapitel 5, Friluftsliv, motion och idrott, innehåller en nulägesbeskrivning av nivåerna i aktivitetsutövandet i olika grupper. Kapitlet avslutas med en beskrivning av utvecklingen över tid 1982–2006, besöksintervjuer, för män och kvinnor 16–74 år, där en jämförelse också görs med resultaten från 2006–2007 års telefonintervjuer.

I *kapitel 6* redovisas *kulturvanorna* 2006–07.

I kapitel 7 redovisas *Semesterresandet 1977–2006, 2006–07*.

Kapitlet *Fakta om statistiken* innehåller en kortfattad teknisk beskrivning av undersökningen med redovisning av undersökningens genomförande, resultatens tillförlitlighet samt presentation av de redovisningsgrupper som använts.

Bilaga 1 innehåller en förteckning över samtliga rapporter som utkommit i serien *Levnadsförhållanden*.

Tillgång till fritidshus ingår inte i denna rapport, utan beskrivs istället i rapporten *Boende och boendemiljö 2006–2007*, rapport nr. 117 i SCB:s rapportserie *Levnadsförhållanden*. Användning av dator och Internet i hemmet ingår inte heller i rapporten, men tabellmaterialet finns tillgängligt på SCB:s hemsida i anslutning till denna rapport. Datoranvändandet 1998–2006 finns dessutom beskrivet i Kulturrådets rapport *Nya kulturovanor. Svenska kulturovanor i ett 30-årsperspektiv: 1976–2006* i serien *Kulturen i siffror*, 2008:6.

Ytterligare statistik om användningen av dator och Internet i befolkningen ges i SCB:s undersökning *Privatpersoners användning av datorer och Internet 2008*. Se vidare www.scb.se/IT0102.

Ej heller görs någon redovisning av föreningsaktiviteter, då detta istället kommer att belysas mer ingående i en kommande rapport baserad på 2008–09 års uppgifter. Barnens fritid finns redovisad i rapporten *Barns fritid*, *Levnadsförhållanden nr. 116*.

Det fullständiga tabellmaterialet tillhandahålls på SCB:s hemsida

Kommentarerna till diagram och tabeller i denna rapport täcker inte på långt när alla de statistiska uppgifter som redovisas från undersökningen. Syftet med rapporten är istället att belysa skillnader i utövandet mellan ett urval av grupper och ett urval av fritidsaktiviteter med förhoppning att detta ska väcka ett intresse hos läsaren att på motsvarande sätt själv ta del av den mångfald av statistiska uppgifter som det fullständiga tabellmaterialet innehåller.

Detta tabellmaterial ingår dock inte i någon tabellbilaga som tidigare varit brukligt i publikationerna i serien *Levnadsförhållanden*. Istället tillhandahålls detta på SCB:s hemsida www.scb.se/LE0101 och vidare där under *"Publikationer"*.

2 Vad är fritid?

Enligt en av flera gångbara definitioner av detta mångtydiga begrepp menas med "fritid", grovt förenklat, *den tid som blivit över sedan andra nödvändiga sysslor och förpliktelser fullgjorts*. Fritiden har genom historien kännetecknats av människans möjligheter att själv välja hur den ska disponeras. Fritiden har därigenom fått en särprägling som skiljer ut den från alla andra aktiviteter.

Forum för fritidsforskning vid Stockholms universitet antog följande definition 1990:

"Den tid människan förfogar över för val av aktiviteter, vilka inte är nödvändiga på grund av fysiologiska, ekonomiska eller andra sociala tvång".

Andra definitioner av fritiden är mer orienterade mot en slags "upplevelse-kvalitet" där fritid inte enbart består av fri tid, dvs. den tid som blir över när förvärvsarbete, resor till och från skola eller arbetsplats, hemarbete, skötsel av barn och andra nödvändiga sysslor fullgjorts. För att den fria tiden ska kunna bli fritid måste den fyllas med någon aktivitet som skänker en personlig tillfredsställelse och utgör en nödvändig rekreation från det pliktfyllda vardagslivet. Den amerikanske fritidsforskaren Sebastian de Grazia har gett fritidsbegreppet en mer kvalitativ dimension enligt följande, fritt översatt ur "The evolution of leisure"¹:

"Begreppet fritid förutsätter således att den fria tiden fylls med någon form av aktivitet som ger individen en känsla av välbefinnande, lycka och självförverkligande. Den fria tiden hänför sig till en avgränsad tidsperiod, medan fritid hänför sig till ett tillstånd inom människan själv."

I John Neulings *fritidsparadigm*² görs den svåra gränsdragningen mellan arbete och fritid i ett panorama över sex olika kategorier från ren fritid till rent arbete. Aktiviteter som utförs och exemplifieras i paradigmet kan antingen vara *externt* betingade, dvs. ge ekonomisk eller annan ersättning, eller *internt* betingade, dvs. aktiviteten skänker personlig tillfredsställelse eller välbefinnande. De flesta aktiviteter ger enligt Neulinger en kombination av extern och intern belöning i olika proportioner. Han använder de båda synonymerna *work* och *job* i skilda bemärkelser. Medan "work" (nedan översatt med *arbete*) avser arbete som samtidigt skänker personlig stimulans, används begreppet "job" (nedan översatt med *jobb*) i bemärkelsen arbete i syfte att uppnå en extern belöning, dvs. *instrumentellt betingat arbete*.

De sex kategorierna är följande:

Ren fritid: Enbart interna belöningar såsom ett välbefinnande, stimulans och lustupplevelser, exempelvis strövtåg i naturen, biobesök eller socialt umgänge.

¹ Goodale, T, Godbey, G (1988) The evolution of leisure Venture Publishing Inc. State College, PA, USA.

² Letiner M.J och Leitner S.F: Leisure Enhancement, Third edition. Haworth press. New York (2004).

Fritid – arbete: Omfattar de flesta fritidsaktiviteterna. En kombination av externa och interna motiv. Motions- och idrottsaktiviteter som dels skänker lust och stimulans, dels medför bättre hälsa på sikt. Arbete med trädgård eller hus och hem som både innebär fysisk och psykisk påfrestning men som samtidigt skänker lust och välbefinnande hör också hit.

Fritid – jobb: Frivilliga aktiviteter i första hand i syfte att uppnå externa mål. Exempelvis gympapass i syfte att gå ner i vikt, eller arbete i en bostadsförening där kollektiva insatser kan hålla nere olika bostadsutgifter.

Rent arbete: Förvärvsarbete som i huvudsak personlig tillfredsställelse. Hit hör exempelvis professionella idrottsmän, konstnärer och vissa företagare där den egna hobbyn blivit avlönat arbete.

Arbete – jobb: Återigen en kombination av externa och interna belöningsmekanismer, men där ekonomisk ersättning och personlig tillfredsställelse är lika viktiga. Många kreativa arbeten hör hit.

Rent jobb: Arbeten utförda enbart utifrån externa motiv där personlig inlevelse och tillfredsställelse saknas helt.

Fritid som välfärd

Fritiden har under 1900-talet kommit att öka kraftigt för alla samhällsklasser. Överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter har gett såväl kortare arbetsdagar som längre semestrar. Inkomstökningar och standardförbättringar har gjort det möjligt för en helt ny fritidsindustri att växa upp och förse befolkningen med fritidsartiklar av olika slag. Fritidsindustrin har under hela 1900-talet expanderat kraftigt³. Detta liksom en kraftig expansion av turistnäringarna har varit av stor betydelse för samhälls-ekonomin.

Välfärdsstaten har också genom de kommunala organen försett medborgarna med friluftsarealer, simhallar, ishallar, bollplaner, bibliotek, samlingslokaler och andra rekreationsanläggningar. Det bakomliggande syftet har varit att ge människor möjligheter till rekreation, självutveckling och förkovran för att därigenom skapa högre arbetsproduktivitet och minska risken för utslagning.

Karaktären på de olika fritidsinrättningar som drivs av kommunerna avslöjar vilket värdesystem som råder i samhället, dvs. vilka sorters fritidsaktiviteter som betraktas som bra och nyttiga. Trots att befolkningens fritidsbehov inte låter sig bestämmas på samma sätt som behoven av sjukvård, sysselsättning och bostäder, definierar den offentliga verksamheten vilka fritidsbehov som anses föreligga⁴. I vissa kommuner finns väl utbyggda anläggningar för olika idrottsaktiviteter, medan lokaler för musik, teater och andra kulturevenemang är tämligen sällsynta. I andra kommuner kan förhållandet vara det omvända.

Frågan om huruvida vissa fritidsaktiviteter är bättre än andra, ger mer välfärd än andra, går enligt Goodale och Godbey¹ inte att ge något entydigt svar på. Olika fritidsaktiviteter har olika betydelser för olika människor.

³ Fryklind, U P, Johansson, S O (1976): En bok om fritiden i sociologiskt perspektiv. Almqvist & Wiksell Förlag AB. Stockholm.

⁴ Bakke, M (1981): Fritid som velfærd. Forlaget Rhodos. Århus.

Många fritidsaktiviteter såsom exempelvis musiklyssnande eller TV-tittande kan dessutom göras samtidigt som bokläsning, slöjdarbete, hemgymnastik etc. Kanske kan en fisketur upplevas som mer avstressande än yoga/meditation.

Det är därför endast den enskilde individen själv som är i stånd att bedöma vilka fritidsaktiviteter som skapar ett välbefinnande. Huruvida staten och kommunerna verkligen tillgodoser fritidsbehoven blir därför svårt att bedöma. Det har blivit allt vanligare att kommunerna bekostar så kallade medborgarundersökningar⁵ för att få svar på i vilken utsträckning olika behov av samhällsservice anses vara tillfredsställda. Härigenom uppenbaras eventuella brister då det exempelvis kan visa sig att kommunernas fritidsprogram kan ha förbisetat behoven hos speciellt utsatta grupper som personer med funktionsnedsättningar, arbetslösa, ensamstående föräldrar, invandrare med språksvårigheter, pensionärer, låginkomsttagare, barn och ungdomar.

En utförligare redogörelse för fritidens roll i samhället och teoretiska utgångspunkter återfinns i rapporten "Fritid 1976–2002", under "Publikationer" på SCB:s webbplats www.scb.se/LE0101

Restriktioner och preferenser för fritiden

Det finns en rad olika faktorer som är av stor betydelse för i vilken utsträckning vi kan tillgodogöra oss en meningsfull fritid. I det följande behandlas några av dessa kortfattat.

Tiden

Det är först och främst mängden tid som går åt för förvärvsarbete och annat arbete för att kunna upprätthålla en godtagbar livskvalitet som avgör hur mycket fri tid vi förfogar över. SCB's *tidsanvändningsundersökningar 1990–91 och 2000–2001*⁶ har gett en god uppfattning om fritidens förutsättningar och begränsningar. Datainsamlingen gick till så att var tionde minut, med egna ord fick undersökningspersonerna beskriva i en dagbok vad de gjorde, om de gjorde något samtidigt och tillsammans med vem. Utöver detta innehöll dagboken information om var personen befann sig vid tidpunkten för aktiviteten och hur de förflyttade sig mellan olika aktiviteter. Dessa dagboksnoteringar sträckte sig över 24 timmar och täckte en vardag och en veckoslutsdag (lördag eller söndag). En "genomsnittlig dag" beräknades genom att lägga ihop all den tid som registrerats på olika aktiviteter utifrån undersökningspersonernas registrerade dagar och därefter dividera med antalet insamlade dagböcker (dagar).

Undersökningen 2000–01 omfattar befolkningen 20–84 år under en 12-månaders mätperiod från maj till maj, medan 1990–91 års undersökning genomfördes i befolkningen 20–64 år under en 9-månadersperiod från maj till september, varför jämförelser mellan de båda undersökningarna måste begränsas till förutsättningarna 1991. I diagram 2.1 redovisas fördelningen

⁵ Se exempelvis SCB:s Nöjd Medarbetar Index <http://www.medborgarundersokning.scb.se/>

⁶ SCB (2003): Tid för vardagsliv. Kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/1991 och 2000/01. Levnadsförhållanden, rapport nr. 99.

av den genomsnittliga tiden för olika aktiviteter över ett genomsnittligt dygn för män och kvinnor 20–64 år 2000–2001.

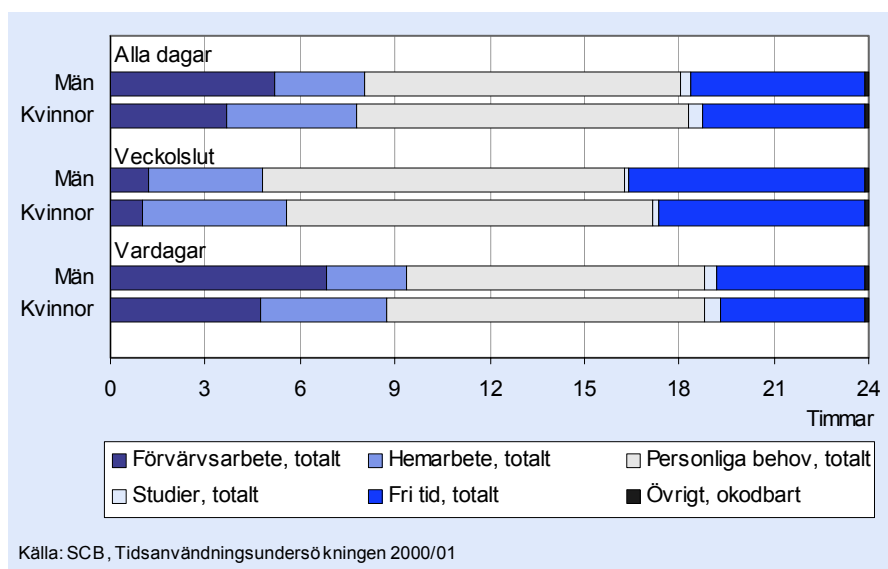
Redovisningen i diagrammet görs i timmar av den totala tiden under en genomsnittlig veckodag, vardag respektive veckoslutsdag. Den redovisade tidsanvändningen utgörs av den genomsnittliga tidsåtgången för en viss aktivitet, även om inte samtliga uppgett att de ägnat sig åt aktiviteten. En aktivitet som endast utförs av en mindre del av redovisningsgruppen kommer härigenom att erhålla ett relativt lågt medelvärde eftersom de inaktiva inte bidrar med någon tid överhuvudtaget.

73 procent av männen och 57 procent av kvinnorna 20–64 år förvärvsarbetar en genomsnittlig vardag. Ser man till ett genomsnitt för veckans alla dagar blir andelen 58 respektive 45 procent, dvs. en differens mellan könen på hela 13 procentenheter.

Det finns också en skillnad mellan könen i hur många timmar per dag man förvärvsarbetar, givet att man överhuvudtaget arbetar. Differensen uppgår till tre kvart beräknat över alla veckodagar – sju timmar och tre kvart för kvinnor och knappt åtta och en halv timme för män. För vardagar ökar differensen till en timme eftersom förvärvsarbete under veckosluten tar lika lång tid för båda könen.

Diagram 2.1 Genomsnittlig tid för aktiviteter veckodagar respektive veckoslut år 2000/01. Befolkningen 20–64 år

Figure 2.1 Average time for weekday and weekend activities for 2000–2001. Population aged 20–64

Beträffande hemarbetet är detta fortfarande 2001 mycket ojämnt fördelat mellan könen. 99 procent av kvinnorna och 92 procent av männen 20–64 år ägnar sig åt detta under en genomsnittlig veckodag.

Inga större skillnader kan tyckas. Men vid en närmare skärskådning av olika uppgifter i hushållet visar det sig exempelvis att medan 67 procent av kvinnorna en genomsnittlig dag ägnar sig åt att diska och att duka av efter en måltid, är motsvarande andel bland männen 40 procent. 63 procent av kvinnorna städar, men bara 34 procent av männen. När det gäller tvättning eller strykning omfattar detta 39 procent av kvinnorna men endast 9 pro-

cent av männen. För "annat hemarbete" är fördelningen dock något jämnare: 33 procent bland kvinnorna och 25 procent bland männen.

Förvärvsarbete och hemarbete har många åtskiljande drag. Förvärvsarbete utförs till stor del under kontrakterad arbetstid. Visserligen förekommer skiftarbete, helg-, kvälls- och nattarbete men huvuddelen utförs under dagtid och på vardagar. Hemarbetet styrs inte av kontrakt utan snarare av behov, oavsett när det uppstår. Behovet tar inte hänsyn till om det är vardag eller veckoslut, dag eller kväll.

Det ligger därför nära till hands att anta att mycket förvärvsarbete och lite hemarbete betyder att arbetet tenderar att koncentreras till vardagar och dagtid. En stor proportion hemarbete kan tvärtom antas leda till att arbetet är jämnare fördelat över veckans alla dagar och över dygnet. Stämmer detta kan man förvänta att mäns arbete är mer koncentrerat inte bara till vardagar utan även till dagtid och att kvinnors arbete är jämnare spritt över dygnet och veckan.

Av diagram 2.1 framgår att den lika fördelningen av totalt arbete (förvärvsarbete och hemarbete) mellan könen över alla veckodagar upphör när vardagar och veckoslut hålls isär. Mäns arbete är mer koncentrerat till vardagarna, då deras totala arbete överstiger kvinnornas (8 timmar och 44 minuter för kvinnorna, 9 timmar och 24 minuter för männen). Differensen är cirka en halvtimme per dag. Den fria tiden skiljer sig inte åt.

Under veckosluten är fördelningen den motsatta. Kvinnornas totala arbete tar i genomsnitt ungefär tre kvart längre tid än männens (5:34 för kvinnorna, 4:49 för männen). Män har i gengäld betydligt mer fri tid än kvinnor under veckosluten (Män 7:29, kvinnor 6:32). Skillnaden uppgår i genomsnitt till nästan en timme per dag.

Männens fritid mer koncentrerad till veckoslut

Under vardagar är skillnaden mellan kvinnor och män mindre. Andelen män med många timmar fri tid under vardagar överstiger något motsvarande andel för kvinnor (män 4:43, kvinnor 4:34). Slutsatsen blir att män i förhållande till kvinnor (i yrkesverksam ålder) inte bara koncentrerar sitt arbete mer till veckodagar och dagtid utan också ledigheten till veckoslut och kvällar. De har något mer utpräglad dag- och veckorytm med tydligare åtskillnad mellan dag och kväll, vardag och veckoslut, mellan arbete och fri tid. Kvinnorna däremot jobbar oftare deltid och tar i de flesta fall i stället det mesta av ansvaret för hushållsarbete och barnpassning, sysslor som är tidskrävande och som ofta innebär avbrott i den fria tiden för ingripanden av olika slag. Kvinnornas möjligheter att på samma sätt som männen kunna styra den fragmenterade fria tiden mot mer sammanhållen fri tid blir därmed avsevärt begränsad.

Andra slutsatser av tidsanvändningen 2000–2001

- Det är små skillnader mellan män i olika livsfaser i fråga om förvärvsarbete. För kvinnor är skillnaderna däremot stora. Att ha små barn får mycket större konsekvenser för mammornas förvärvsarbete än pappornas. Att ha små barn innebär mycket arbete totalt och lite fri tid.
- Det förefaller som om arbetsfördelningen vid parbildning avlastar män från hushållsarbete.

- Den vardagliga omsorgen om de små barnen sköter mammorna. Leken delas lika mellan mamma och pappa.
- Bevarar småbarnsföräldrarnas arbetsdelning könsrollerna? Barnen ser sina mammor hemarbeta betydligt mer än vad de ser papporna göra det.
- Det är betydligt vanligare att kvinnor än män tar sig an hemarbete direkt efter jobbet.
- TV-tittande dominerar den fria tiden.
- Kvinnor och män är fysiskt aktiva högt upp i åldrarna.
- Mer läsning bland äldre än yngre.
- Äldre ensamstående tillbringar mycket tid i ensamhet.
- Yngre, och framför allt föräldrar med hemmavarande barn, uttrycker tidsbrist.
- Ensamstående småbarnsmammor är mest stressade.

Medicinska/fysiologiska hinder

Givetvis kan medicinska och fysiologiska faktorer utgöra betydande hinder för att kunna utföra olika fritidsaktiviteter. För personer med någon form av funktionsnedsättning kan det vara själva funktionsnedsättningen i sig som förhindrar eller försvårar aktivitetsutförandet, men det kan också vara så att personen i fråga ogärna söker sig till olika fritidsanläggningar på grund av obehagliga bemötanden eller rädsla för obehagliga bemötanden från andra människor.

Förvärvsarbete eller skolgång

Förvärvsarbete, skolgång eller motsvarande upptar som vi sett en stor del av den totala veckoarbetstiden. Ju längre arbetstid desto kortare tid blir över till fri tid, förutsatt att den totala tidsåtgången för hemarbete och andra nödvändiga sysslor är oförändrad. Samtidigt är det i kontrasten mot förvärvsarbetet som fritiden kan framträda. Fritiden är ju ämnad som rekreation från olika vardagliga arbetsuppgifter.

Materiella resurser

Många fritidsaktiviteter kräver vissa ekonomiska och materiella tillgångar och stänger därmed ute den del av befolkningen som inte förfogar över dessa. Exempelvis underlättar det väsentligt att ha tillgång till bil och i förekommande fall även båt vid utövandet av sådana aktiviteter som jakt, fiske, golf och ridning. Ett flertal friluft- och idrottsaktiviteter kräver dessutom betydande ekonomiska insatser. Vanligen är det även förenat med vissa kostnader om man vill utöva någon av de aktiviteter som tillhandahålls genom olika fritidsanläggningar.

Preferenser för olika aktiviteter

Ekonomiska och materiella tillgångar har naturligtvis olika grad av betydelse beroende på vad man ägnar sig åt på fritiden. Men en bra fritid måste inte kosta pengar. Att välja bort ett teaterbesök eller ett idrottsutövande för att i stället bara koppla av kan vara nog så värdefullt för det egna välbefinnandet. Likaså kan en bra fritid innebära att se något TV-program eller

att bara umgås med dem man trivs med. I SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden tenderar sådana "icke-aktiviteter" eller "vara-aktiviteter" att komma i skymundan, mycket beroende på att de är svåra att mäta. I de fall skillnader framträder mellan olika grupper med avseende på att inte utöva någon fritidsaktivitet, kan det vara så att man i större utsträckning "är" än "gör" något på fritiden.

3 Så mäts fritiden i ULF

Fritiden utgör en av 12 välfärdskomponenter som SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden (ULF) är sammansatta av. Varje undersökningsår omfattar ULF en kärna av viktigare frågor från samtliga välfärdskomponenter, och vart 7-8:e år ges en eller flera av dessa komponenter en bredare och djupare belysning enligt ett fastlagt schema (se avsnittet *Fakta om statistiken*). Fördjupade undersökningar av befolkningens fritidsförhållanden har gjorts vid fem tillfällen: 1976, 1982–83, 1990–91, 1998–99 och 2006–2007. 1998 fick en stor del av fördjupningsfrågorna utgå till förmån för ett större frågebatteri angående krav och förväntningar på välfärdssamhället. Under mellanåren har fritidsfrågorna endast omfattat semesterresande och tillgång till fritidshus. På senare år har kärnan av fritidsfrågor utökats med årligen återkommande frågor om motion (2002–), bokläsning (2003–) och användning av dator och Internet på fritiden (1998–). Frågeinnehållet har i stort sett varit detsamma sedan 1976, men möjligheterna till jämförelser över tiden begränsas dels av att ett antal frågor utgått och andra frågor tillkommit, dels av att frågor och svarsalternativ har ändrats något mellan åren.

Redovisningen av fritidens utveckling har i denna rapport således begränsats till de frågor som funnits med under samtliga fördjupningsår och som inte förändrats i betydande grad däremellan.

Frågor angående friluftsliv, idrott och motion har inte ställts till *institutionsboende* personer i åldrarna 75–84 år, varmed menas boende på ålderdomshem, servicehus, sjukhem, vårdinstitution eller annan kollektiv bostad eller institution.

De flesta uppgifter från och med 1980 om fritidsaktiviteter, semesterresande, tillgång till fritidshus, hemdator och Internet avser befolkningen 16–84 år. Fram till i början av 1990-talet ställdes inte frågorna om specifika idrottsaktiviteter till personer äldre än 74 år, eftersom man inte ville belasta äldre personer med frågor som man då antog inte skulle vara aktuella att svara på. Men allteftersom motion och idrottande kommit att öka kraftigt bland de äldre, kom idrottsfrågorna att ställas även till dessa från och med 1998-års ULF-undersökning då fritidsavsnittet åter fördjupades. Detta gör att redovisningen av idrottsvanornas utveckling över tid begränsats till befolkningen 16–74 år, medan däremot nulägesbeskrivningarna 2006–07 avser befolkningen 16–84 år.

Klassificering av aktiviteter

I undersökningarna av levnadsförhållanden mäts flera olika aspekter av fritiden under fördjupningsåren. Den klassificering av olika fritidsaktiviteter och svarsalternativ som görs i denna rapport följer inga allmänt vedertagna principer, utan följer mer eller mindre traditionen från tidigare fritidsrapporter i serien *Levnadsförhållanden*. Aktiviteter som rör friluftslivet redovisas i denna rapport tillsammans med idrott och motion, då det annars kan diskuteras hur dessa aktiviteter skulle kunna särskiljas. På motsvarande sätt görs ingen gränsdragning mellan kulturaktiviteter såsom besök på teater, konserter och

museer, och aktiviteter av mer nöjesinriktad natur som till exempel biobesök, restaurangbesök och besök på idrottsevenemang. De två senare aktiviteterna har uteslutits i denna rapport, men återfinns i tabellsamlingen i anslutning till redovisningen på SCB:s hemsida.

Nedan följer en beskrivning av de olika fritidsaktiviteterna med frågeinnehåll och svarsalternativ som ligger till grund för resultatredovisningen. För frågornas exakta utformning och inbördes placering i intervjuformuläret hänvisas till SCB:s hemsida under *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)*, www.scb.se/LE0101 och vidare där under "Mer om undersökningen".

Friluftsliv, idrotts- och motionsaktiviteter

De fritidsaktiviteter som kan hänföras till friluftsliv, motion och idrott och som ingick i ULF 2006–2007 anges nedan med följande frågeformuleringar och svarsalternativ:

Fråga: "Har Du under de senaste 12 månaderna...?"

- a) Sysslat med trädgårdsarbete
- b) Strövat i skog och mark (t.ex. för att titta på naturen, plocka svamp och bär
- c) Tagit nöjes- och motionspromenader av annat slag (ej i samband med vanliga inköp eller liknande)
- d) Fritidsfiskat
- e) Vandrat i fjällen
- f) Vandrat på vandringsleder i låglandsterräng. **Ny fråga 2006–2007**
- g) Jagat
- h) Sysslat med idrott eller annan motion *utomhus*
- i) Sysslat med idrott eller annan motion *inomhus*

De som svarat jakande på delfrågorna h) och i) ovan har fått följdfrågan:

"Har du under de senaste 12 månaderna idrottat eller motionerat i följande anläggningar eller ägnat dig åt följande aktiviteter..."

- j) Fotbollsplan/idrottsplats
- k) Konstfrusen/spolad isbana
- l) Motionsspår/skidspår
- m) Åkt långfärdsskridskor
- n) Simhall eller offentlig utomhusbassäng
- o) Gym/träningscenter/fitnesscenter. **Ny fråga 2006–2007.**
- p) Idrottshall/gymnastiksal
- q) Golfspel på golfbana (ej minigolf)

Svarsalternativen till dessa frågor har varit:

- 1) Ingen gång
- 2) Någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år)
- 3) Någon gång i månaden (6-20 ggr per år)
- 4) Någon gång i veckan (21-60 ggr per år)
- 5) Flera gånger i veckan (mer än 60 ggr per år)

Begreppet "antal gånger" är i samtliga fall liktydigt med det antal dagar man utövat fritidsaktiviteten. Detta innebär exempelvis att en 5 dagar lång vandringsstur registrerats som 5 gånger (vandringsturer) och inte som 1 gång.

Fråga: "Kan du simma 200 meter?" Ny fråga 2006–2007.

- 1) Ja.
- 2) Nej
- 3) Vet ej/Har aldrig försökt.

Eftersom simkunnighet är en viktig aspekt av välfärden ställdes åren 2006–07 ovanstående fråga i syfte att försöka få en uppfattning om dess omfattning i befolkningen. Man bör dock ha i åtanke att frågans formulering snarare avser intervjupersonens uppfattning om den egna simkunnigheten snarare än det verkliga förhållandet, vilket inte på något sätt har kunnat kontrolleras.

Utöver de ovannämnda specifika frågorna om utövande av olika friluftsoch idrottsaktiviteter har i ULF även ställts en mer allmänt riktad fråga för att försöka fånga upp motionsvanor i vid bemärkelse. Frågan har ställs i ULF under följande år: 1980–81 (16–74 år), 1988–89, 1990–91, 1996–97, 1999 och samtliga år sedan 2002. Frågan lyder:

"Jag skulle nu vilja veta hur mycket motion du får på din fritid. Vilket av de här svarsalternativen passar bäst in på dig?"

- 1) Får praktiskt taget ingen motion alls.
- 2) Motionerar lite då och då (t.ex. kortare promenader).
- 3) Motionerar regelbundet ungefär en gång i veckan.
- 4) Motionerar regelbundet minst två gånger i veckan.
- 5) Motionerar regelbundet ganska kraftigt minst två gånger i veckan.

Med motion avses här all slags fysisk aktivitet på fritiden som intervjupersonerna själva definierar, och kan således avse allt från motionspromenader någon timme då och då, till hård fysisk träning två eller flera dagar i veckan.

Kulturaktiviteter

Frågorna om kulturella aktiviteter avser för vissa frågor frekvensen under en 12-månadersperiod och för vissa andra frågor om man varje vecka, då och då eller aldrig brukar syssla med någon speciell aktivitet. Följande frågor betraktas här som kulturaktiviteter:

- Teaterbesök.
- Konsertbesök.
- Besök på konstupställning/konstmuseum.
- Besök på annat museum.
- Gudstjänstbesök eller frikyrkobesök.
- Besök på bibliotek.
- Deltagande i studiecirkel eller kurser.
- Biobesök.
- Restaurangbesök. (Ej kommenterat i denna rapport).

- Beskåda lagidrottsevenemang (t.ex. fotboll, ishockey eller handboll). (Ej kommenterat i denna rapport).
- Beskåda annat idrottsevenemang (t.ex. tennis, golf, simning, friidrott). (Ej kommenterat i denna rapport).

Svarsalternativen för dessa frågor är:

- 1) Ingen gång.
- 2) någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år).
- 3) någon gång i månaden (6-20 ggr per år) samt.
- 4) någon gång i veckan eller oftare (mer än 20 ggr per år).

Följande indikatorer mäter egna kulturella aktiviteter med frågeformuleringen *Brukar du...* :

- Läsa böcker.
- Läsa skönlitteratur (romaner, deckare, noveller).
- Läsa tidskrifter.
- Läsa veckotidningar.
- Spela musikinstrument.
- Sjunga i någon grupp, delta i körsång.
- Måla, rita, teckna eller arbeta med lera.
- Skriva dagbok, brev, dikter eller artiklar.

Svarsalternativen för dessa frågor har varit:

- 1) Ja, i stort sett varje vecka.
- 2) Ja, då och då.
- 3) Nej, aldrig.

Semesterresande

Frågan om *semesterresande* har funnits med i ULF varje undersökningsår sedan 1977. Semesterresandet redovisas i kapitel 7 i tidsserier för samtliga år.

För att mäta semesterresandet ställdes under åren 1977–1989 följande fråga i ULF:

"Har Du under de senaste 12 månaderna gjort någon semesterresa eller nöjesresa som varat i minst 1 vecka?"

Åren 1990–2000 lades en följdfråga till i syfte att fånga upp svar från personer som kanske inte uppfattat att även mer anspråkslöst resande ska medräknas så länge det varat i minst en vecka. Frågan lyder som följer:

"Här avser vi även sådant som campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner. Har Du under det senaste året gjort någon sådan resa som varat minst en vecka?"

Båda dessa frågor ersattes år 2000 med följande fråga där båda frågor från föregående år bakats ihop till en enda:

"Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid gjort någon semesterresa eller nöjesresa i Sverige eller utomlands som varat minst en vecka? Vi tänker även på sådant som campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner."

Personer som inte gjort någon semesterresa fick under fördjupningsåren 1982-83, 1990-91, 1998-99 och 2006-2007 frågan om skäl till detta. Flera skäl har kunnat anges:

- a) Hade tillräckligt med rekreativsmöjligheter hemma
- b) Istället varit i fritidshus (eget, hyrt eller lånat).
- c) Yrkesarbetet tillät ingen resa på minst en vecka .
- d) Behövde ledigheten till annat (t.ex. bygga , reparera).
- e) Hade inte råd att resa.
- f) Använde pengarna till annat.
- g) Egen eller närståendes sjukdom/funktionshinder.
- h) Tycker inte om att resa bort.
- i) Hade inget sällskap.
- j) Hade inget passande resmål.
- k) Annat skäl.

Semesterresande utomlands

Frågan om semesterresande *utomlands* har ingått under fördjupningsåren 1982-1983, 1990–1991, 1998–99 och 2006–2007

I fråga om *semesterresande utomlands* redovisas utvecklingen 1982–83, 1990–91, 1998–99 och 2006–2007. Frågeformuleringen 1990–91 och 1998–99 skiljer sig något från den som ställdes 1982–83. Innebörden är dock densamma och torde inte ha orsakat några nämnvärda förändringar i resultaten mellan mätillfällena.

1982–83:

"Har Du varit utomlands på semester någon gång under de senaste 12 månaderna? Räkna inte med korta resor på ett eller ett par dygn."

1990–91 och 1998–99:

"Har Du rest utomlands någon gång under de senaste 12 månaderna? Räkna inte med korta resor på ett eller ett par dygn, ej heller resor i samband med arbete."

2006–2007:

Följande fråga ställdes som följdfråga om intervjupersonen rest på semester minst en vecka under den senaste 12-månadersperioden:

"Hur många av dessa veckor var du utomlands på semester?"

På <http://www.scb.se/LE0101> Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) under "Publikationer" redovisas även tabeller över *campingsemestrandet* utifrån följande intervjufråga:

"Har du under de senaste 12 månaderna varit på campingsemester i minst en vecka och bott i tält, husvagn eller husbil?"

Därutöver redovisas på samma plats tabeller över semesterresandets längd i antal veckor.

Tillgång till fritidshus

Tillgången till fritidshus och tilläggsfrågor i anslutning till fritidsboendet behandlas inte i denna rapport, däremot i rapporten "Boende och boendemiljö 2006-07" som finns att hämta på www.scb.se/LE0101 under "Publikationer".

Tillgång till dator och Internet i hemmet

Frågan om tillgång till dator i hemmet har funnits med i ULF varje år sedan 1994. 1998 tillkom årligen uppföljande frågor om tillgång till Internet, samt hur ofta under en föregående 12-månadersperiod datorn använts i hemmet på fritiden för olika ändamål. Eftersom olika användningsområden för hemdatorn och i synnerhet Internet ständigt tillkommer, har intervjufrågorna förnyats år från år. 2006–2007 ställdes nedanstående frågor om användning av Internet på fritiden. Observera att själva användandet av Internet inte har behövt ske i hemmet så länge det skett på fritiden.

”Har du i ditt boende tillgång till dator?”.

Om dator: **”Har du tillgång till Internet på den datorn?”.**

”Hur ofta brukar du själv använda datorn i hemmet på din fritid, dvs. till sådant som inte har med arbete (eller skolarbete) att göra?”.

- 1) Ingen gång.
- 2) Någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år).
- 3) Någon gång i månaden (6-20 ggr per år).
- 4) Någon gång i veckan (21-60 ggr per år).
- 5) Flera gånger i veckan (mer än 60 ggr per år).

”Brukar du själv på din fritid använda Internet?”: Ja/Nej.

”Hur ofta brukar du själv på din fritid använda Internet för att .....”

- 1) ...ha kontakt med andra via e-post eller diskussionsgrupper ("chatta")?
- 2) ...göra inköp av varor eller tjänster?
- 3) ...betala räkningar, sköta bankaffärer eller göra andra ekonomiska transaktioner?
- 4) ...spela spel, ensam eller tillsammans med andra?
- 5) ...telefonera/ (ringa via datorn)?
- 6) ...läsa dagstidningar?
- 7) ...söka information, kolla annonser eller bara "surfa"?
- 8) ...göra något annat? Vad?.....

Tillgång till samt användning av dator och Internet på fritiden finns inte kommenterat i denna rapport. I stället hänvisas till tabellbilagorna på www.scb.se/LE0101 där det fullständiga tabellmaterialet finns att tillgå. Dator- och Internetanvändningen från ULF 1994–2006 finns däremot kommenterat i Kulturrådets rapport *”Nya kulturovanor. Svenska kulturovanor i ett 30-årsperspektiv: 1976-2006”* i serien *Kulturen i siffror*, 2008:6. Se www.kulturradet.se.

4 Fritidsaktiviteter i översikt

Fritidsaktiviteterna varierar över livscykeln

Många fritidsaktiviteter förändras naturligt genom livsprocessen. Ungdomsåren innebär vanligtvis ett fysiskt rörligt liv med gott om tid att gå på bio, lyssna på musik, resa och utöva olika slags friluft- och idrottsaktiviteter. Genom familjebildningen ändras förutsättningarna för fritiden och de förut så självklara fritidsaktiviteterna kan inte längre få kosta lika mycket vare sig i tid eller i pengar. Under ålderdomen inträder ofta hälsoproblem och olika slags funktionsnedsättningar som förändrar förutsättningarna. Fritiden kan då bli mer inriktad mot stillsammare aktiviteter som motionspromenader, bok- och tidningsläsning, handarbeten m.m. Samtidigt är det kanske först på äldre dar som tid och ett ekonomiskt oberoende medger möjlighet att resa, vistas i fritidshus, syssla med hobbyer och besöka olika slags evenemang.

Jämförelser mellan kön och åldrar

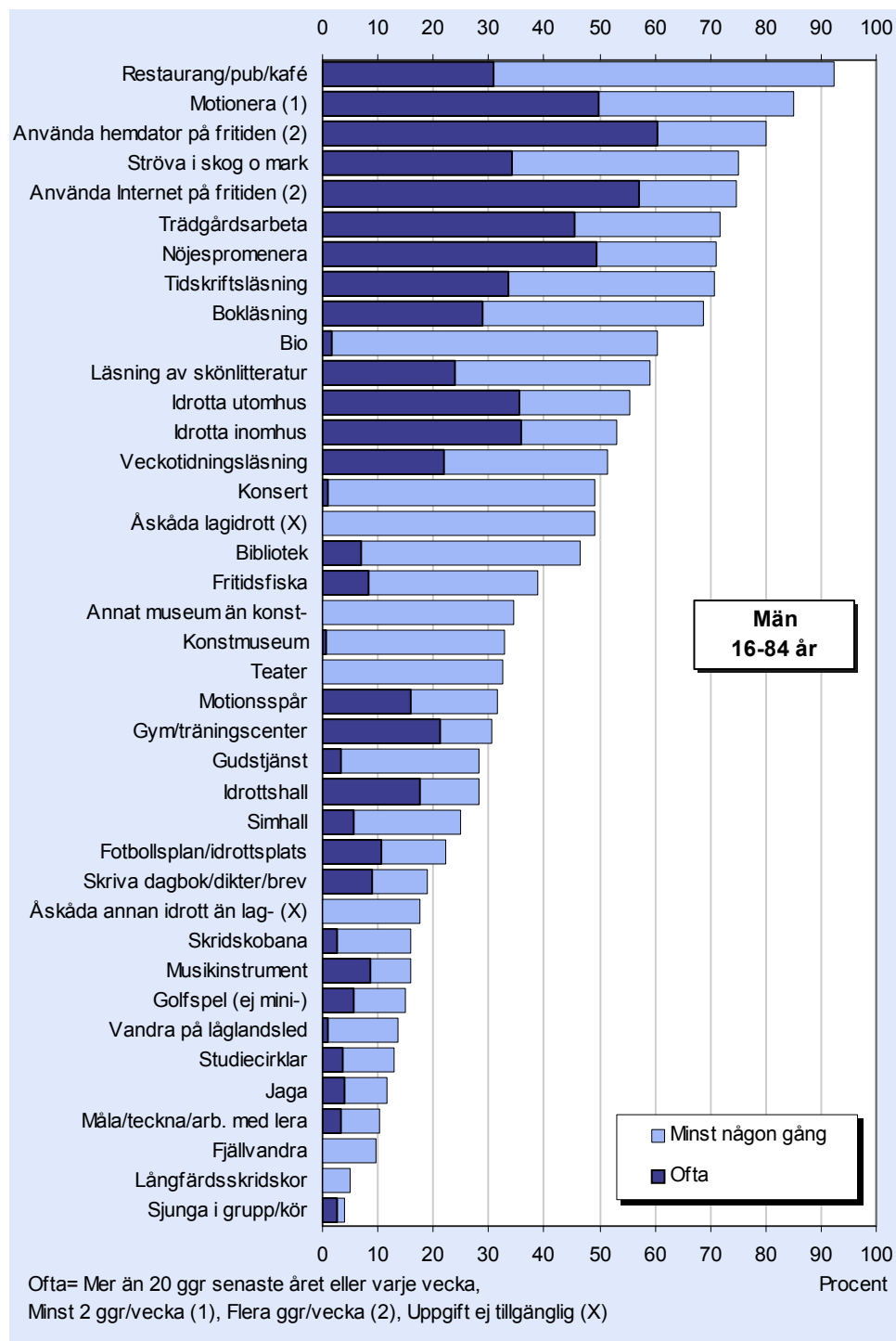
Fritidsaktiviteterna redovisade i diagrammen på följande sidor i detta kapitel är ordnade efter hur vanligt förekommande de är för respektive åldersgrupp 16–84 år, 16–24 år och 75–84 år, män och kvinnor. Detta i syfte att försöka ge en snabb inblick i nivåerna i utövandet för de olika grupperna. För att räknas som utövare räcker det här med "minst en gång" under den senaste 12-månadersperioden, medan "ofta" med ett par undantag avser "minst 20 gånger" eller "varje vecka", oavsett aktivitet.

Den inbördes rangordningen bland männen är något annorlunda än bland kvinnorna. De vanligaste fritidsaktiviteterna som både män och kvinnor ägnar sig åt minst någon gång är att gå på restaurang, pub eller kafé samt att motionera. Att ströva i skog och mark är också mycket vanligt både bland män och kvinnor. Medan män också i mycket stor utsträckning ägnar sig åt att använda dator och Internet, ingår i stället läsning av böcker och veckotidningar bland de vanligaste fritidsaktiviteterna hos kvinnor.

Mäns och kvinnors fritid skiljer sig också åt på en rad övriga punkter. Kvinnor besöker konstmuseer, teater och bibliotek, deltar i studiecirklar och gudstjänster samt målar, tecknar, skriver dagbok, dikter eller brev i betydligt större utsträckning än män. Fritidsaktiviteter som män ägnar sig åt i större utsträckning än kvinnor är bland annat att åskåda idrottsevenemang, idrotta utomhus, fritidsfiska, jaga och spela golf. Med andra ord behåller de traditionellt kvinnliga och manliga fritidsaktiviteterna alltjämt sina positioner, vilket framgått av tidigare resultat från ULF-undersökningarna.

Diagram 4.1 Andelen män 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

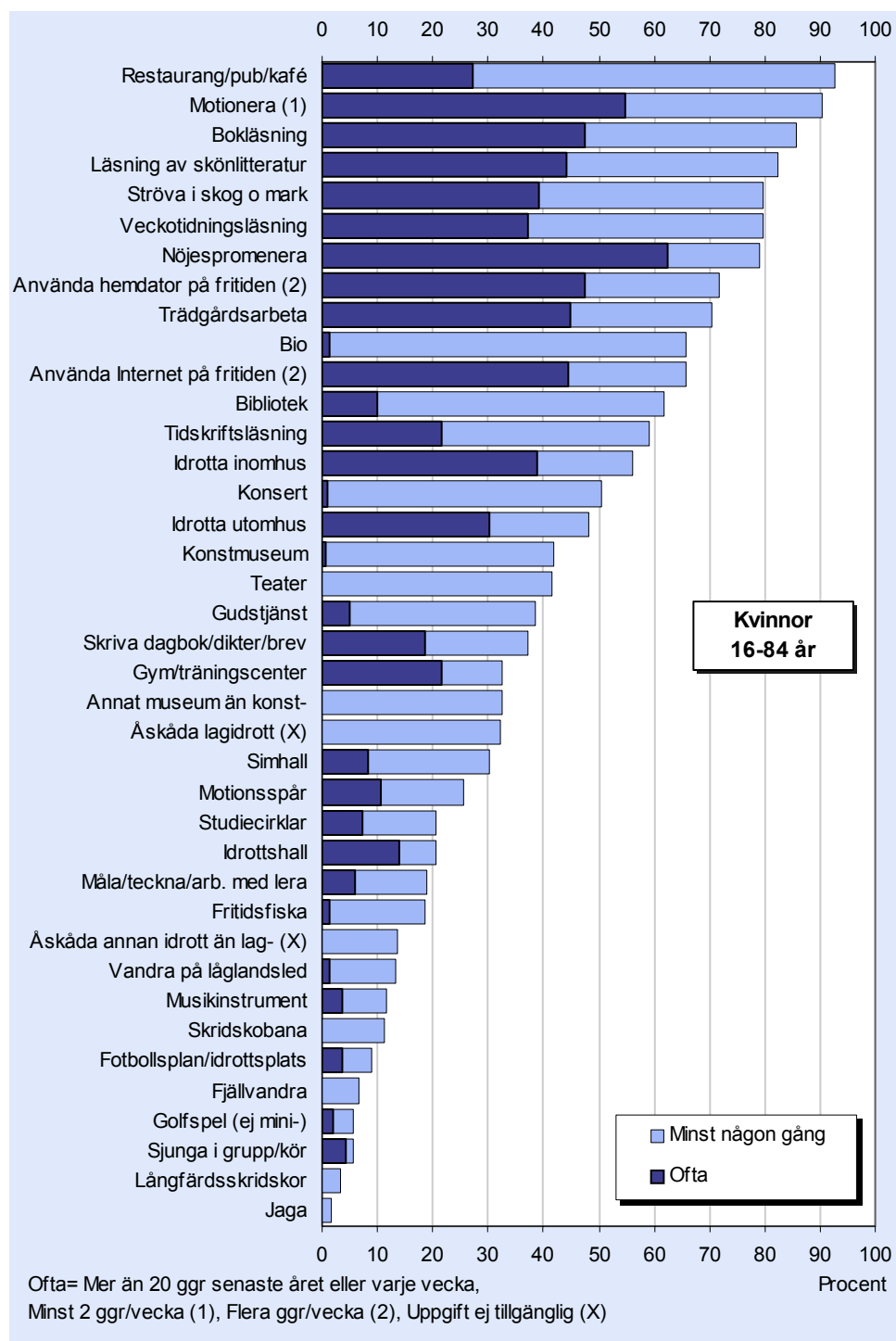
Figure 4.1 Percentage of men aged 16-84 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent

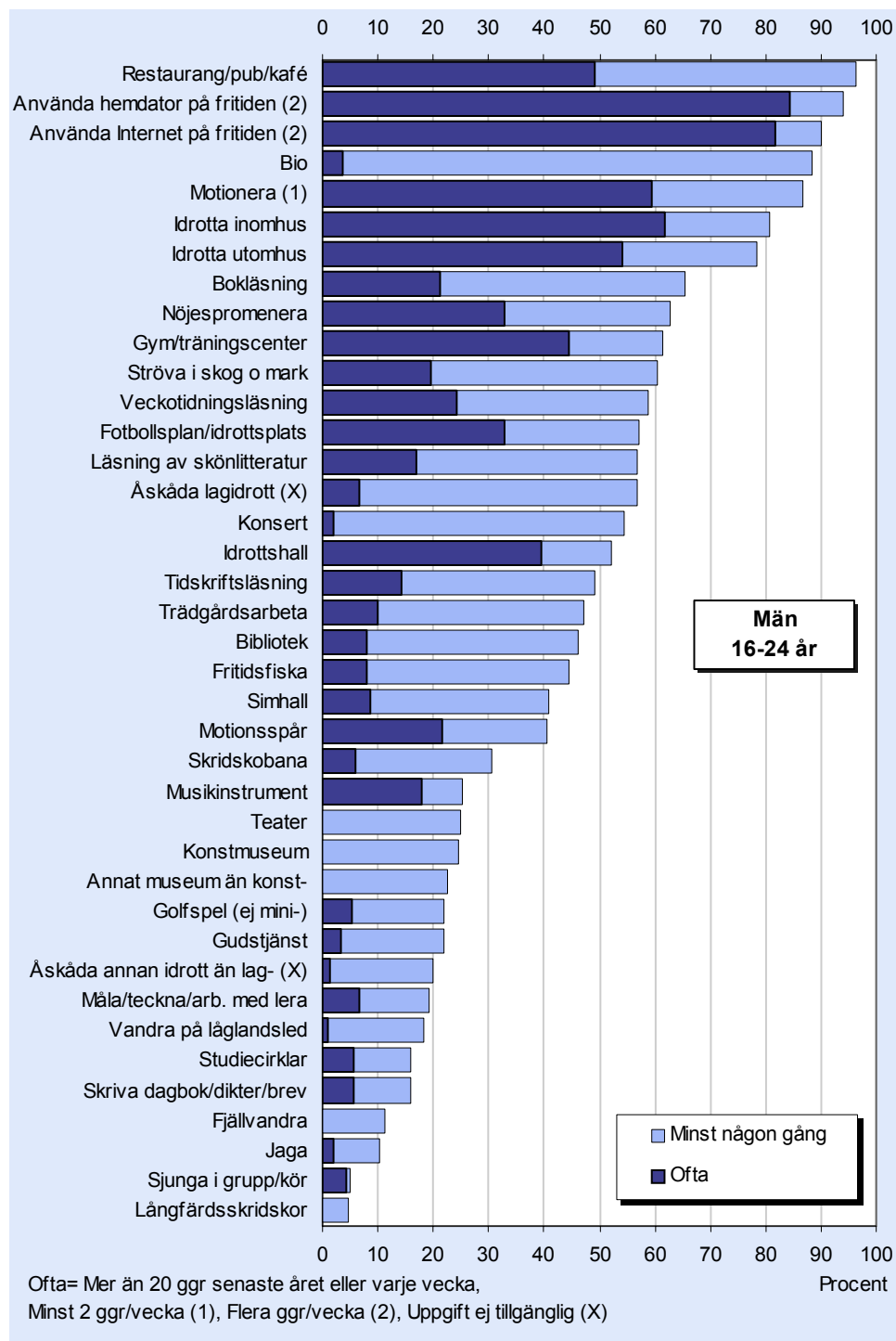
Diagram 4.2 Andelen kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Figure 4.2 Percentage of women aged 16–84 who during a twelve months period 2006–2007 performed different leisure activities. Percent

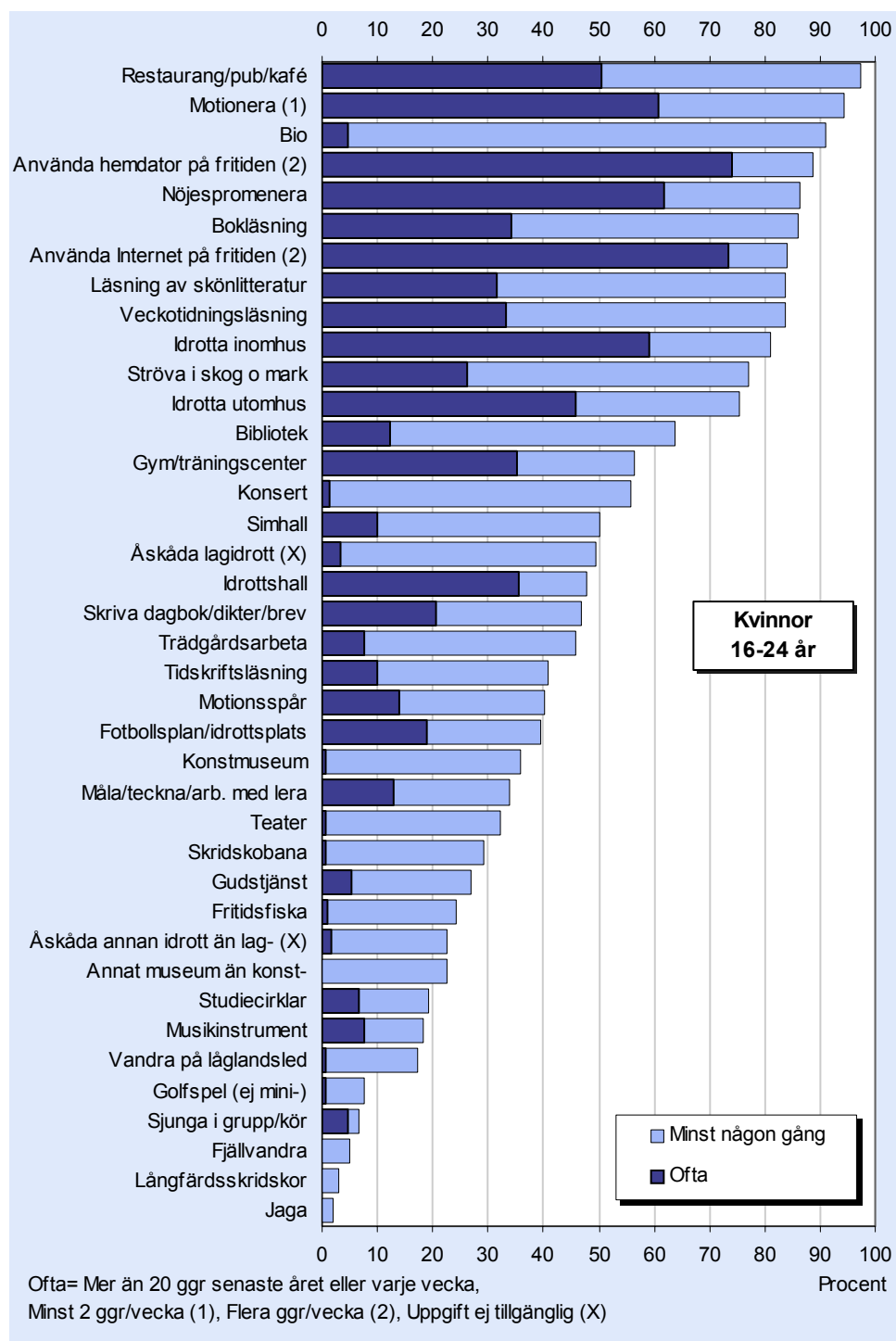
Diagram 4.3 Andelen män 16–24 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövat olika fritidsaktiviteter. Procent

Figure 4.3 Percentage of men aged 16–24 who during a twelve months period 2006–2007 performed different leisure activities. Percent

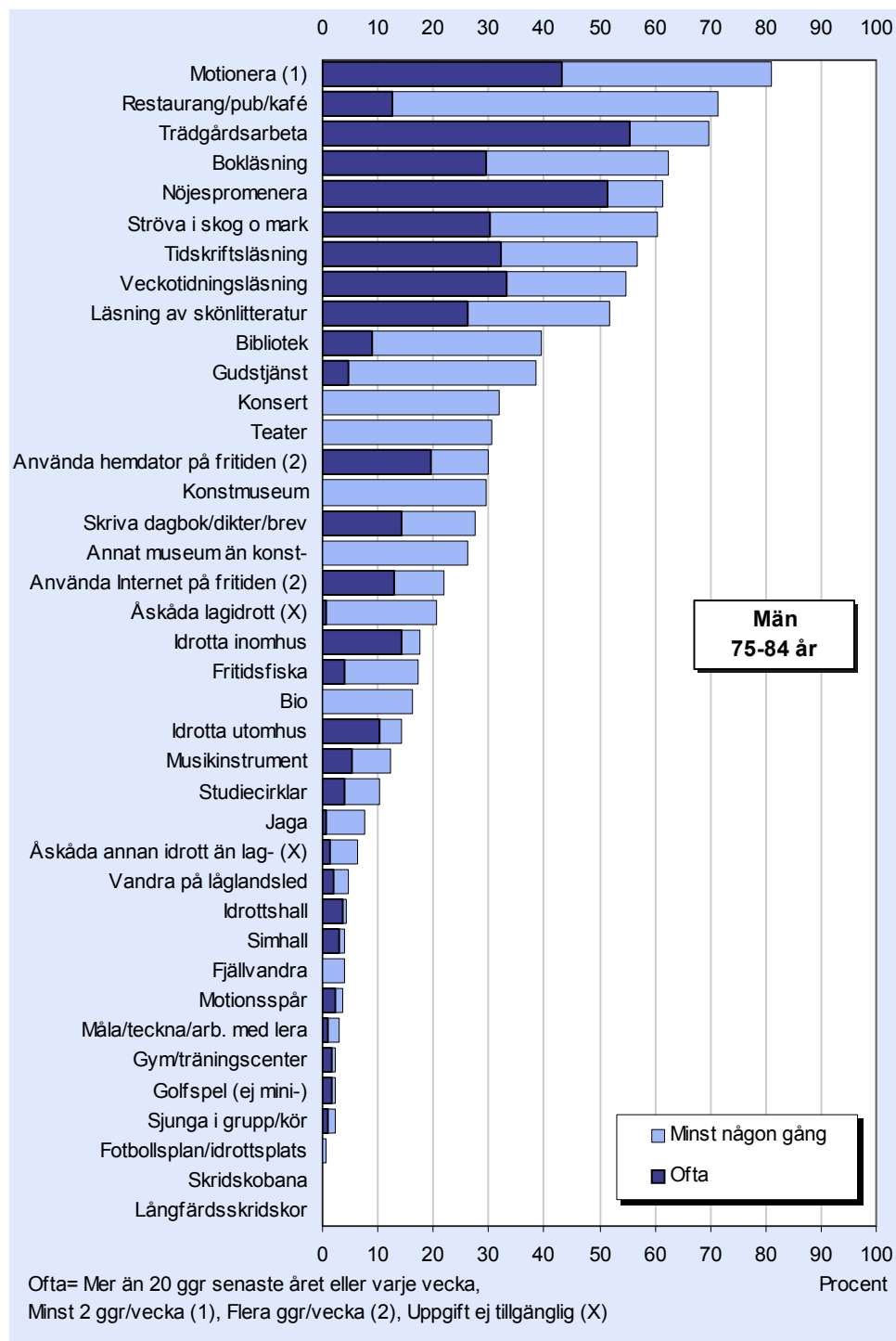
Diagram 4.4 Andelen kvinnor 16–24 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Figure 4.4 Percentage of women aged 16–24 who during a twelve months period 2006–2007 performed different leisure activities. Percent

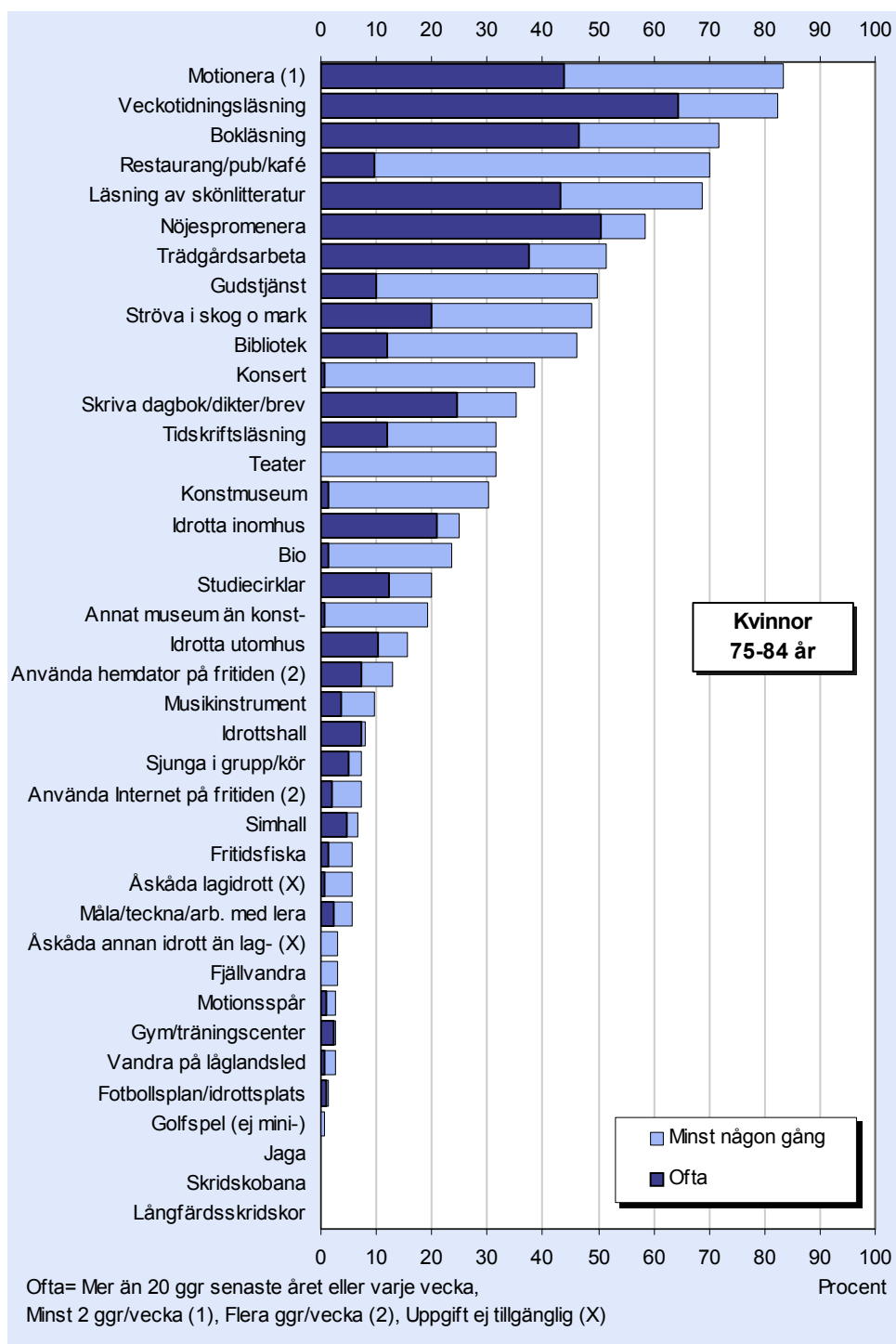
Diagram 4.5 Andelen män 75–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Figure 4.5 Percentage of men aged 75–84 who during a twelve months period 2006–2007 performed different leisure activities. Percent

Diagram 4.6 Andelen kvinnor 75–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Figure 4.6 Percentage of women aged 75–84 who during a twelve months period 2006–2007 performed different leisure activities. Percent

Ungdomarnas fritid – idrott, datoranvändning och nöjen

Ungdomarnas fritid kännetecknas i första hand av en generellt högre andel utövare av de olika aktiviteterna i jämförelse med den äldsta delen av befolkningen, vilket framgår av jämförelser mellan diagrammen 4.3–4.6, män och kvinnor 16–24 år respektive 75–84 år. Fritiden för ungdomarna är också i högre grad inriktade mot olika slags idrottsaktiviteter, nöjesaktiviteter och användning av dator och Internet. För de unga kvinnorna hamnar även bokläsning förhållandevis högt.

Äldres fritid – friluftsliv, kultur och bokläsning

När det gäller äldres fritidsvanor är nivåerna i allmänhet lägre än för ungdomarna, av förklarliga skäl. Att besöka restaurang, pub eller kafé är förvisso mycket vanligt såväl bland de äldre männen som bland kvinnorna, men det är inte den vanligaste fritidsaktiviteten. De äldres fritid domineras i stället av stillsammare utomhusaktiviteter som att nöjespromenera, trädgårdsarbete, ströva i skog och mark samt att ägna sig åt olika slags litteraturläsning. Även besök på teater och museer är vanligt, och skillnaderna mellan könen är relativt små med avseende på dessa aktiviteter.

De äldre är liksom de yngre också flitiga motionärer. I denna äldsta åldersgruppen 75–84 år, handlar motionen i de flesta fall sannolikt om lättare motionsgymnastik, motionspromenader och liknande snarare än om mer fysiskt krävande aktiviteter. Skillnaderna mellan könen är tämligen små både gällande "*minst någon gång*" och "*ofta*", dvs. minst 2 gånger i veckan för motion (diagram 4.5 och 4.6).

5 Friluftsliv, motion och idrott

Friluftsliv för upplevelsen – idrott för prestationen

Friluftslivets, motionens och idrottens betydelse för välfärd och välbefinnande är välkänd och väldokumenterad. Kulturdepartementet har i rapporten "Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer"⁷ antagit en definition av begreppet friluftsliv som

"...vistelse och fysisk aktivitet utomhus för att uppnå miljöombyte och naturupplevelse utan krav på prestation eller tävling".

Ofta är gränsen mellan friluftsliv och idrott svår att dra eftersom aktiviteterna kan utföras i olika syften och sammanhang.

Idrott är enligt Riksidrottsförbundet en

*"...fysisk aktivitet som vi utför för att kunna prestera mera, ha roligt och må bra", och innehåller "...träning och lek, tävling och uppvisning"*⁸.

Inom idrottsrörelsen skiljer man mellan prestationsinriktad tävlingsidrott och hälsoinriktad bredd- och motionsidrott. I motionsidrotten betonas trivseln och välbefinnandet medan prestationen är av underordnad betydelse. Enligt idrottsforskaren Lars-Magnus Engström betonas den idrottsliga aspekten ytterligare om den primära avsikten med fysisk aktivitet är att få motion⁹.

I korthet skulle man då kanske kunna säga att friluftsliv främst utövas för upplevelsens skull, medan idrott utövas för prestationen.

Friluftsliv, motion och idrott innehåller i denna bemärkelse en lång rad olika aktiviteter, av vilka endast ett fåtal har mätts i ULF genom åren. De fritidsaktiviteter som kan hänföras till friluftsliv, motion och idrott och som ingick i ULF 2006–2007 anges nedan. En utförligare beskrivning återfinns i kapitel 3, "Så mäts fritiden i ULF".

- Trädgårdsarbete.
- Strövande i skog och mark.
- Nöjes- och motionspromenader.
- Fritidsfiske.
- Fjällvandring.
- Vandring på vandringsleder i låglandsterräng.
- Jakt.
- Idrott eller annan motion **utomhus**.
- Idrott eller annan motion **inomhus**.

⁷ Ds 1999:78, Kulturdepartementet.

⁸ Idrotten vill. Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000-talet. Riksidrottsförbundet.

⁹ Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten. SOU 2008:59.

Mer specifikt idrottsutövande enligt följande eller på/i följande anläggningar:

- Fotbollsplan/idrottsplats
- Konstfrusen/spolad isbana
- Motionsspår/skidspår
- Åkt långfärdsskridskor
- Simhall eller offentlig utomhusbassäng
- Gym/träningscenter/fitnesscenter
- Idrottshall/gymnastiksal
- Golfspel på golfbana (ej minigolf)
- Simkunnig 200 meter: Ja/Nej/Vet ej
- Motion i största allmänhet

Med motion avses här all slags fysisk aktivitet på fritiden som intervju-personerna själva definierar, och kan således avse allt från motionspromenader någon timme då och då, till hård fysisk träning två eller flera dagar i veckan. Motionsvanorna i detta hänseende framgår av tabell 5.1, ackumulerande svarsklasser, samt i diagram 5.1 samtliga svarsalternativ.

Tabell 5.1 Motionsvanor på fritiden 2006–07. Ackumulerande klasser.

Personer 16-84 år. Procent

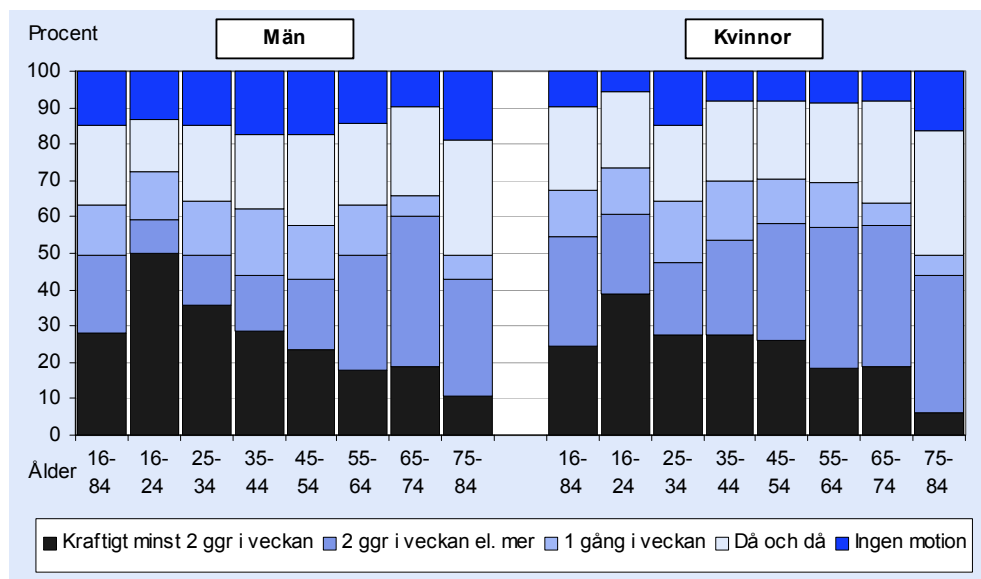
Table 5.1 Leisure exercise habits 2006–2007 Accumulated classes Persons aged 16-84. Percent

	Ingen motion på fritiden	Minst någon gång	Minst 1 gång i veckan	Minst 2 gånger i veckan	Kraftigt minst 2 ggr i veckan	Skattat antal i befolkningen (1 000-tal)
Motionsvanor						
Män	15,0	21,8	13,5	21,6	28,1	3 551
Kvinnor	9,6	23,2	12,4	30,2	24,5	3 575
Alla	12,3	22,5	13,0	26,0	26,3	7 126

Diagram 5.1 Motionsvanor på fritiden 2006–07. Hela svarfsördelningen. Män och kvinnor efter åldersklass. Procent

Figure 5.1 Leisure exercise habits 2006–2007. Entire distribution of response. Men and women by age class. Percent

Den kraftigaste motionen, hård fysisk träning minst 2 gånger i veckan, utövas företrädesvis av män 16–24 år, 50 procent, medan omfattningen bland kvinnor i samma åldersgrupp är 39 procent. Den hårdare fysiska träningen avtar sedan gradvis med åldern, vilket syns tydligare bland männen. Men det regelbundna motionsrandet minst 2 gånger i veckan minskar inte med åldern, utan tycks snarare öka i omfattning, men troligen då i lättare form, exempelvis genom promenader, cykelturer, motionsgymnastik, simning m.m.

Bortsett från de äldsta männen och kvinnorna är det en relativt hög andel bland kvinnor i den familjebildande livsfasen 25–34 år, som inte motionerar alls. Skillnaden mellan män i medelåldern och män i yngre och äldre åldersgrupper är mer osäker.

Observera att skalorna är olika i de diagram som följer i detta kapitel, i syfte att underlätta jämförelsen mellan grupperna för respektive aktivitet snarare än jämförelsen av nivåerna mellan de olika aktiviteterna.

Diagram 5.2 Motion på fritiden minst 2 gånger i veckan 2006–07. Män och kvinnor 16–84 år i olika befolkningsgrupper. Procent

Figure 5.2 Leisure time exercise at least 2 times weekly, 2006–2007. Men and women aged 16–84 in different population groups. Percent

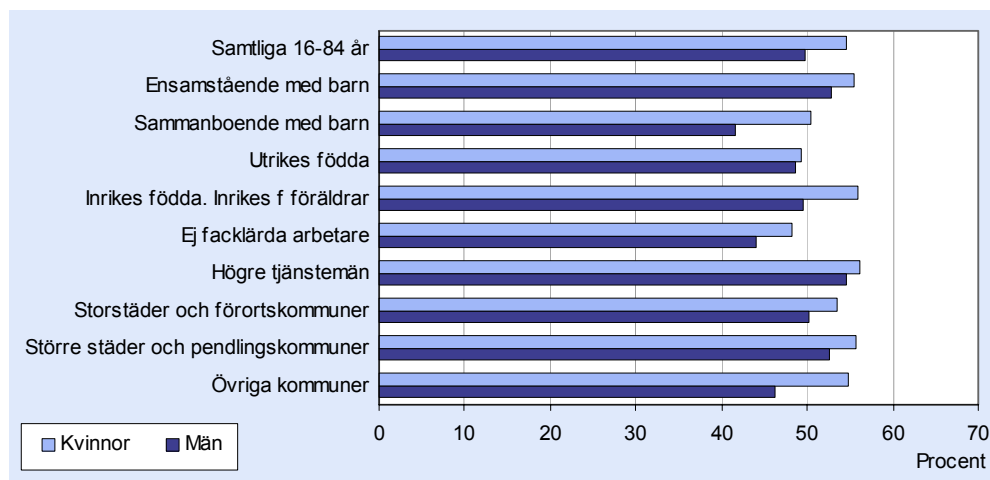

Diagram 5.2 visar att kvinnor överlag förefaller något mer motionsbenägna än män, även om alla skillnader inte kan säkerställas statistiskt. Vid jämförelser mellan olika befolkningsgrupper kan konstateras ett mer utbredd motionerande bland ensamstående män med barn än sammanboende män med barn. Likaså bland inrikes födda kvinnor av inrikes födda föräldrar jämfört med utrikes födda kvinnor. Motionerandet är också vanligare bland högre tjänstemän än bland ej facklärd arbetare, ett förhållande som gäller såväl männen som kvinnorna. Bland männen är motionerandet också mindre utbredd i de mindre kommunerna än i de större städerna.

Friluftsliv och utövandefrekvens

I tabell 5.2 presenteras andelen utövare av olika friluftsliv- och idrottsaktiviteter med ackumulerade svarsandelar. Detta innebär att exempelvis de 19 procent av alla män och kvinnor som på fritiden sysslat med trädgårdsarbete mer än 60 gånger under den senaste 12-månadersperioden 2006-2007, utgör en delmängd av de 71 procent som minst någon gång trädgårdsarbetat. Den svarsfördelning där svarsalternativen summerar till 100 procent återfinns i rapportens tabellbilaga som går att hämta i anslutning till denna rapport från SCB:s webbplats på www.scb.se/LE0101.

Av tabell 5.2 kan vidare utläsas att 80 procent av kvinnorna 16–84 år minst någon gång under ett år ger sig ut i skogen för att plocka bär eller svamp eller för att bara njuta av naturen, vilket motsvarar drygt 2,8 miljoner kvinnor¹⁰. Bland männen är andelen något lägre, 75 procent eller nära 2,7 miljoner män. 17 procent av kvinnorna och även här en lägre andel av männen, 14 procent, är ute i naturen mer än 60 gånger under ett år, vilket kan innebära nästan varje dag om man till exempel enbart går ut i skogen under bär- och svampsäsongen.

¹⁰ Kan räknas fram ur tabell 5.2 genom $3\,575\,000 \times 0,798 = 2\,852\,850$.

Tabell 5.2 Utövande av olika friluftsliv- och idrottsaktiviteter på fritiden under en 12-månadersperiod i genomsnitt för åren 2006–2007. Personer 16-84 år.**Procent**

Table 5.2 Performing of different outdoor and sporting activities during leisure time during a twelve month period, averaged for the years 2006–2007. Persons aged 16-84. Percent

	Inte alls	Minst 1 gång	Mer än 5 ggr	Mer än 20 ggr	Mer än 60 ggr	Skattat antal i befolkningen (1 000-tal)
Trädgårdsarbetat						
Män	28,3	71,7	60,4	45,4	17,6	3 551
Kvinnor	29,5	70,5	59,6	44,8	20,4	3 575
Alla	28,9	71,1	60,0	45,1	19,0	7 126
Strövat i skog o mark						
Män	24,8	75,2	58,0	34,1	14,0	3 551
Kvinnor	20,2	79,8	62,0	39,3	16,8	3 575
Alla	22,5	77,5	60,0	36,7	15,4	7 126
Nöjespromenerat						
Män	29,0	71,0	65,4	49,5	23,6	3 551
Kvinnor	21,0	79,0	75,2	62,6	35,8	3 575
Alla	25,0	75,0	70,3	56,0	29,7	7 126
Vandrat på låglandsled						
Män	86,5	13,5	3,6	1,1	0,4	3 551
Kvinnor	86,6	13,4	3,7	1,3	0,5	3 575
Alla	86,5	13,5	3,7	1,2	0,4	7 126
Fjällvandrat						
Män	90,5	9,5	1,8	0,4	0,2	3 551
Kvinnor	93,5	6,5	0,6	0,2	0,0	3 575
Alla	92,0	8,0	1,2	0,3	0,1	7 126
Fritidsfiskat						
Män	61,0	39,0	20,9	8,2	2,1	3 551
Kvinnor	81,4	18,6	5,7	1,4	0,2	3 575
Alla	71,2	28,8	13,3	4,8	1,2	7 126
Jagat						
Män	88,4	11,6	8,0	3,9	1,0	3 551
Kvinnor	98,5	1,5	0,6	0,2	0,1	3 575
Alla	93,4	6,6	4,3	2,1	0,5	7 126
Idrottat utomhus						
Män	44,6	55,4	48,7	35,7	18,2	3 551
Kvinnor	51,9	48,1	41,4	30,1	15,1	3 575
Alla	48,3	51,7	45,1	32,9	16,7	7 126
Idrottat inomhus						
Män	47,0	53,0	45,4	35,8	18,2	3 551
Kvinnor	44,0	56,0	50,1	38,9	17,7	3 575
Alla	45,5	54,5	47,8	37,4	17,9	7 126
Idrottat utomhus eller inomhus						
Män	30,7	69,3	63,2	51,7	29,8	3 551
Kvinnor	31,2	68,8	63,6	52,1	28,2	3 575
Alla	31,0	69,0	63,4	51,9	29,0	7 126
Motionsspår eller skidspår						
Män	68,5	31,5	25,1	15,9	6,3	3 551
Kvinnor	74,3	25,7	19,1	10,6	4,0	3 575
Alla	71,3	28,7	22,1	13,3	5,2	7 126
Fotbollsplan eller idrottsplats						
Män	77,9	22,1	16,7	10,6	5,2	3 551
Kvinnor	91,1	8,9	5,6	3,5	1,6	3 575
Alla	84,5	15,5	11,2	7,0	3,4	7 126

Tabell 5.2 (forts.)

	Inte alls	Minst 1 gång	Mer än 5 ggr	Mer än 20 ggr	Mer än 60 ggr	Skattat antal i befolk- ningen (1 000-tal)
Idrottshall eller gymnastik- sal						
Män	71,8	28,2	23,6	17,7	6,7	3 551
Kvinnor	79,5	20,5	17,8	14,0	5,4	3 575
Alla	75,7	24,3	20,7	15,9	6,0	7 126
Gym eller träningscenter						
Män	69,5	30,5	27,1	21,2	11,8	3 551
Kvinnor	67,6	32,4	28,5	21,6	10,1	3 575
Alla	68,6	31,4	27,8	21,4	10,9	7 126
Simhall						
Män	75,0	25,0	13,6	5,5	1,8	3 551
Kvinnor	69,9	30,1	18,2	8,3	1,5	3 575
Alla	72,4	27,6	15,9	6,9	1,6	7 126
Skridskor på spolad isbana						
Män	84,1	15,9	6,3	2,7	1,1	3 551
Kvinnor	88,6	11,4	2,1	0,2	0,1	3 575
Alla	86,3	13,7	4,2	1,4	0,6	7 126
Långfärdsskridskor						
Män	94,9	5,1	1,4	0,3	0,0	3 551
Kvinnor	96,7	3,3	0,7	0,0	0,0	3 575
Alla	95,8	4,2	1,0	0,2	0,0	7 126
Golfspel på golfbana (ej minigolf)						
Män	85,0	15,0	9,7	5,8	1,9	3 551
Kvinnor	94,2	5,8	3,1	2,0	0,7	3 575
Alla	89,6	10,4	6,4	3,9	1,3	7 126

Det är också vanligare bland kvinnor än män att idrotta inomhus och att simma i simhall. Att företa nöjespromenader är dessutom påtagligt vanligare bland kvinnor. Aktiviteter som män och kvinnor ägnar sig åt i ungefär samma utsträckning är trädgårdsarbete, att vandra på låglandsled och att motionera på gym eller träningscenter. Var femte man och kvinna tränar på gym mer än 20 gånger under ett år.

Vid sidan av de traditionellt manliga aktiviteterna fritidsfiske och jakt är det vanligare bland män att fjällvandras och att ägna sig åt utomhusidrott av olika slag. Hit hör bland annat att utnyttja motionsspår för löpning eller skidlöpning, att spela golf, att åka skridskor eller långfärdsskridskor samt att spela fotboll eller på annat sätt idrotta vid någon utomhusanläggning. Även att utöva idrott i idrottshall eller gymnastiksal är vanligare bland män än kvinnor, vilket kan tyckas motsägande med tanke på att inomhusidrottandet är vanligare bland kvinnor. En förklaring kan vara att män och kvinnor i viss utsträckning utövar olika slags idrott inomhus, till exempel att män utövar bollsporter i högre grad än kvinnor.

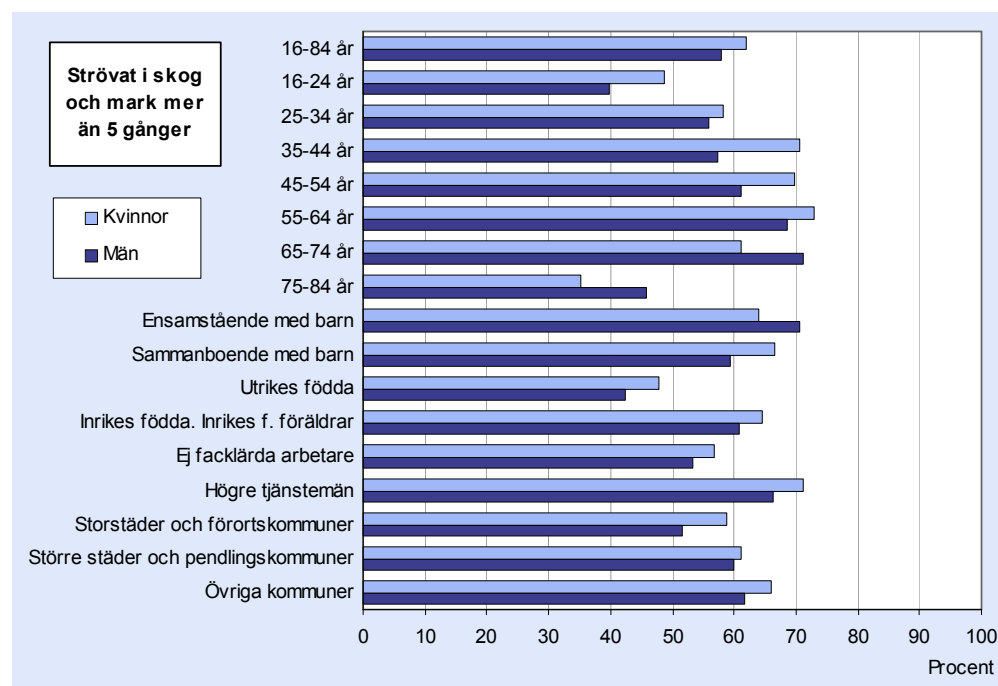
Många äldre män strövar i skog och mark

Att vara ute i skog och mark på fritiden är en företeelse som ökar med stigande ålder, vilket framgår av diagram 5.3. Detta är vanligare bland kvinnorna i de flesta åldersgrupper under 65 år, men efter pensionsåldern är i stället männen i majoritet. Det är sannolikt kvinnornas förhållandevis sämre rörelseförmåga i högre åldrar som i första hand ligger bakom denna skillnad¹¹. Möjligen kan det manliga jaktintresset också bidra något till den ojämna könsfördelningen. Det är också tänkbart att det handlar om en selektionsprocess, där de män som uppnått en hög ålder grundlagt ett aktivt friluftsintrasse långt tidigare i livet, och på äldre dar också kunnat vidmakthålla detta intresse i stor utsträckning.

I diagram 5.3 redovisas också fördelningen för ett urval av övriga befolkningsgrupper, varvid kan konstateras att infödda svenskar med infödda svenska föräldrar och högre tjänstemän oftare vistas i skog och mark än utrikes födda respektive ej facklärda arbetare.

Diagram 5.3 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 strövat i skog och mark mer än 5 gånger. Procent

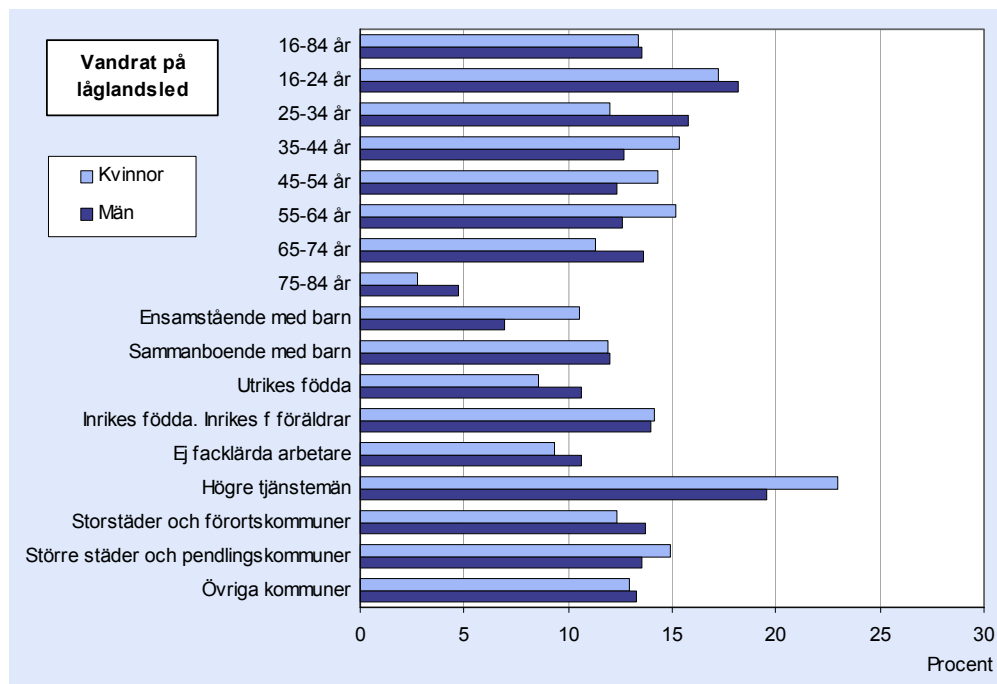
Figure 5.3 Percentage of men and women aged 16–84 who walked in forests and fields at least five times during a twelve month period 2006–2007. Percent

¹¹ Ohälsa och sjukvård 1980–2000. Rapport nr. 95 i serien Levnadsförhållanden. SCB 2002.

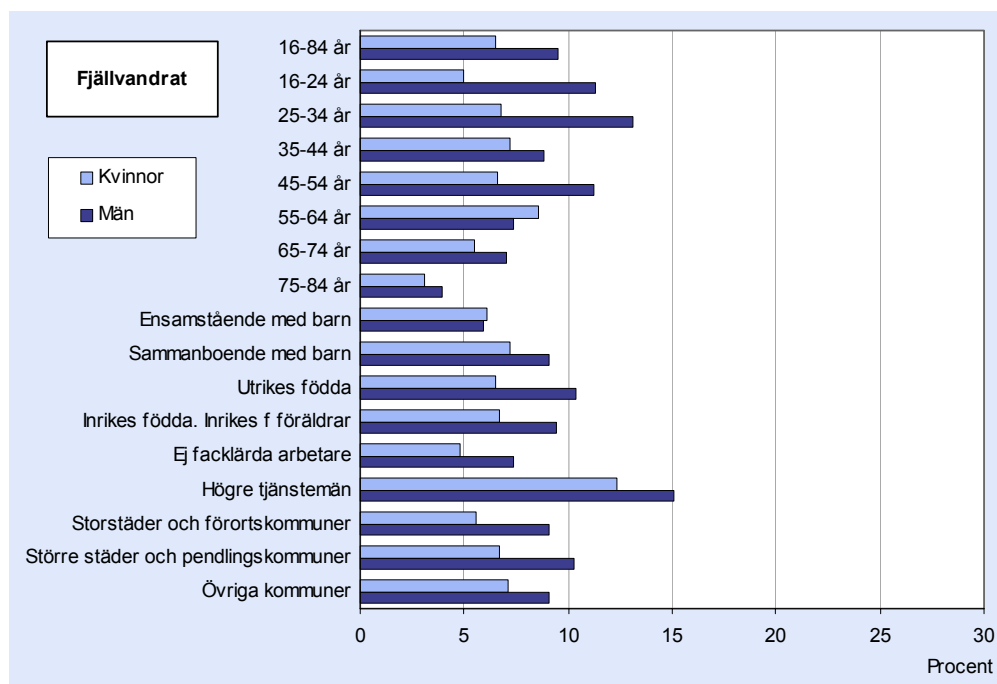
Diagram 5.4 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 vandrat på låglandsled minst någon gång. Procent

Figure 5.4 Percentage of men and women aged 16–84 who hiked along nature trails at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Diagram 5.5 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 fjällvandrat minst någon gång. Procent

Figure 5.5 Percentage of men and women aged 16–84 who hiked above the timberline at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Vandra på låglandsled lika vanligt bland män som bland kvinnor

Omkring 900 000 män och kvinnor, eller 13 procent av befolkningen gör någon gång under ett år en vandringstur i låglandsterräng. Bland männen är detta något vanligare bland ungdomar 16–24 år än bland de äldre åldersgrupperna. Bland kvinnorna råder däremot inga nämnvärda åldersskillnader. Dock är det av förklarliga skäl mycket ovanligt bland personer 75–84 år att ges sig ut och vandra.

Bland högre tjänstemän är vandrandet relativt omfattande, ungefär var femte man och kvinna vandrar minst någon gång under ett år, medan andelen bland ej facklärd arbetare endast är hälften så hög. Att vandra i låglandsterräng är också vanligare bland inrikes födda med inrikes födda föräldrar, än det är bland utrikes födda personer.

Fjällvandringar vanligare bland män

Till skillnad från låglandsvandring är fjällvandring främst en angelägenhet för män, och i synnerhet yngre män. Liksom för låglandsvandring är de högre tjänstemännen mer representerade än arbetarna. Däremot syns inga skillnader mellan utrikes födda och inrikes födda med båda föräldrarna inrikes födda. Liksom för låglandsvandring syns heller inga nämnvärda regionala skillnader.

Yngre män fritidsfiskar – äldre män jagar

Fritidsfiske är som framgått tidigare en utpräglat manlig aktivitet, och skillnaden gentemot kvinnorna ökar med stigande utövandefrekvens. Av diagram 5.6 framgår att fritidsfiskandet är vanligare i åldersgrupperna under 45 år, där runt 45 procent bland männen fiskar minst någon gång under ett år. Mellan 55 och 74 år är andelen väsentligt lägre, ca 35 procent, och bland män 75–84 år är det 8 procent som minst någon gång fritidsfiskar.

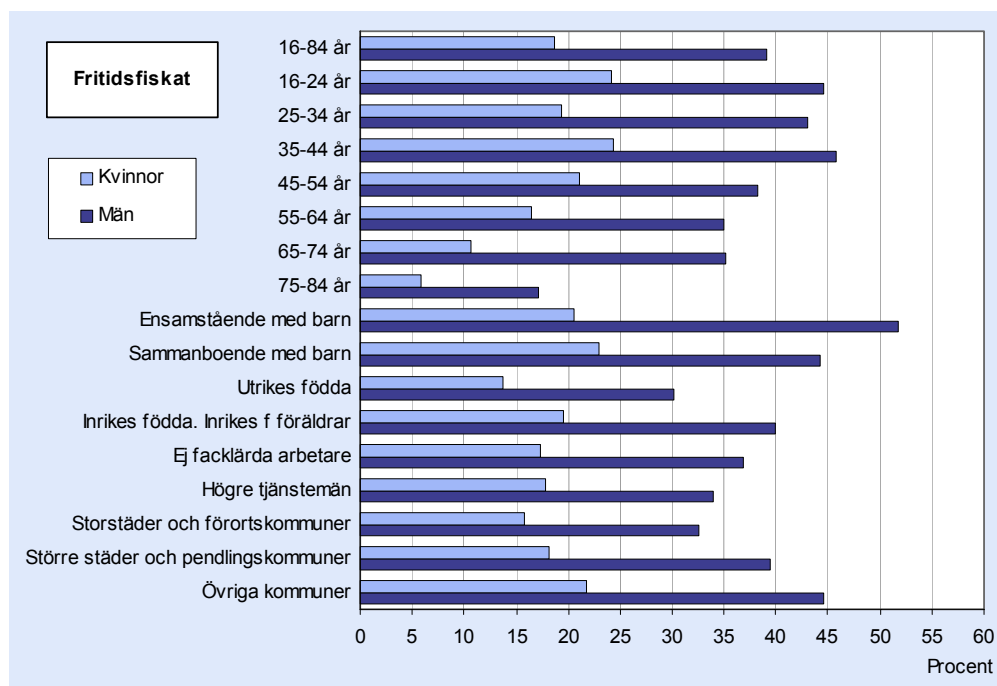
Bland kvinnorna är fiskandet vanligast i åldrarna 16–24 år och 35–44 år, 24 procent. Den lägre andelen bland kvinnor 25–34 år, 19 procent, torde delvis kunna förklaras av omständigheter i samband med familjebildandet, vilket även kan gälla för ett flertal andra fritidsaktiviteter. För männen är detta förhållande inte lika tydligt.

Den synbara skillnaden mellan ensamstående och sammanboende män med barn kan vara en effekt av slumpen. Däremot kan fastställas att fritidsfiskandet är mindre utbrett bland män i storstäderna än i övriga regioner.

För jakt är den manliga dominansen större än för fritidsfiske. Till skillnad från fritidsfiskandet ökar jagandet med stigande ålder för männen, även efter inträdet i ålderspensionen. I likhet med fisket är jakten i större utsträckning en angelägenhet för infödda svenskar med svensk bakgrund än för utrikes födda personer. De regionala skillnaderna är också tydligare. Även kvinnor i glesbygdsområdena jagar i förhållandevis hög grad.

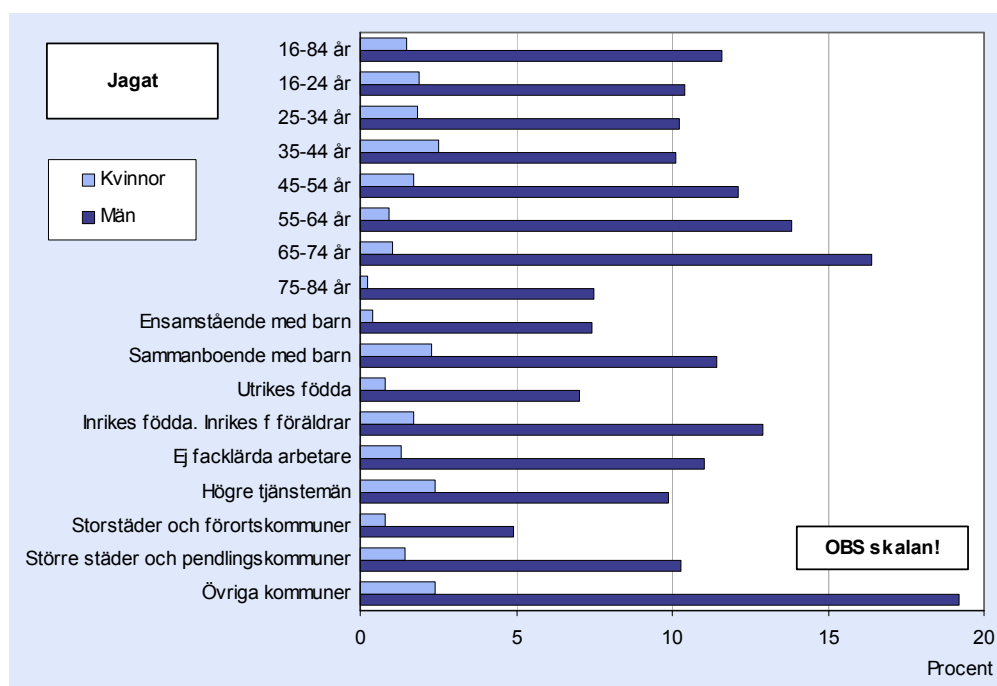
Diagram 5.6 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 fritidsfiskat minst någon gång. Procent

Figure 5.6 Percentage of men and women aged 16–84 who went leisure fishing at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Diagram 5.7 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 jagat minst någon gång. Procent

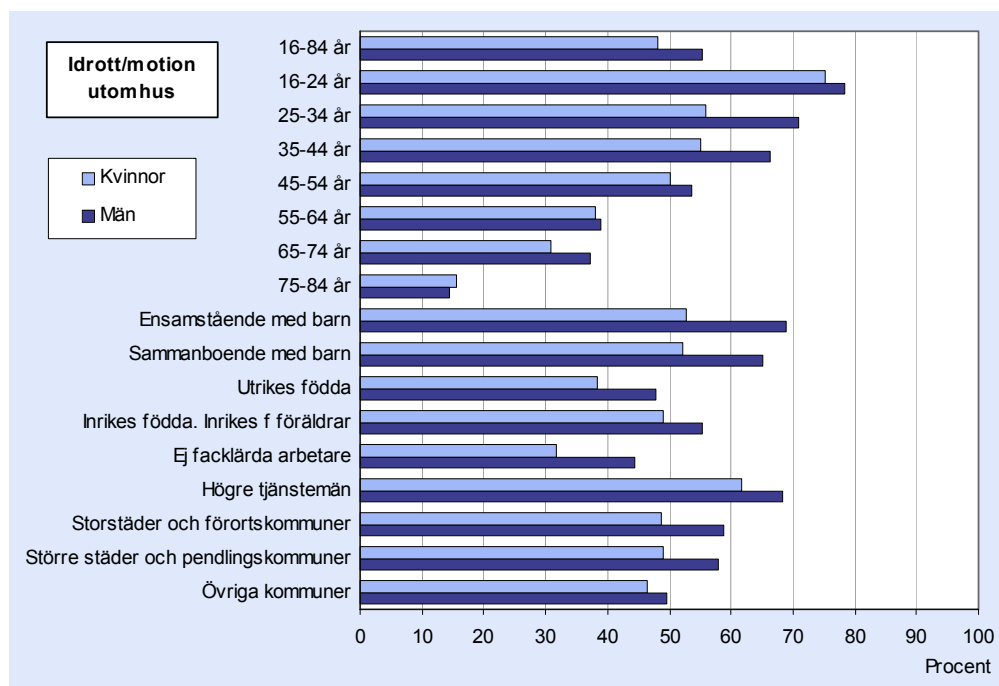
Figure 5.7 Percentage of men and women aged 16–84 who went hunting at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

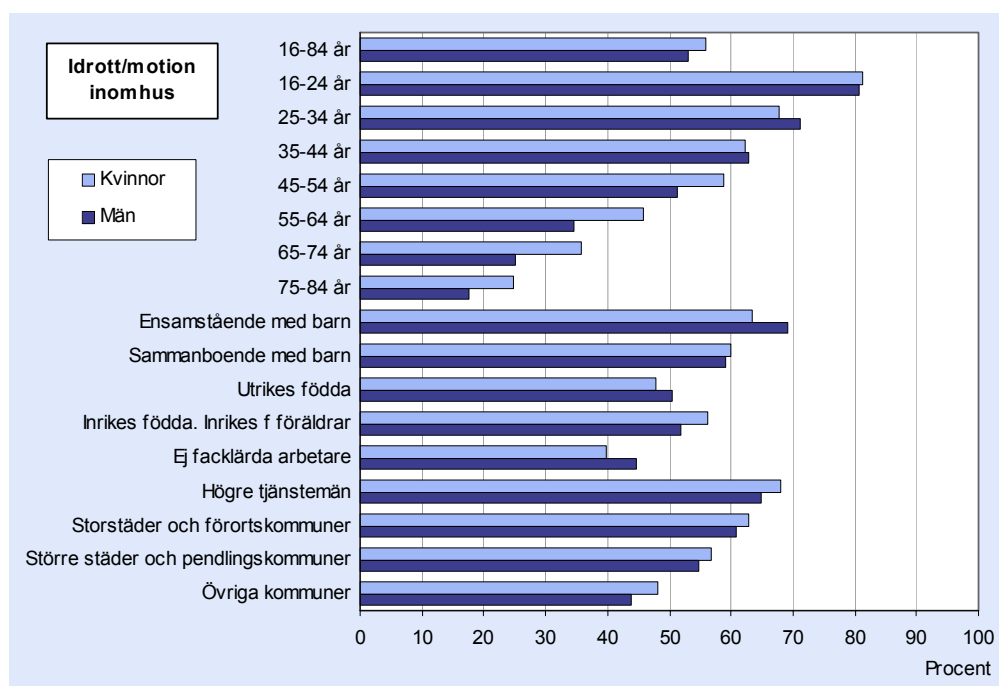
Diagram 5.8 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 idrottat utomhus minst någon gång. Procent

Figure 5.8 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports outdoors at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Diagram 5.9 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 idrottat inomhus minst någon gång. Procent

Figure 5.9 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports indoors at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Arbetarna underrepresenterade i idrottslivet

Utomhusidrottandet är med några få undantag betydligt vanligare bland männen än bland kvinnorna i flertalet av de redovisade befolkningsgrupperna, vilket framgår av diagram 5.8. En jämförelse mellan grupperna visar att kvinnor födda inrikes av inrikes födda föräldrar idrottar eller motionerar utomhus i större utsträckning än utrikes födda kvinnor, 49 procent respektive 38 procent. Mellan högre tjänstemän och ej facklärd arbetare är skillnaderna avsevärda såväl för männen som för kvinnorna. För kvinnorna handlar det om en dubbelt så hög andel: 62 procent jämfört med 32 procent bland ej facklärd arbetare.

När det gäller inomhusidrottandet är nivåskillnaderna mellan åldersgrupperna och mellan de övriga befolkningsgrupperna ungefär desamma som för utomhusidrottandet. Både manliga och kvinnliga arbetare liksom män och kvinnor i de mindre folkrika regionerna är underrepresenterade, liksom utrikes födda kvinnor. Men till skillnad från utomhusidrottandet tycks kvinnor i minst lika hög utsträckning som män idrotta inomhus. I åldersgrupperna över 45 år är kvinnorna till och med mer representerade än männen.

Drygt hälften av de yngsta männen spelar någon gång fotboll

Bland de specifika intervjufrågorna om utomhusidrottandet finns en fråga om idrottsutövande på fotbollsplaner eller idrottsplatser. Här dominerar de yngsta männen 16–24 år, bland vilka andelen är 57 procent. Även de yngsta kvinnorna ägnar sig i förhållandevis stor utsträckning åt detta idrottande: 39 procent. Men att spela fotboll, friidrotta m.m. avtar drastiskt med stigande ålder. Till skillnad från övrigt idrottande är idrottsutövandet på fotbollsplaner/idrottsplatser vanligare bland ej facklärd arbetare än bland högre tjänstemän, vilket dock endast gäller männen. Här är åldern troligen en viktig bakomliggande orsak.

Att löpträna eller åka skidor i motionsspår/skidspår är jämfört med idrott på fotbolls- eller idrottsplatser dels jämnare fördelat mellan könen, dels betydligt vanligare i högre åldrar. Till viss del kan detta kanske förklaras av att ungdomsårens mer prestationsinriktade tävlingsidrottande övergått mer i eget motionerande med lägre skaderisker.

Även för löpning och skidlöpning råder betydande socioekonomiska skillnader liksom skillnader mellan utrikes och inrikes födda män och kvinnor.

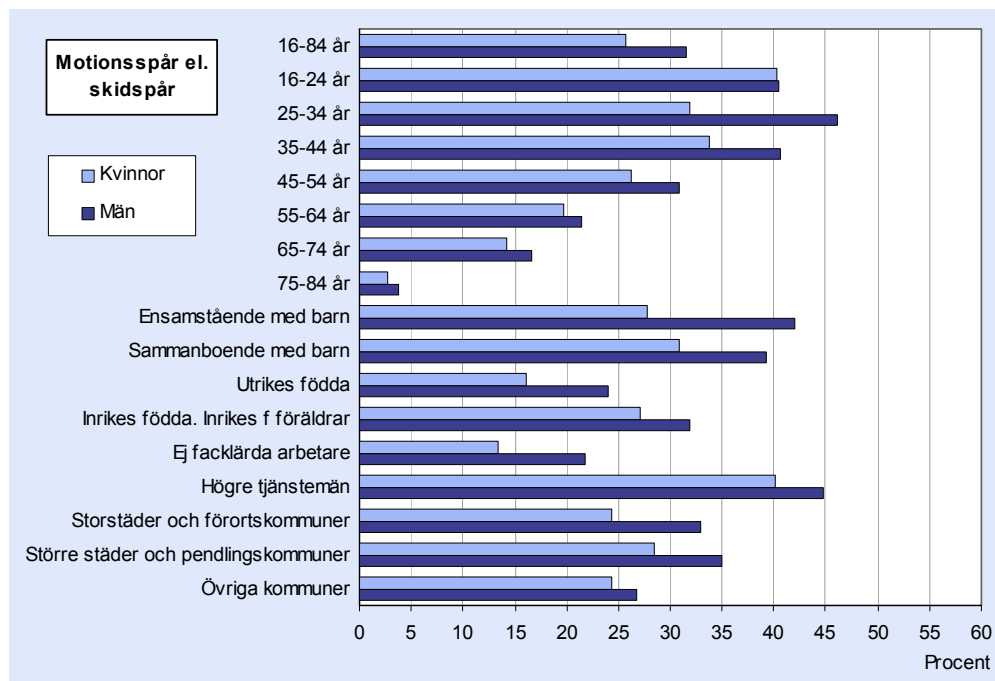
Motion på gym jämnare könsfördelat än motion i idrottshallar

28 procent av männen och 20 procent av kvinnorna 16–84 år idrottar minst någon gång under ett år i idrottshall eller gymnastiksal. Idrottandet i hall är mest utbrett i 16–24-årsåldern, där andelen är 55 procent bland männen och 47 procent bland kvinnorna. Medan det för kvinnorna drastiskt minskar till en knappt hälften så hög andel i åldersgrupperna däröver, syns i stället en stegvis avtrappning för männen, där andelen minskar till knappt 40 procent i åldersgrupperna 25–44 år. I åldersgrupperna 55 år och däröver är andelarna ungefär på samma nivå som bland kvinnorna.

Motionerandet på gym/träningscenter är betydligt jämnare könsfördelat än motion i idrottshallar, och i flera grupper är det i stället en högre andel kvinnor än män som motionerar. Den stegvisa nedtrappningen efter ungdomsåren är också jämnare mellan könen. Ensamstående föräldrar är mer träningsaktiva än sammanboende. Därutöver föreligger socioekonomiska och regionala skillnader.

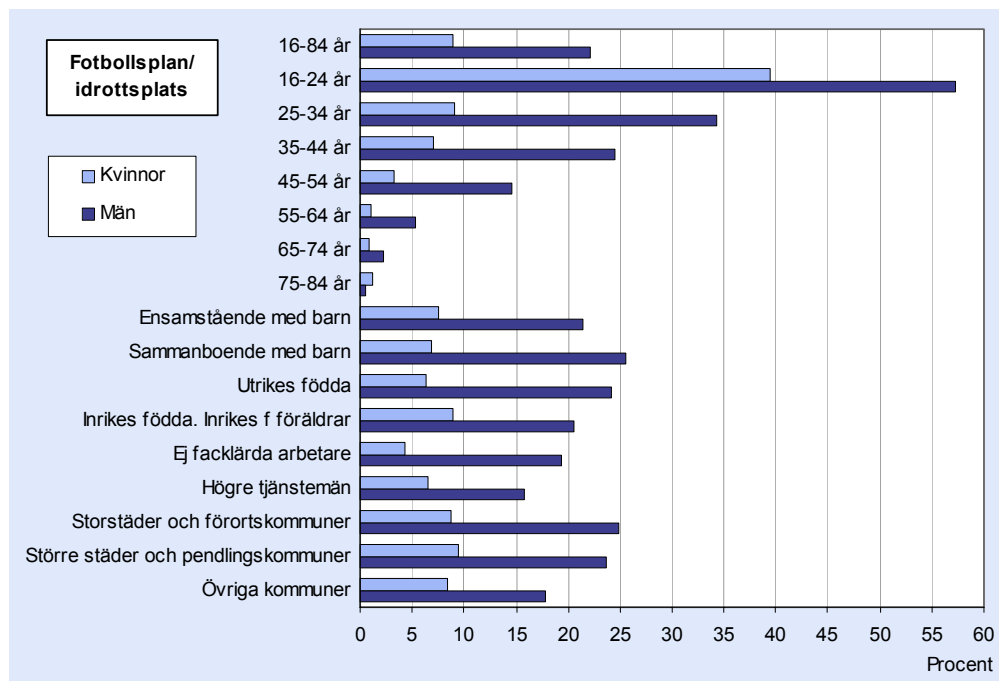
Diagram 5.10 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 sprungit eller åkt skidor i iordningställt motionsspår eller skidspår minst någon gång. Procent

Figure 5.10 Percentage of men and women aged 16–84 who did cross-country running or skiing at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

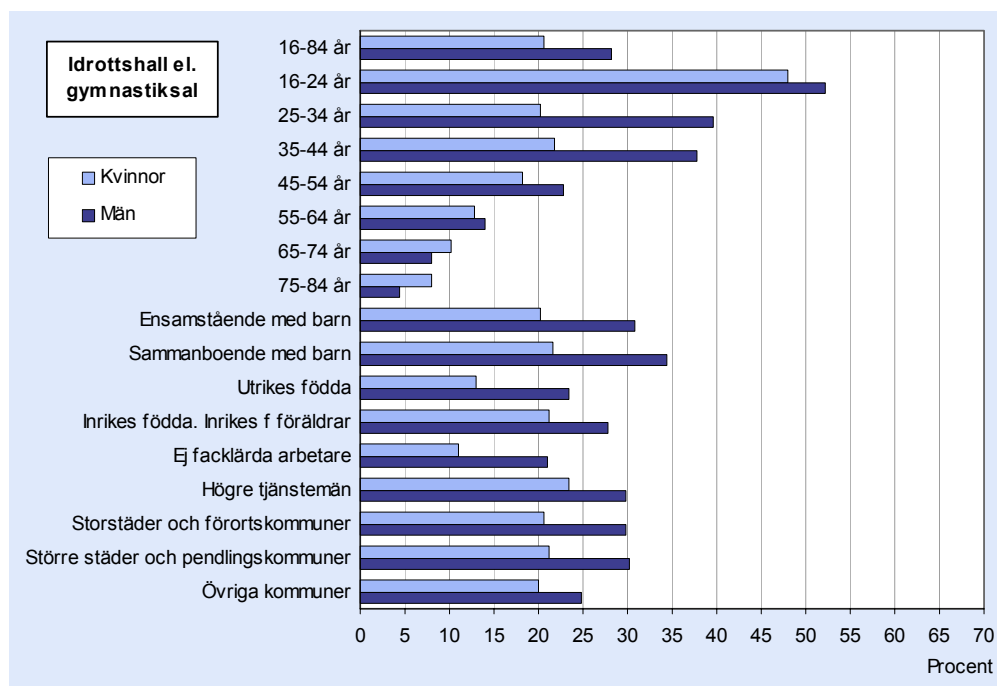
Diagram 5.11 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 idrottat på fotbollsplan eller idrottsplats minst någon gång. Procent

Figure 5.11 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports on a football field or sports centre at least once during a twelve month period 2006-2007. Percent

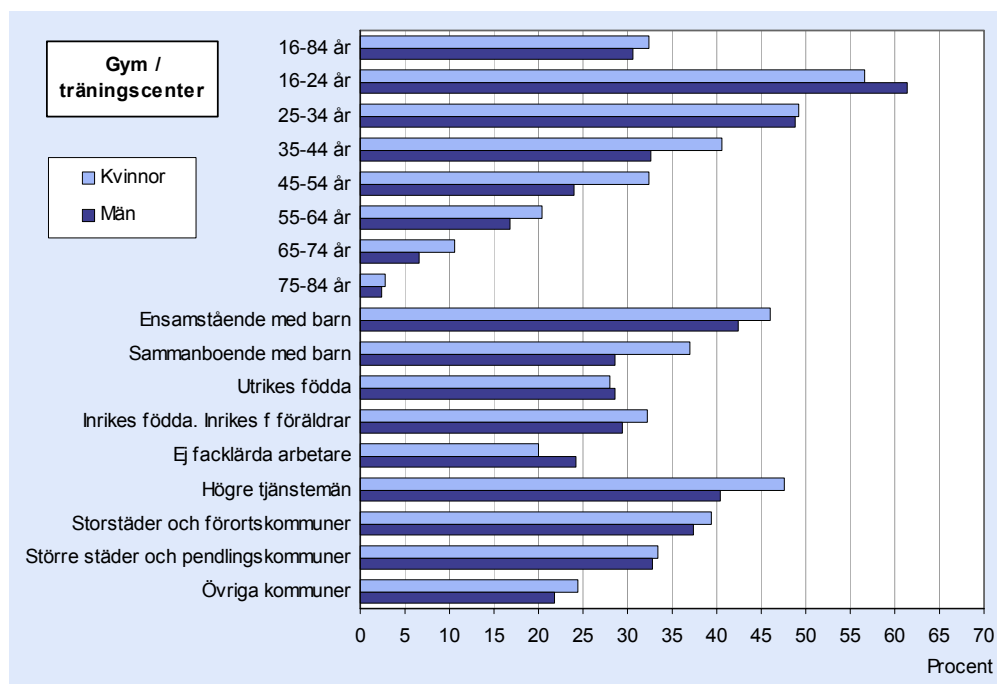
Diagram 5.12 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 åkt idrottat i idrottshall eller gymnastiksal minst någon gång. Procent

Figure 5.12 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports in a sports centre of gymnastics hall at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

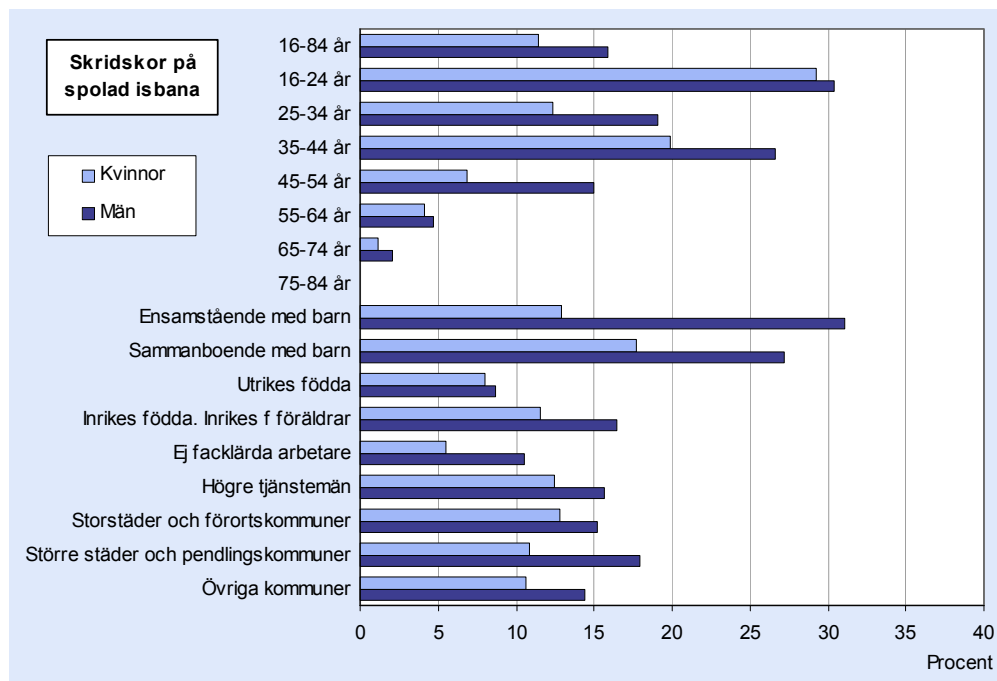
Diagram 5.13 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 tränat på gym/träningscenter/fitnesscenter minst någon gång. Procent

Figure 5.13 Percentage of men and women aged 16–84 who trained at a gym, fitness centre or training centre at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

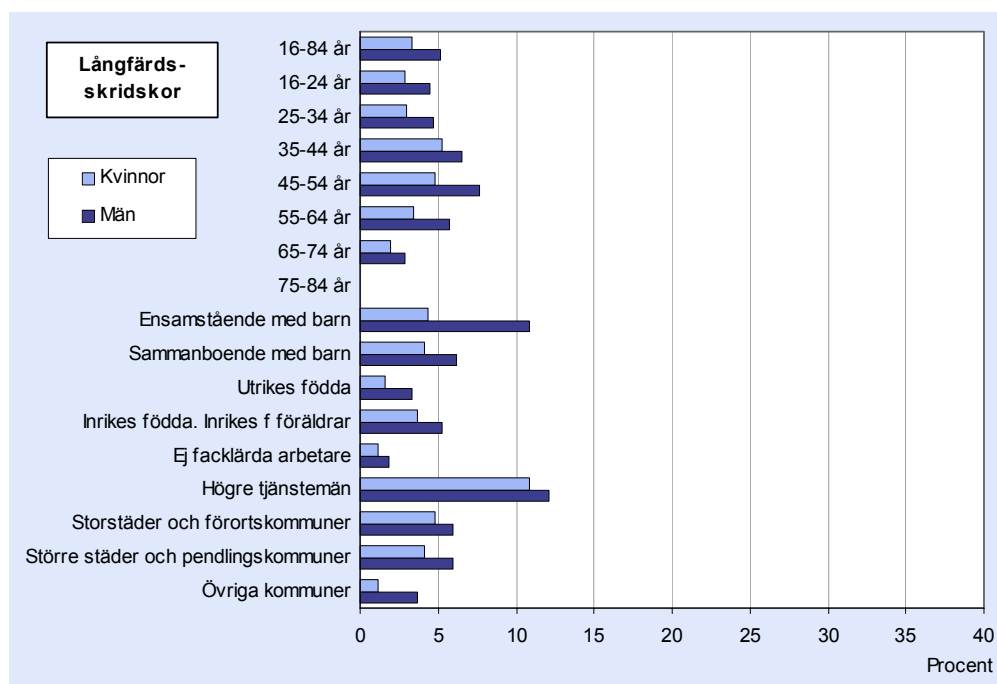
Diagram 5.14 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 åkt skridskor på konstfrusen eller spolad isbana minst någon gång. Procent

Figure 5.14 Percentage of men and women aged 16–84 who went skating on an artificial rink at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Diagram 5.15 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 åkt långfärdsskridskor minst någon gång. Procent

Figure 5.15 Percentage of men and women aged 16–84 who went long-distance skating at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Skridskoåkning vanligast bland småbarnsföräldrar och ungdomar

Skridskoåkande på konstfrusen eller spolad isbana är vanligast i 16-24-årsåldern. Men här uppvisas ett något annorlunda mönster jämfört med övriga motionsaktiviteter (diagram 5.14). Skridskoåkandet domineras starkt av män med barn, oavsett om männen är ensamstående eller sammanboende. Det är uppenbart att skridskoåkandet på spolade isbanor har stark anknytning till de egna barnens skridskoåkande. Även kvinnor med barn åker skridskor i relativt stor utsträckning, liksom både män och kvinnor i 35–44 årsåldern. Även beträffande skridskoåkande släpar utrikes födda och ej facklärd arbetare efter, medan några regionala skillnader däremot inte kan utläsas.

Långfärdsskridskoåkning vanligast i mogen ålder

För långfärdsskridskoåkandet är mönstret däremot ett annat. En betydligt lägre andel i befolkningen åker långfärdsskridskor jämfört med ordinärt skridskoåkande på spolade banor: Bland män 16–84 år är det 5 procent och bland kvinnor 3 procent, vilket kan jämföras med skridskoåkandet på spolad isbana: 16 respektive 11 procent. Såväl könsfördelningen som åldersfördelningen är också betydligt jämnare för långfärdsskridskoåkningen, som också utövas mer i mogen ålder.

Hälften av de unga kvinnorna simmar i simhallar

Simmandet i simhallar är främst en kvinnlig aktivitet genomgående över åldersgrupperna. 50 procent av de unga kvinnorna i åldrarna 16–24 år simmar minst någon gång i simhall under ett år, medan andelen bland unga män är tio procentenheter lägre, 40 procent. Även i äldre åldrar är kvinnorna aktiva simmare. Var femte kvinna 65–74 år simmar minst någon gång.

Simkunnigheten mer utbredd bland män än kvinnor – mindre bland utrikes födda

Diagram 5.17 visar att uppfattningen av den egna simkunnigheten är något högre bland män än kvinnor, i synnerhet i åldersgruppen 75–84 år. Den oförmåga att simma som återspeglas i diagrammet kan i synnerhet för de äldsta dels bero på nedsatt rörelseförmåga eller annan ohälsa, dels på att man aldrig lärt sig simma, eftersom simundervisningen var mindre utbredd förr. Notera även ett mindre utbrett simkunnande bland ej facklärd arbetare och utrikes födda, kvinnor i synnerhet.

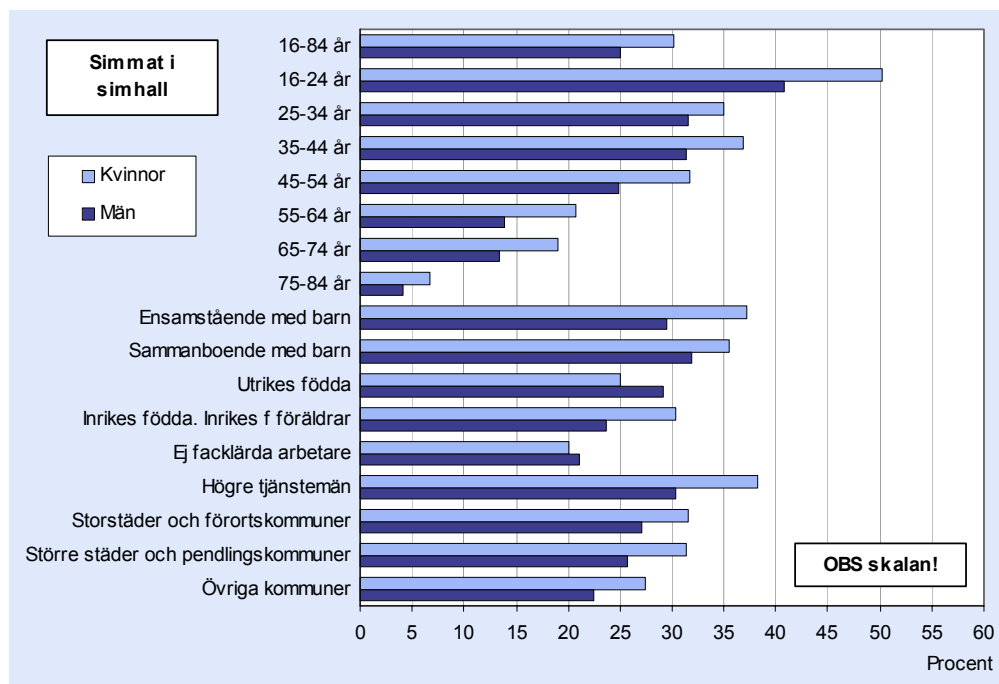
Var fjärde manlig högre tjänsteman spelar golf

Golfspelandet är en friluftsliv- eller idrottsaktivitet som främst utövas av män och då i synnerhet högre tjänstemän, bland vilka andelen utövare är 25 procent. Bland samtliga män 16–84 år uppgår andelen som spelar golf minst någon gång till 15 procent, medan motsvarande andel bland kvinnor endast är 6 procent. Golfspelandet är mest utbrett bland yngre män 16–24 år, där ungefär var femte, 22 procent, spelar minst någon gång under en säsong. Bland män 65–74 år är andelen betydligt lägre, 8 procent. Men de äldre män som spelar golf gör detta desto oftare: 6 procent spelar minst 20 gånger,

vilket är väl i nivå med männen i de yngre åldersgrupperna. Detta framgår i tabellbilagan som finns att tillgå på www.scb.se/LE0101.

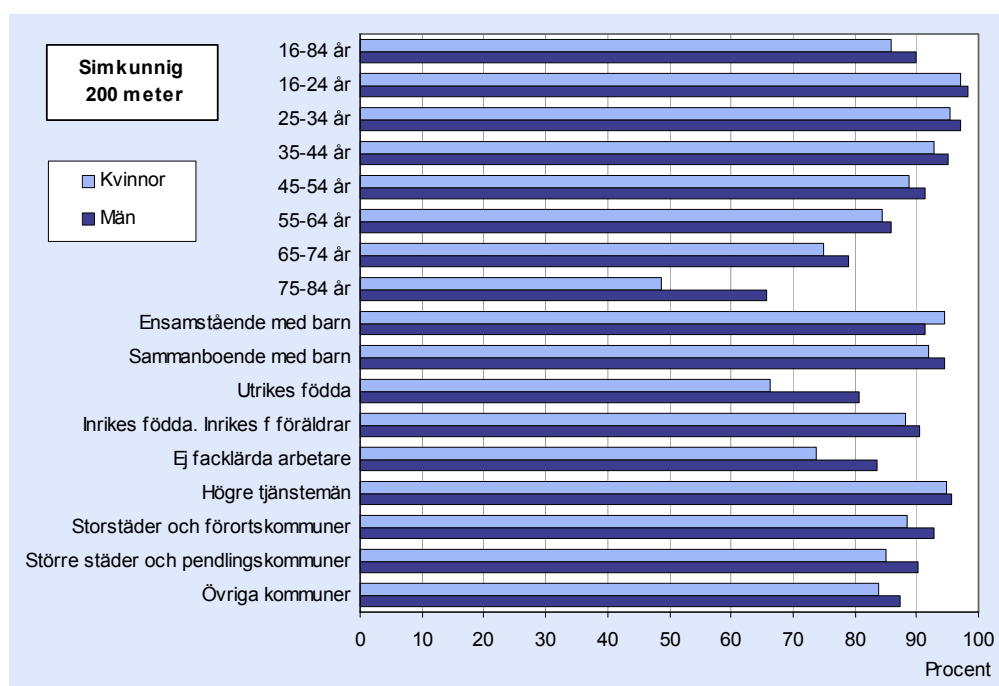
Diagram 5.16 Andelen män och kvinnor 16-84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 simmat i simhall minst någon gång. Procent

Figure 5.16 Percentage of men and women aged 16–84 who went swimming at a swimming hall at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

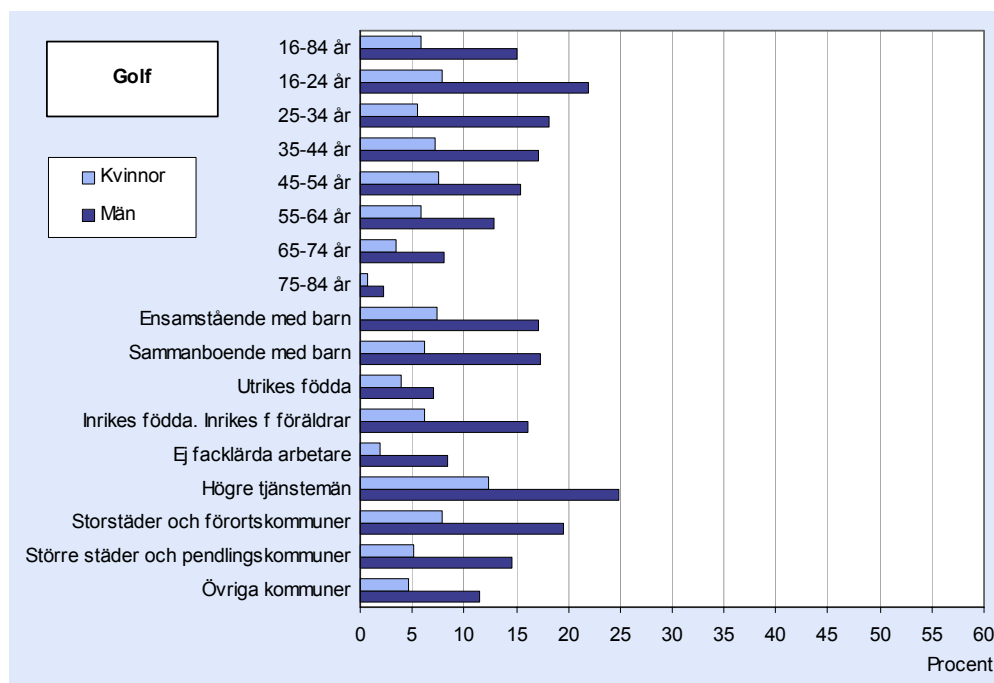
Diagram 5.17 Andelen män och kvinnor 16-84 år som kan simma 200 meter. Procent

Figure 5.17 Percentage of men and women aged 16–84 who can swim 200 m. Percent

Diagram 5.18 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 spelat golf på golfbana (ej minigolf) minst någon gång. Procent

Figure 5.18 Percentage of men and women aged 16–84 who played golf on a golf course (nor miniature golf) at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent

Bland yngre och medelålders kvinnor är andelen golfspelare lika hög som bland äldre män, 8 procent. Andelen golfspelare bland äldre kvinnor, 65-74 år, är endast hälften så hög, 4 procent.

Bland övriga grupper som spelar golf i liten utsträckning märks ej facklärd arbetare och utrikes födda. Golfspelandet är också mindre utbrett i glesbygdsområden än i de större städerna.

Metodbytet i ULF 2006 försvårar jämförelsen över tid

Undersökningarna av levnadsförhållanden genomgick 2006 ett metodbyte. Från att årligen sedan 1975 ha genomförts som besöksintervjuer med hjälp av ett pappersformulär, telefonintervjuades halva urvalet 2006 med hjälp av ett speciellt utarbetat datorprogram. Den traditionella metoden, besöksintervjuer, genomfördes för den andra hälften av urvalet. Från och med 2007 genomförs samtliga intervjuer i telefon.

Metodbytet har skett under ett och samma undersökningsår (2006) i syfte att möjliggöra jämförelser av resultat som erhållits med hjälp av de båda intervjuemetoderna. De jämförelser som gjorts avseende fritidsaktiviteter visar att skillnader i nivåskattningar varierar i hög grad utifrån den fritidsaktivitet jämförelsen gäller. Skillnader i nivåskattningar föreligger även i olika grad mellan olika redovisningsgrupper, vilket innebär att en liten skillnad på totalnivån –, *samtliga 16–74 år* i nedanstående diagram i stället för 16–84 år för att möjliggöra jämförelser över tid – kan visa sig som en större skillnad i exempelvis olika åldersgrupper. Man bör dock ha i åtanke att uppenbara metodskillnader i mindre redovisningsgrupper kan ha slumpmässiga orsa-

ker, då det statistiska underlaget i många grupper varit alltför litet för att dessa skillnader ska kunna säkerställas.

Utvecklingen av friluftsliv, idrott och motion 1982–2007

Diagram 5.18–5.33 över friluftsliv- och idrottsaktiviteternas utveckling i detta avsnitt visar en sammanhållen tidslinje för de mätår som ingår 1982–2006, då intervjumetoden varit densamma. Nuläget 2006–07 i genomsnitt, utifrån telefonintervjuer, åskådliggörs genom en stapel. För tydlighets skull redovisas även procentskattningarna för 2006 besök och 2006–07 telefon i diagrammen. Av de skäl som nämns i föregående avsnitt angående jämförelsegruppernas storlek, redovisas utvecklingen enbart för *samtliga* män respektive kvinnor 16–74 år. De allra äldsta ingår inte heller i jämförelsen över tid eftersom vissa intervjufrågor angående motion och idrott inte ställdes till personer 75–84 år åren innan 1998.

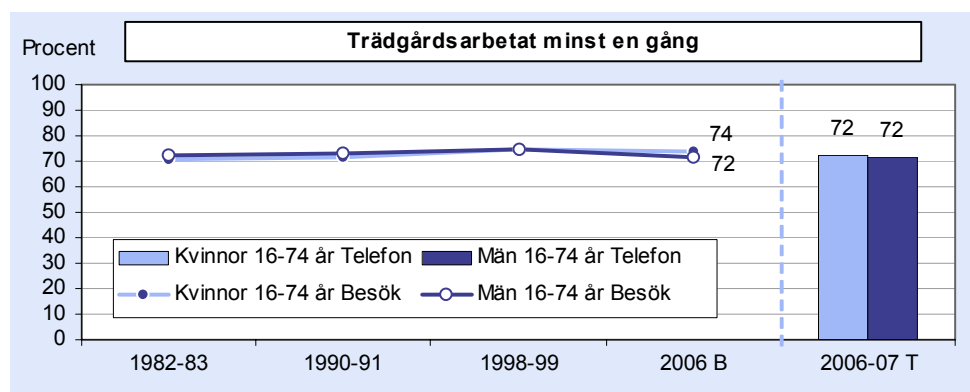
Antalet besöksintervjuade 16–74 år 2006 har varit 1 240 män och 1 242 kvinnor. Antalet telefonintervjuade 2006–07 har varit 3 707 män och 3 901 kvinnor. I grova drag kan då en skillnad på minst 4 procentenheter mellan 2006 besöksintervjuer och 2006–07 telefonintervjuer vid skattningsnivåer runt 50 procent anses vara statistiskt säkerställd.

Detta innebär exempelvis att det inte föreligger någon skillnad i skattningsnivån mellan besöksintervjuerna 2006 och telefonintervjuerna 2006–07 vad beträffar *trädgårdsarbete*, varken för män eller kvinnor. Inte heller när det gäller strövande i skog och mark kan någon skillnad konstateras. Den synbara skillnaden för männen: 78 procent enligt besöksintervjuerna 2006, och 76 procent enligt telefonintervjuerna från 2006–07 i genomsnitt, är för liten för att kunna säkerställas statistiskt.

När det gäller utvecklingen av *nöjes- och motionspromenerandet* visar resultaten från 2006–07 års telefonintervjuer däremot avsevärda skillnader gentemot besöksskattningen 2006: 12 procentenheter för männen och 16 procentenheter för kvinnorna. Detta gör att tolkningen av utvecklingen där telefonintervjuerna ingår i tidsserien helst bör undvikas.

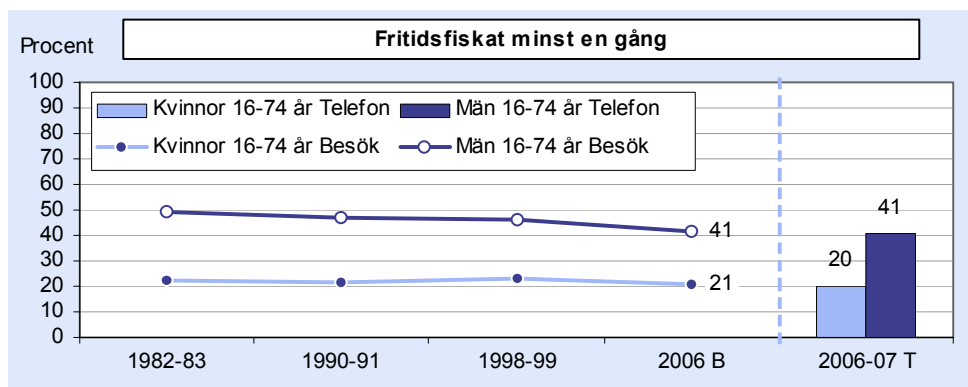
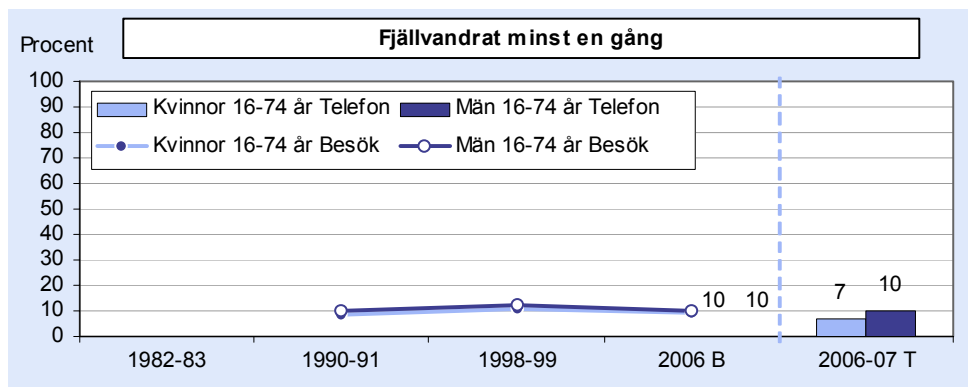
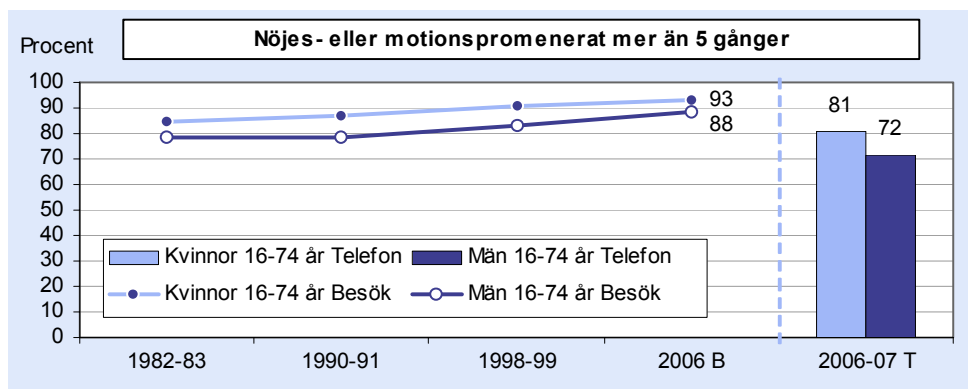
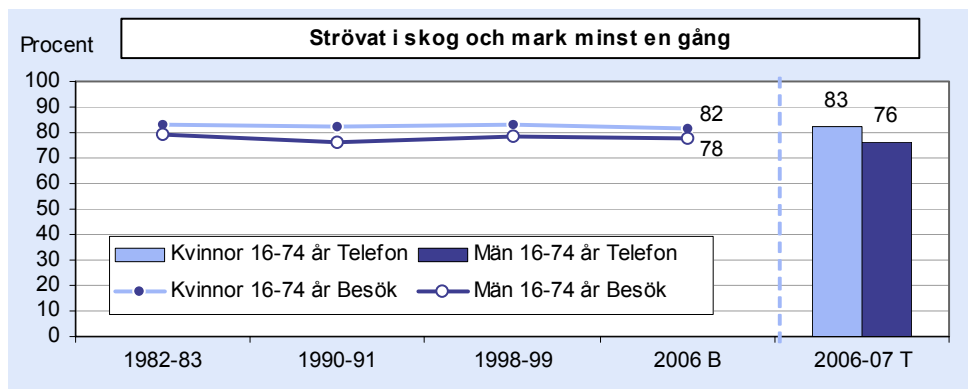
Diagram 5.19 Friluftsliv- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1982–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent

Figure 5.19 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1982–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent

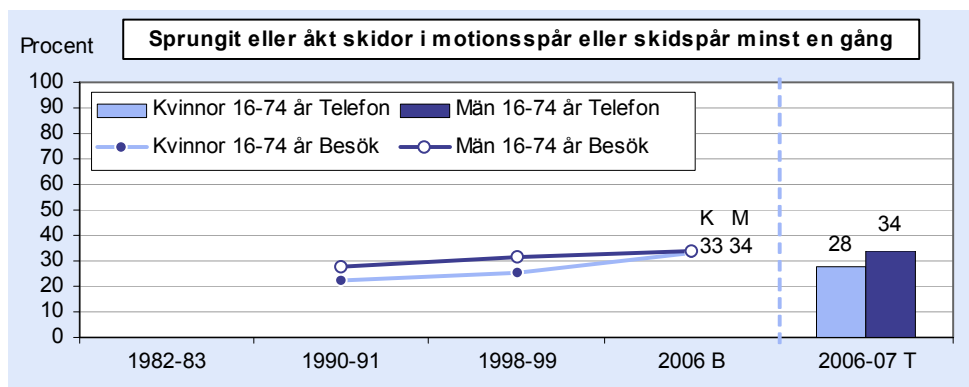
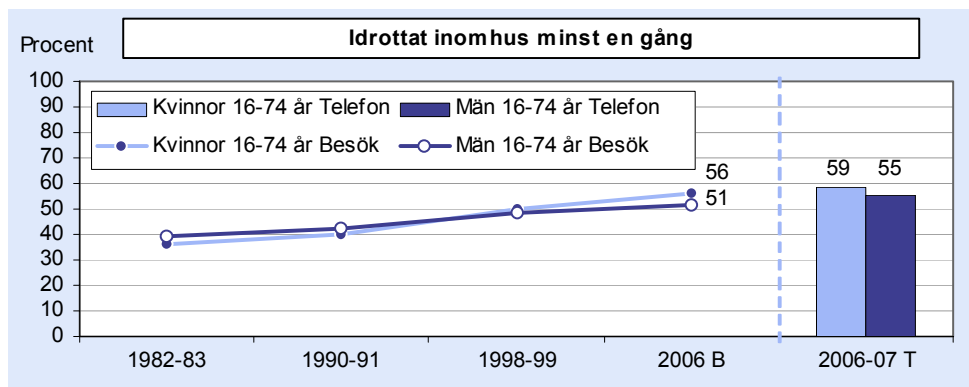
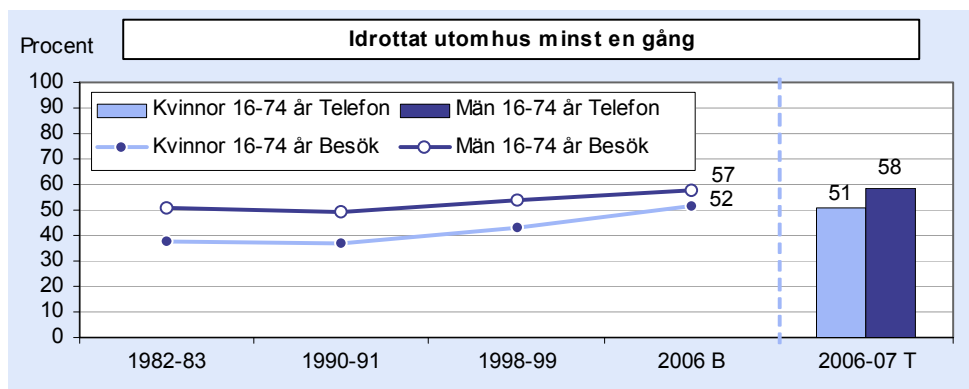
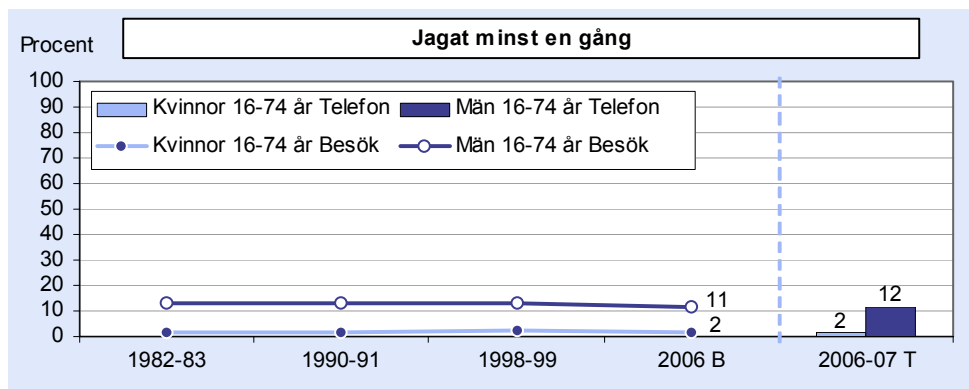
Diagram 5.20–5.23 Friluftsliv- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16-74 år 1982–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent

Figure 5.20–5.23 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16-84 for years 1982–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent

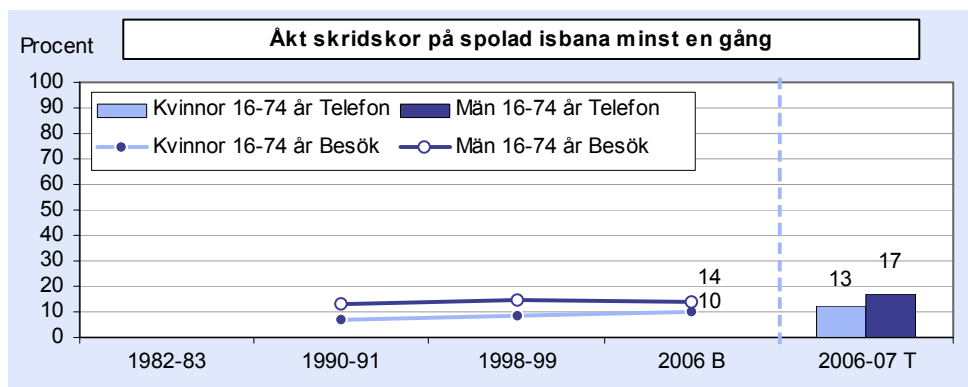
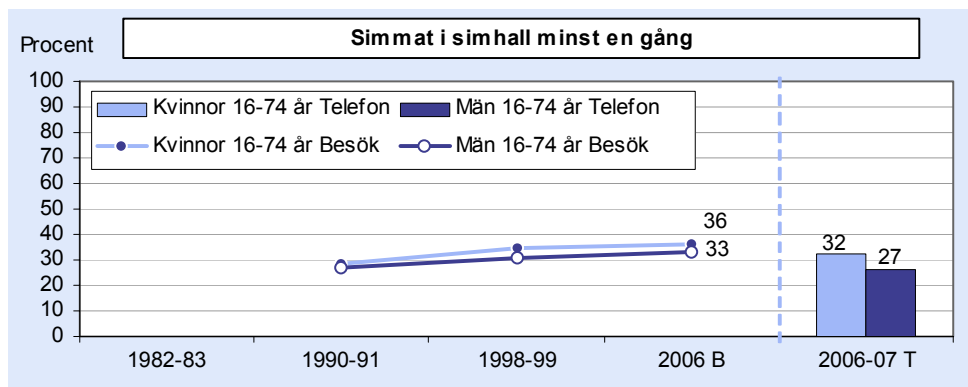
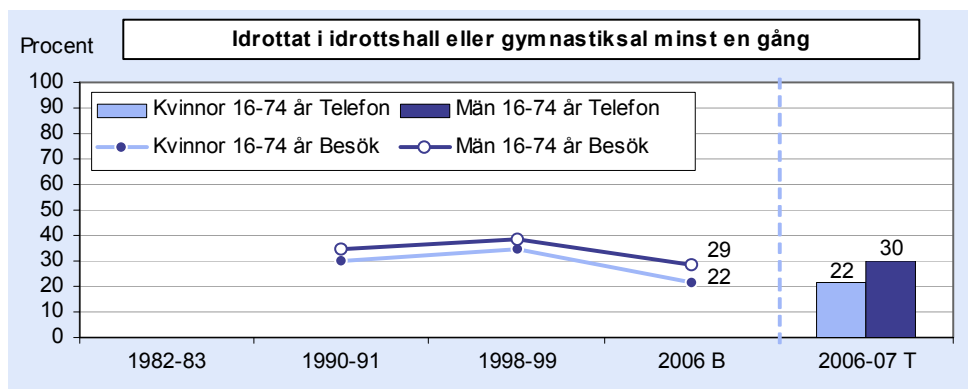
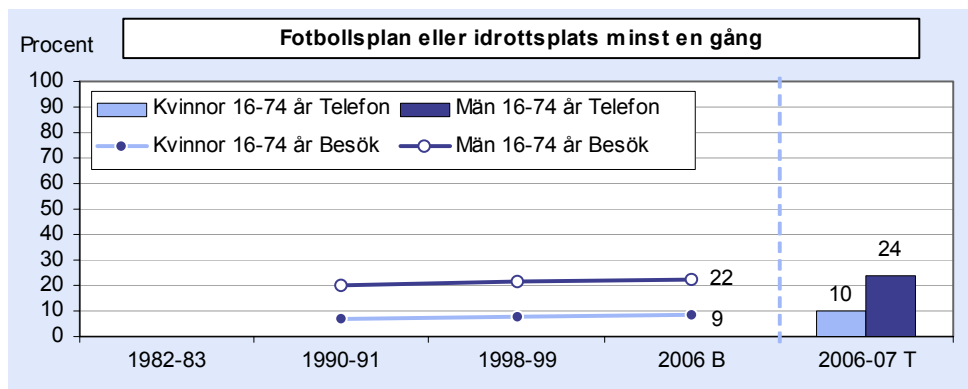
Diagram 5.24–5.27 Friluftsliv- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1990–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent

Figure 5.24–5.27 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16-84 for years 1990–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent

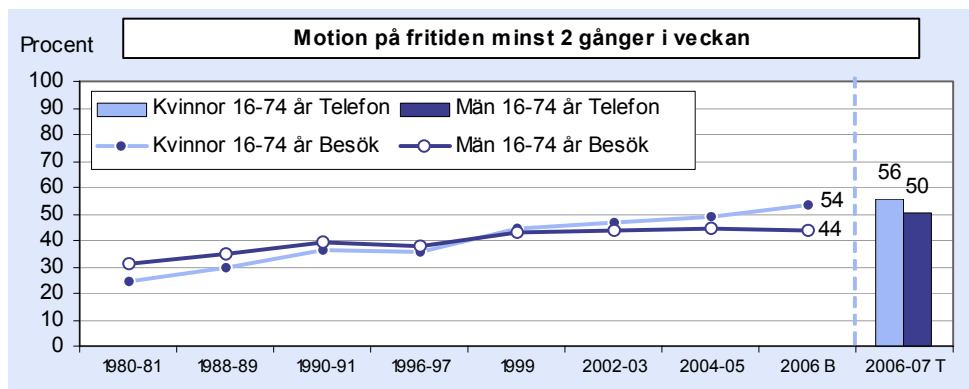
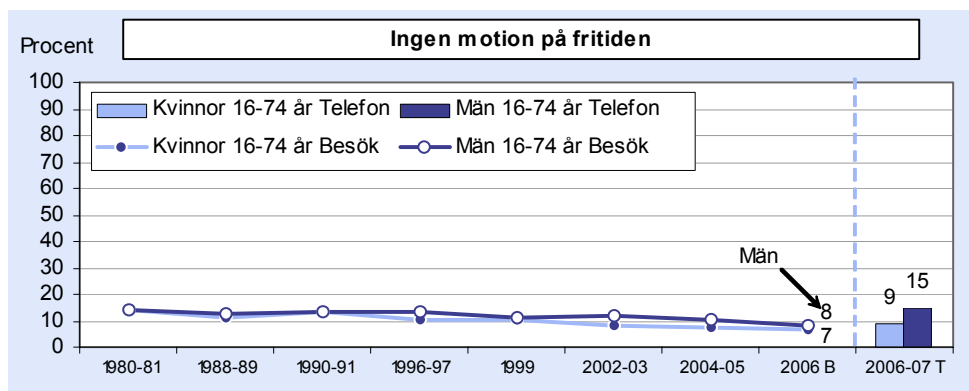
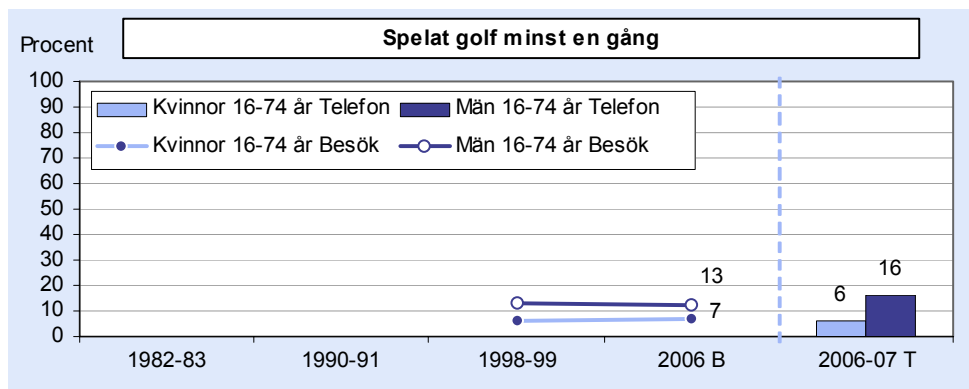
Diagram 5.28–5.31 Friluftsliv- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1990–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent

Figure 5.28–5.31 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1990–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent

Diagram 5.32–5.34 Friluftslivs- och idrottsaktiviteter bland män och kvinnor 16–74 år 1988–2006 enligt besöksintervjuer samt 2006–2007 enligt telefonintervjuer. Procent

Figure 5.32–5.34 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1990–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent

Idrottandet har ökat främst bland kvinnorna

Utvecklingen har varit oförändrad för ungefär hälften av de ovan redovisade aktiviteterna sedan den föregående mätningen 1998–99. Jämförelsen i tidsserien avser de år mellan 1982 och 2006 då besöksintervjuer var den huvudsakliga datainsamlingsmetoden i ULF-undersökningarna. Trädgårdsarbete, strövande i skog och mark, fjällvandring, jakt, idrottsaktiviteter på fotbollsplaner/idrottsplatser samt skridskoåkning på spolad isbana är anmärkningsvärt stabila över tiden. För trädgårdsarbete, jakt, fotbollsspelande och strövande i skog och mark är procenttalsnivåerna också sånär desamma i telefonintervjuerna 2006–07 som i besöksintervjuerna 2006, både för kvin-

nor och män. Diagram 5.23 visar att andelen män som *fritidsfiskat* minskat något över åren. Telefonintervjuerna ger lika höga nivåer som besöksintervjuerna. *Nöjes- och motionspromenerandet* däremot skattas betydligt lägre i telefonintervjun, hela 12 procentenheter lägre för män och 16 procentenheter lägre för kvinnor. Den stadigt uppåtgående trenden har således inte alls fångats upp i telefonintervjuerna.

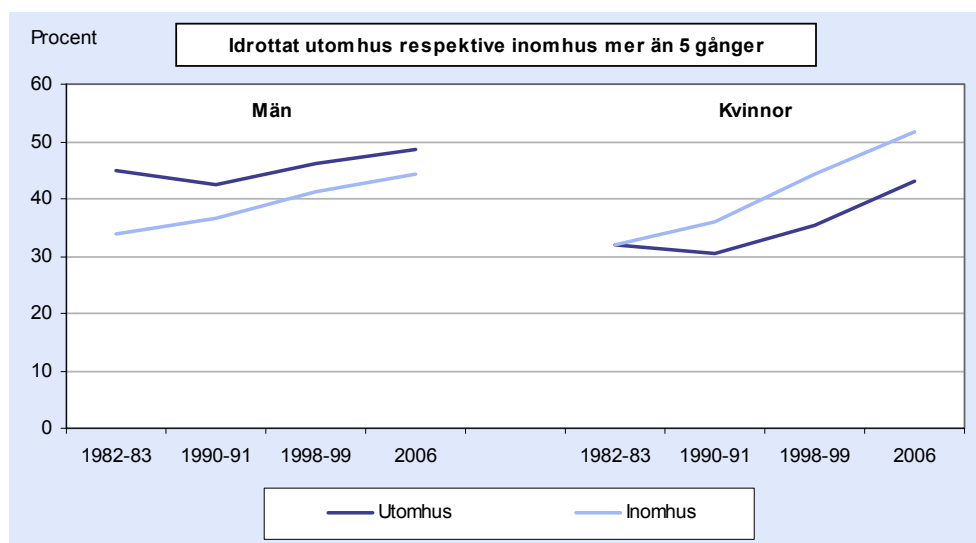
Även för idrottandet i allmänhet, såväl utomhus som inomhus, syns en kontinuerlig ökning över tiden. Bland kvinnorna var utomhusidrottandet lika vanligt som inomhusidrottandet i början av 1980-talet. Bland männen var andelen inomhusidrottare endast något högre än bland kvinnorna, men andelen som idrottat *utomhus* var däremot betydligt större. Fram till 1990-talets början minskade utomhusidrottandet tillfälligt för att öka påtagligt under resten av decenniet, en ökning som fortsatt in på 2000-talet och som varit kraftigare bland kvinnorna än bland männen. Även om utomhusidrottandet alltjämt är vanligare bland männen antyds att en utjämning mellan könen kan vara på väg.

För idrottandet *inomhus* syns en kontinuerlig kraftig ökning under hela perioden sedan 1982–83. Även inomhusidrottandet har ökat mer bland kvinnorna än bland männen, och det är nu betydligt vanligare bland kvinnorna. Även om idrottandet mer och mer kommit att flytta inomhus, har detta således inte skett på bekostnad av utomhusidrottandet. Denna utveckling åskådliggörs för tydlighets skull även i diagram 5.35, som avser idrottande utomhus respektive inomhus mer än 5 gånger under ett år. Samma mönster syns även för idrottandet mer än 20 gånger under ett år, vilket dock inte framgår av diagrammet.

Diagrammen 5.26–5.27 ovan visar att telefonintervjuerna ger samma nivåer som besöksintervjuerna, såväl för män som för kvinnor vad gäller idrottandet utomhus. Inomhusidrottandet däremot visar något högre nivåer i telefonintervjuerna än i besöksintervjuerna.

Diagram 5.35 Idrott utomhus respektive inomhus mer än 5 gånger under det senaste året bland män och kvinnor 16–74 år 1982–2006. Procent

5.35 Percentage of men and women aged 16–74 who played outdoor or indoor sports, more than 5 times during the last twelve months 1982–2006. Percent

Minskat stillasittande

I slutet av 1990-talet ökade andelen män och kvinnor som *motionerar minst 2 gånger i veckan*. Samtidigt minskade andelen som inte utövat någon motion alls. Observera att telefonintervjuerna 2006–07 i stället antyder en polarisering av motionerandet, med både högre andelar som motionerar ofta och som inte motionerar alls.

Det ökade nöjes- och motionspromenerandet står förmodligen för en betydande del av både det minskade stillasittandet och det ökade regelbundna motionerandet i stort. Den kraftiga framväxten av gym och träningsanläggningar på senare år bidrar troligen också till ökningen, och står troligen för en stor del av det ökade inomhusidrottandet. Detta skulle också kunna förklara varför andelen män och kvinnor som idrottar i *gymnastiksal/idrotts-hall* något motsägande minskat kraftigt sedan 1998–99. Kanske har de former av motionsgymnastik och annat idrottande inomhus som tidigare utövades i gymnastiksal i allt högre grad kommit att ske på gym och i liknande träningshallar.

6 Kulturvanor

Kultur – den vanligaste fritidsaktiviteten?

I begreppet kultur kan de flesta mänskliga aktiviteter inbegripas. I undersökningarna av levnadsförhållanden begränsar sig antalet aktiviteter till de man vanligen tänker på då kultur och kulturvanor kommer på tal. Det som ges är alltså långtifrån någon uttömmande beskrivning av befolkningens kulturaktiviteter. Framför allt saknas mycket av de nya aktiviteter som baseras på IT-teknik och som framför allt ungdomar snabbt tagit till sig.

Befolkningens kulturvanor ges en mer ingående beskrivning i Kulturrådets rapport: "Nya kulturvanor. Svenska kulturvanor i ett 30-årsperspektiv: 1976-2006" i serien *Kulturen i siffror*, 2008:6. www.kulturradet.se

Det urval av aktiviteter som ingår i ULF-undersökningarna för att belysa befolkningens kulturvanor kan föras samman till följande grupper:

- Att som åskådare besöka olika institutioner. Hit hör att gå på bio och teater, att gå på konserter och konstutställningar liksom även att gå på andra museer.
- Att som aktiv delta i gemensamma aktiviteter som gudstjänster och studiecirkel.
- Att läsa. Här redovisas vilka som läser böcker, speciellt skönlitteratur, samt andelarna som läser tidskrifter och veckotidningar. Till denna grupp har också förts redovisningen av biblioteksbesök.
- Att aktivt utöva någon kulturaktivitet, dvs. de som brukar skriva, måla, sjunga eller musicera på fritiden.

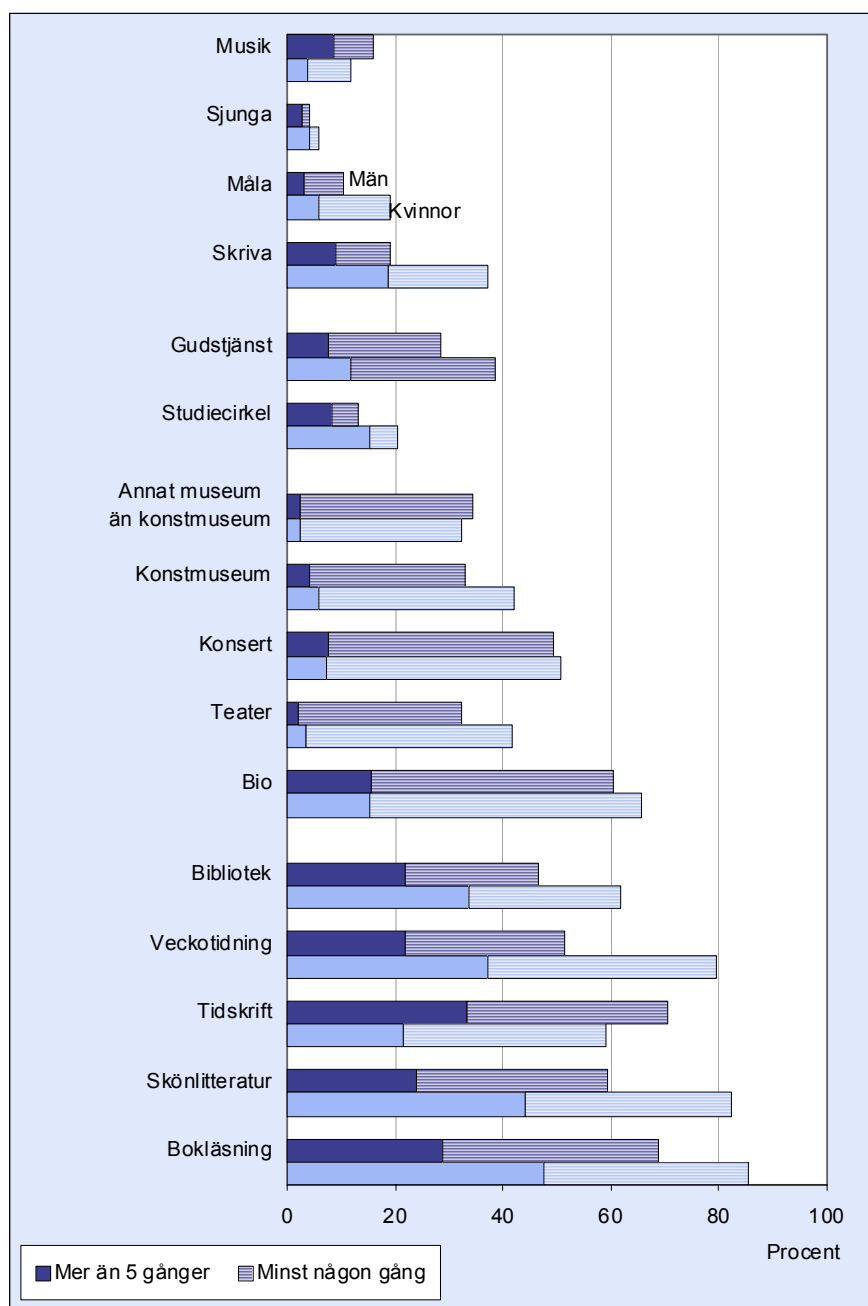
Många faktorer inverkar på valet av aktiviteter att ägna sig åt på fritiden. Förutom personliga preferenser, vilka influeras av den sociala miljön och kulturaktiviteter under uppväxten, spelar tillgänglighet och utbud stor roll. Det gör också åldern. Mycket tyder på att åldern har två olika effekter, å ena sidan behålls de aktiviteter man ägnade sig åt som ung, å andra sidan utvecklas med åren nya intressen. I kapitlet kommer därför redovisningen att fokuseras på hur kvinnor och mäns kulturvanor förändras med åldern.

Kvinnorna, männen och kulturen

Det brukar sägas att män producerar kultur medan kvinnor konsumerar kultur. Den senare delen av påståendet får man onekligen ett visst belägg för då man studerar andelen kvinnor respektive män som deltar i olika kulturaktiviteter. Skillnaderna är dock i många fall mindre än vad påståendet kan ge intryck av.

Diagram 6.1 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod tagit del av olika kulturaktiviteter, någon gång respektive mer än 5 gånger, eller brukat utöva en kulturaktivitet någon gång respektive varje vecka. 2006–07. Procent

Figure 6.1 Percentage of men and women aged 16–84 who took part in different cultural activities, some time or more than five times, or who used to engage in cultural activities some time or once a week. 2006–07. Percent

Vissa kulturvanor ägnar vi oss åt betydligt mer frekvent än andra. Det behöver inte betyda att vi lägger mer tid på dem. Hit hör framför allt läsvanorna. Läsning är ju något som är lätt att ta till när man har en stund över. Men också bio- och biblioteksbesök är tämligen frekventa. De är ju båda besöksaktiviteter som inte kräver någon planering och de är inte heller kostsamma.

Kvinnor är förvisso mer aktiva än män på flertalet områden. Endast vad gäller musicerande och att läsa tidskrifter, samt i någon mån vad gäller att besöka andra museer än konstmuseer är männen mer aktiva än kvinnorna. På flera områden, framför allt de besöksaktiviteter vi går på som åskådare, är skillnaderna inte särskilt stora. Skillnaderna behöver inte heller bero på att män är mindre aktiva på sin fritid utan snarare på att deras fritidsaktiviteter inte finns representerade här. Män ägnar sig t.ex. mer än kvinnor åt någon hobby och de går oftare och tittar på olika idrottstävlingar.

Förutom olikheterna mellan kvinnor och män i olika åldrar föreligger stora skillnader mellan personer med arbetaryrken och tjänstemän. När det gäller besöksaktiviteterna är det i de flesta fall omkring 20 procentenheter vanligare bland tjänstemän än bland personer med arbetaryrken att ägna sig åt dessa. Störst är skillnaden då det gäller att gå på konstmuseum eller konstutställning. Under en 12-månadersperiod gör 51 procent av tjänstemännen det någon gång jämfört med 24 procent av dem med arbetaryrken. Lika stora är skillnaderna då det gäller läsning, med undantag för veckotidningsläsning som är något vanligare bland dem med arbetaryrken. När det gäller det aktiva utövandet är skillnaderna mellan tjänstemännen och dem med arbetaryrken mindre eller obefintliga. Vad gäller gudstjänstbesök och deltagande i studiecirkel dominerar tjänstemännen något, med 6-7 procentenheter.

Utvecklingen

Som beskrivits i kapitel 1 genomgick undersökningarna avsevärda metodologiska förändringar under 2006 då halva urvalet telefonintervjuades med hjälp av ett speciellt utarbetat datorprogram. Den traditionella metoden som tidigare år använts i ULF, besöksintervjuer, genomfördes för den andra hälften av urvalet. Från och med 2007 genomförs samtliga intervjuer i telefon. Detta försvårar i hög grad möjligheterna att med säkerhet uttala sig om utvecklingen vad gäller kulturvanorna.

Några tendenser, de flesta sådana som utvecklats sedan ett antal år, kan dock iakttas:

Utvecklingen bland åskådaraktiviteterna *varierar*

- Biobesökandet fortsätter att *öka*, framför allt bland de äldre.
- Andelen som besöker konserter har *ökat*, men inte bland de yngsta.
- Andelarna som går på teater respektive konstutställningar förefaller vara *oförändrade*.
- Andelen som besöker något annat museum än konstmuseum har *minskat* – trots att de statliga museerna var avgiftsfria 2006.

Läsvanorna *minskar* överlag

- Bokläsandet fortsätter att minska bland män i alla åldrar. Inte ens var tredje man läser idag i en bok varje vecka. Bland kvinnorna gör nästan hälften det. Bland dem fortsätter läsandet att öka, om än inte bland de yngre.
- Tidskriftsläsandet har minskat markant, med ca 10 procentenheter sedan slutet av 1990-talet. Detta gäller männen, som ju sedan länge är de som i störst utsträckning läser tidskrifter, i samma grad som kvinnorna.
- Veckotidningsläsandet fortsätter att minska i hela befolkningen utom bland äldre kvinnor.

Det aktiva kulturutövandet tenderar att *minska*

- Andelarna som skriver – dagbok, artiklar, dikter, brev o. d. – har minskat. Om detta beror på att man numera använder datorn till detta och vid intervjutillfället inte uppger det, går inte att bedöma.
- Även andelen som målar, tecknar, arbetar i lera, etc. har minskat något år för år.
- Allt färre yngre kvinnor ägnar sig idag åt att spela något musikinstrument.

Besöksaktiviteter

Tabell 6.1 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 tagit del av olika besöksaktiviteter. Procent

Table 6.1 Percentage of men and women who took part in different visiting activities during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Samtliga 16–84 år	Minst någon gång			Mer än 5 gånger		
	Män	Kvinnor	Alla	Män	Kvinnor	Alla
Bio	61	66	63	16	15	15
Teater	32	42	37	2	4	3
Konsert	49	51	50	8	7	7
Konstmuseum	33	42	38	4	6	5
Annat museum	35	32	33	3	3	3
Gudstjänst	28	39	34	7	12	10
Studiecirkel	21	17	13	15	12	8

Att gå bio och konserter, inklusive popkonserter, kyrkokonserter, är de vanligaste aktiviteterna. Men bio går man oftare på, flera gånger om året.

Studiecirkeldeltagare och gudstjänstbesökare deltar förhållandevis mer frekvent i sina aktiviteter. De som deltar i en studiecirkel går naturligtvis mer än en gång på möten. Att så pass många ändå förefaller gå mindre än fem gånger kan dels bero på att cirkeln ännu inte avslutats vid intervjutillfället, dels på att den faktiskt inte var längre än så. Andra aktiviteter är mer av tillfällighetskaraktär.

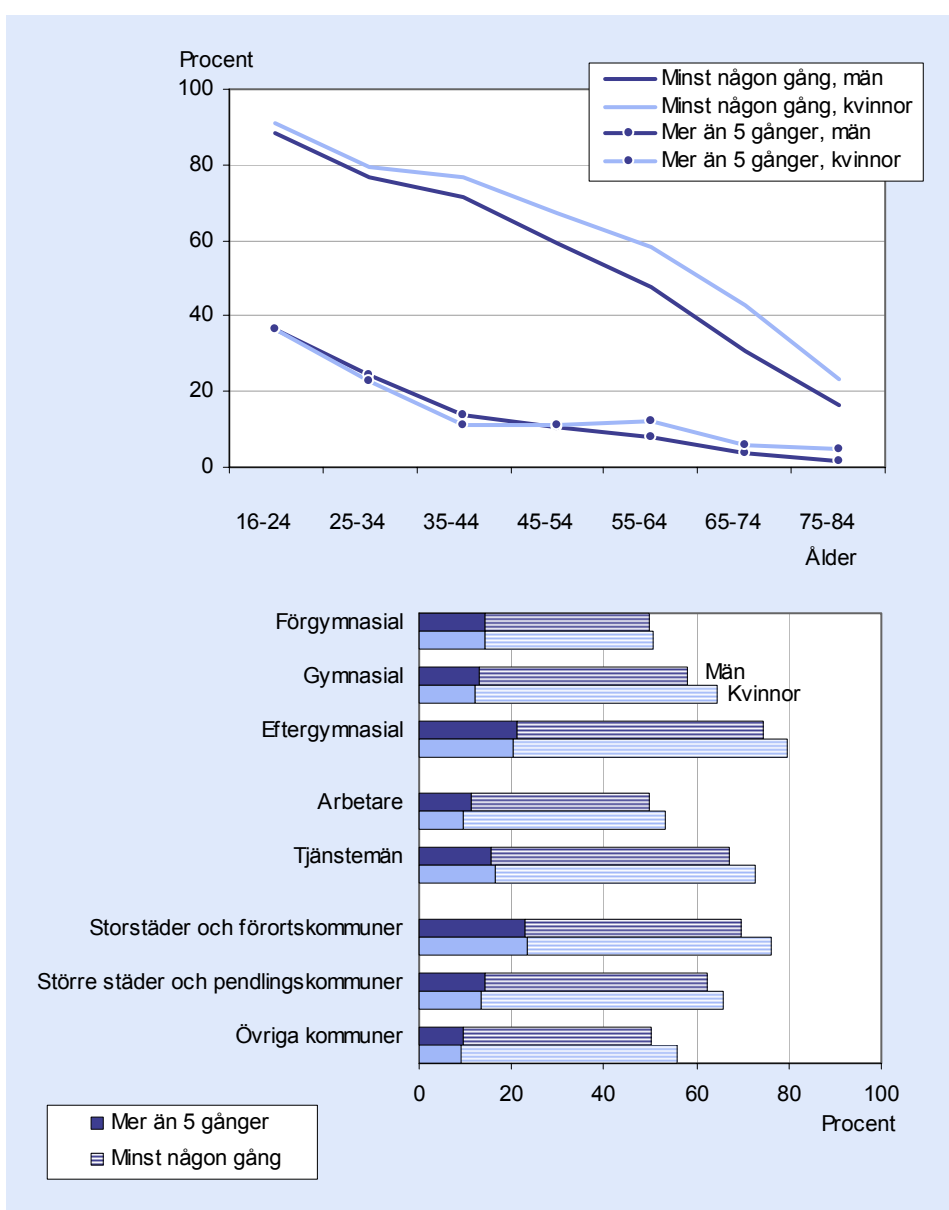
När det gäller museer är det totalt sett en något större andel som besöker konstmuseer och konstutställningar än andra museer, 38 procent jämfört med 33 procent. Männen favoriserar dock i någon mån andra museer före konstmuseerna, 35 procent jämfört 33 procent. Bland kvinnorna är förhållandet det motsatta, 42 procent för konstmuseer jämfört med 32 procent för andra museer.

Biobesök

Trots de allt större möjligheterna att se film hemma – via Internet, genom att köpa eller hyra filmer och inte minst genom det stora utbudet av filmer på TV – har intresset för att gå på bio fortsatt att öka. Liksom tidigare är det framför allt i de lite högre åldersgrupperna som man finner ökningen, vilket kan tolkas som att de yngre i större utsträckning tagit till sig de nya teknikerna.

Diagram 6.2 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på bio. Procent

Figure 6.2 Percentage of men and women aged 16–84 who went to the cinema during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Uppskattningsvis 63 procent av befolkningen mellan 16 och 84 år gick på bio åtminstone någon gång under året. Att gå på bio är trots allt en utpräglad ungdomsaktivitet. Från att omkring 90 procent av ungdomarna mellan 16 och 24 år går på bio minst en gång om året minskar andelen gradvis med åldern så att den bland 65–74-åringarna i nere i 37 procent. I de ännu högre åldrarna, 75-84 år, går dock fortfarande 20 procent på bio minst en gång om året.

Det är något vanligare att kvinnor går på bio än att män gör det, skillnaderna är visserligen inte stora men de ökar med åldern.

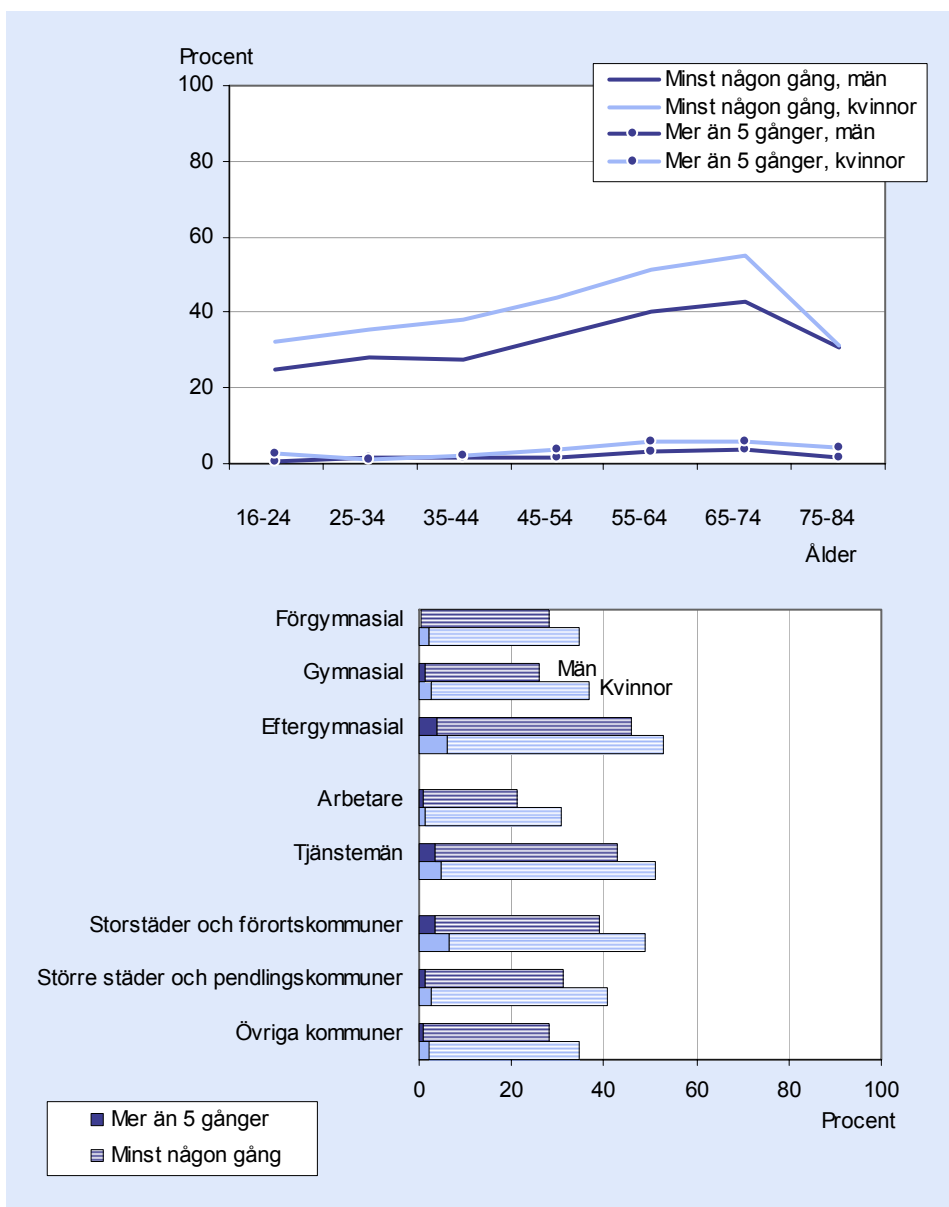
Tillgången till ett varierat utbud av filmer spelar naturligtvis en viss roll och i de större städerna med dess förorter är andelen biobesökare också större än i övriga landet.

Teaterbesök

Möjligheterna att bevista teaterföreläsningar beror i hög grad på tillgängligheten. I storstadsområdena är tillgången mycket god och det är också där vi finner de högsta andelarna mer frekventa teaterbesökare.

Diagram 6.3 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på teater. Procent

Figure 6.3 Percentage of men and women aged 16–84 who went to the theatre during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Jämfört med bio, som drygt 60 procent besökt under året, var det bara 37 procent som gick på någon teaterföreläsning. Endast en mycket liten andel, 3 procent, gick på teater mer än fem gånger.

Intresset för teater ökar med ålder och är klart större bland kvinnor än bland män, 42 jämfört med 32 procent. I den allra äldsta åldersgruppen, 75–84 år, minskar, av naturliga skäl, andelen teaterbesökare kraftigt.

Teaterintresset är också mycket större bland dem med högre utbildning liksom bland tjänstemän. Bland kvinnorna i dessa grupper går drygt hälften på teater minst en gång om året och bland männen rör det sig om 46 respektive 43 procent. Motsvarande andelar bland arbetare är 21 procent bland männen och 31 procent bland kvinnorna.

Under ett antal år har andelen teaterbesökare tenderat att öka men förefaller nu ha nått en mer stabil nivå.

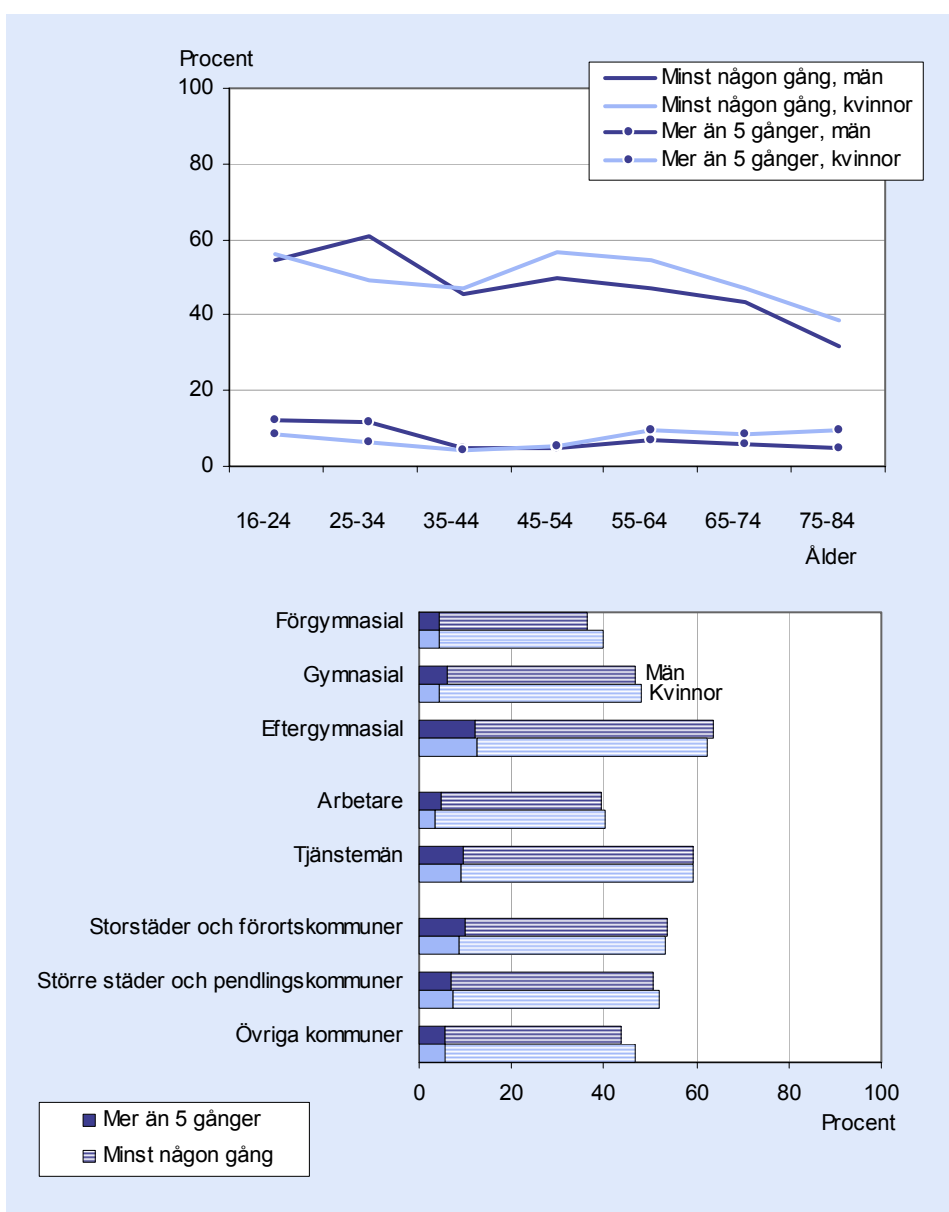

Konsertbesök

Konsertbesök kan vara av olika karaktär. Å ena sidan har vi t.ex. de besökare som går på konserthusen och lyssnar på klassisk musik eller går på kyrko-konserter och å andra sidan ungdomar som går på popkonserter. Detta avläses mycket väl i konsertbesökarnas olika åldrar. De flitigaste konsertbesökarna finner vi bland män i 25–34-årsåldern, efter 45-årsåldern är det däremot kvinnorna som i störst utsträckning går på konserter. Mycket få går på konsert mer än fem gånger om året, det rör sig om totalt om ca 6 procent.

Diagram 6.4 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på konsert. Procent

Figure 6.4 Percentage of men and women aged 16–84 who went to a concert during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Andelarna som besöker konserter varierar totalt sett, förutom med ålder, med utbildning och socioekonomisk klass. Mellan kvinnor och män totalt sett föreligger det däremot inte någon skillnad, se tabell 6.1. Bland arbetare går 40 procent på konsert någon gång under året medan motsvarande andel bland tjänstemännen är omkring 60 procent.

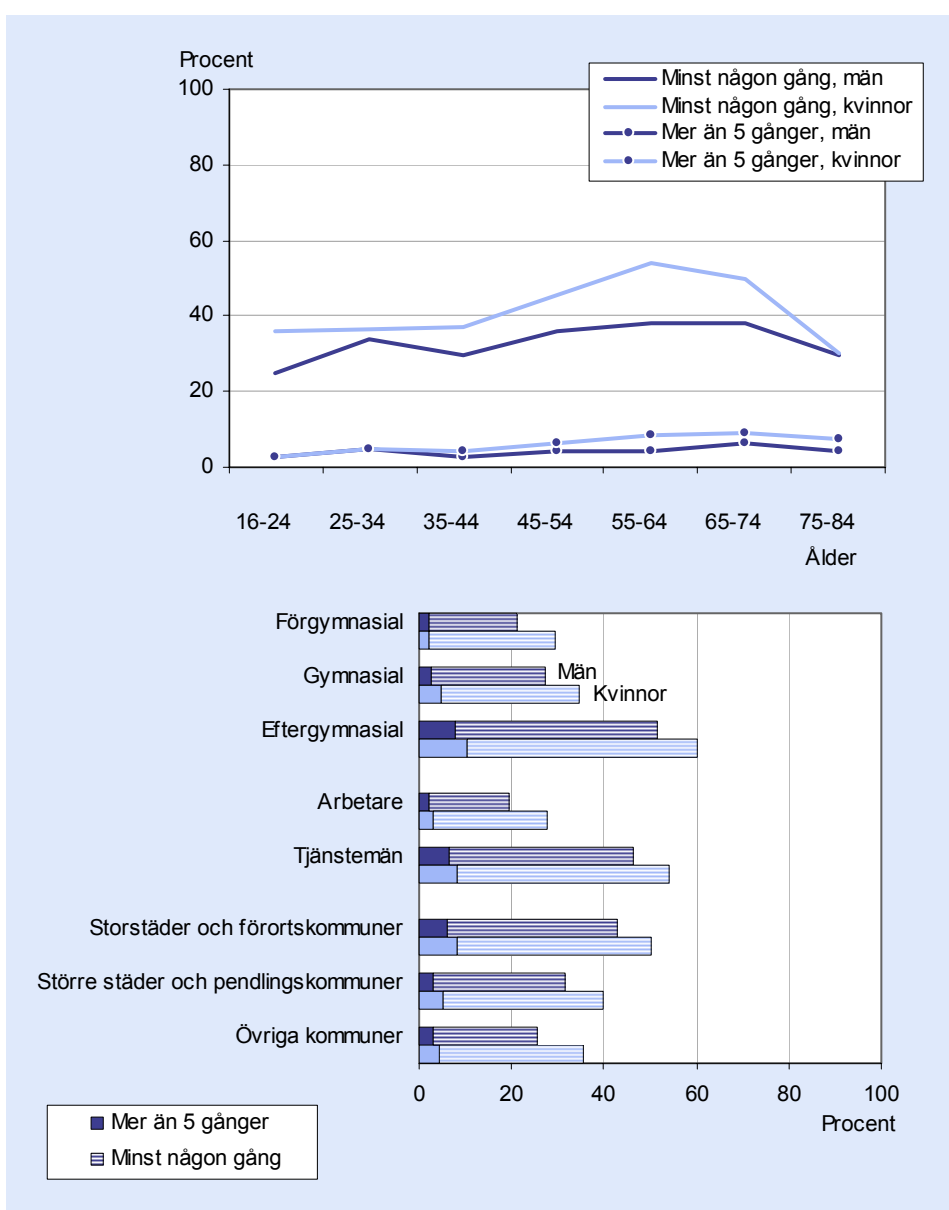
Under de senaste decennierna har andelen konsertbesökare stadigt ökat, från 39 procent i början av 1990-talet till omkring 50 procent 2006–07. I vilken utsträckning detta beror på ett rikligare utbud i fråga om sommarkonserter etc. eller på att yngre generationer som tidigt börjat intressera sig för musik kvarhållit detta intresse upp i åldrarna, är inte möjligt att avgöra.

Konstutställningar och konstmuseer

Intresset för konst är som störst i medelåldern och uppåt. Kvinnor visar ett avsevärt större intresse än män, bland kvinnorna går 42 procent på konstvisningar någon gång per år och 6 procent går minst fem gånger per år. Bland männen är motsvarande andelar 33 respektive 4 procent. Liksom då det gäller andra besöksaktiviteter är andelen bland dem över 74 år jämförelsevis låg.

Diagram 6.5 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 gått på konstmuseum eller konstutställning. Procent

Figure 6.5 Percentage of men and women aged 16–84 who went to an art museum or an art exhibit during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Utbildning och socioekonomisk tillhörighet är avgörande för konstitntresset. Det är dubbelt så vanligt att tjänstemän går på konstutställningar som att personer med arbetaryrken gör det, 51 mot 24 procent. Det är också i dessa grupper man finner de mest frekventa besökarna, de som går minst fem gånger per år. Bland kvinnor med eftergymnasial utbildning är denna andel så hög som 10 procent.

Var man bor synes spela en mindre roll. Visserligen är utbudet större i storstäderna med omnejd men i de flesta större städer och även i andra delar av landet finns gallerier och andra lokaler som av och till visar konst, framför allt på somrarna.

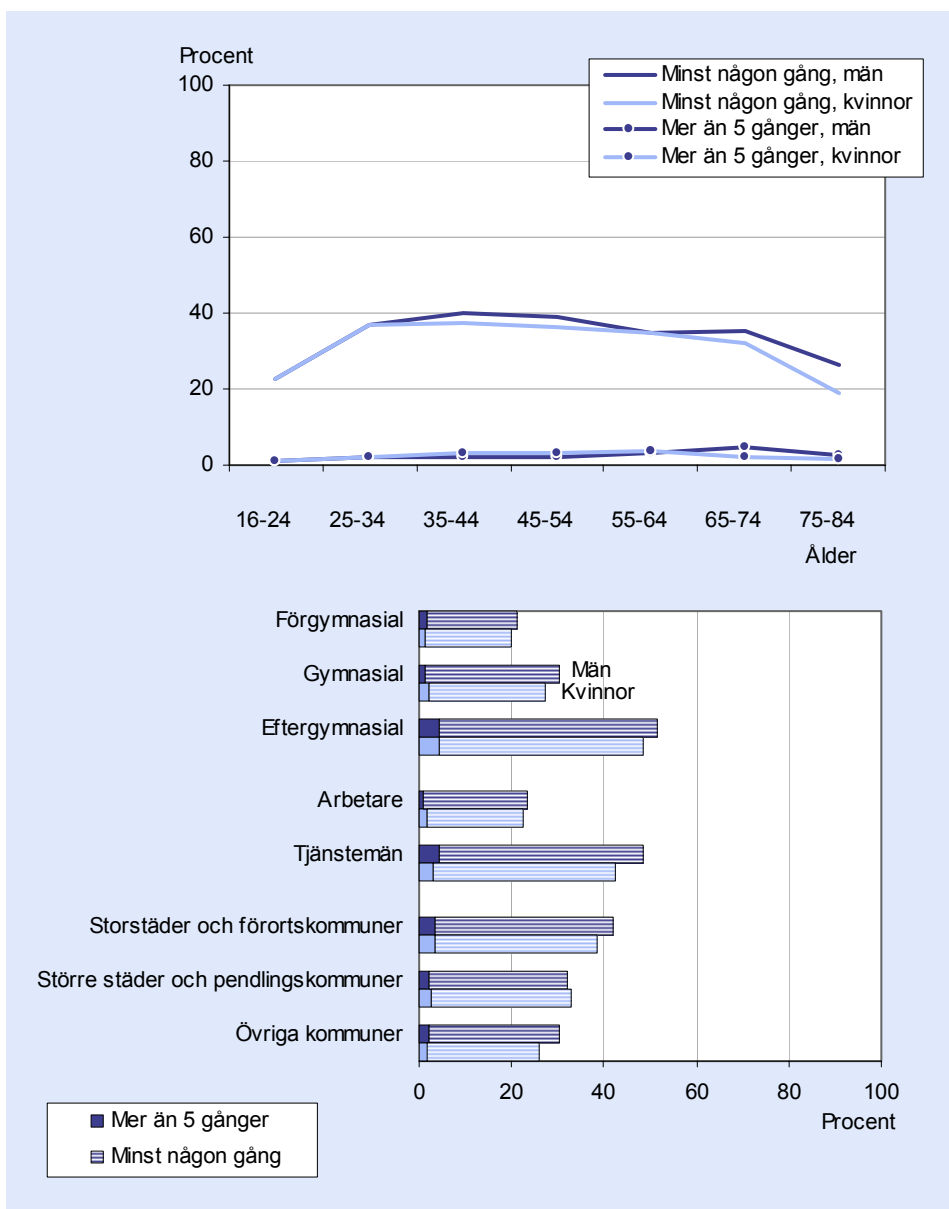
Under 1980- och 1990-talen ökade besöken på konstutställningar år från år. Under senare år har denna utveckling möjligen stagnerat något.

Andra museer

Utöver konstmuseerna finns ett stort utbud av andra museer att besöka. Från de stora nationella museerna som Tekniska museet, Nordiska museet, Riksmuseet till läns- och kommunmuseerna och de mindre, lokala, museerna. Under åren 2005 och 2006 gällde fri entré på de statliga museerna.

Diagram 6.6 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 besökt andra museer än konstmuseer. Procent

Figure 6.6 Percentage of men and women aged 16–84 who played indoor sports at least once during a twelve month period 2006–2007 Some time or more than five times. Percent

Medan intresset för att gå på konstmuseum ökar med åldern sjunker intresset för besök på andra museer något från och med den yngre medelåldern. Bland de äldre männen avtar intresset dock inte lika fort som bland kvinnorna.

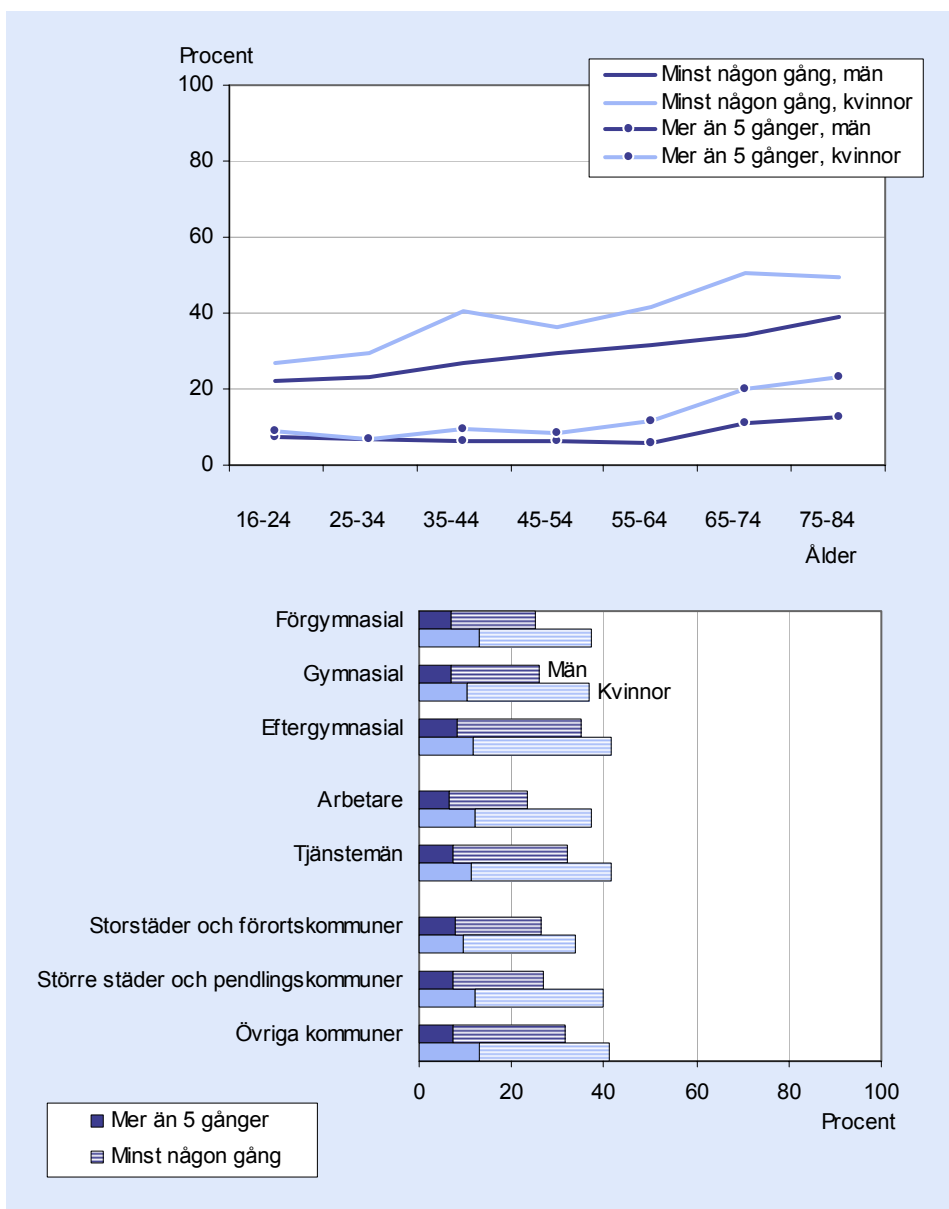
Personer med eftergymnasial utbildning är de som i störst utsträckning går på andra museer än konstmuseer och vanligast är det i storstadsområdena – där utbudet naturligtvis är störst.

Deltagande i gudstjänster

Med att delta i en gudstjänst avses besök där avsikten är just att delta i gudstjänsten och inte besök som enbart har att göra med dop, bröllop etc. Hit räknas också besök i synagoga, moské och andra religiösa sammankomster.

Diagram 6.7 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 deltagit i en gudstjänst. Procent

Figure 6.7 Percentage of men and women aged 16–84 who have been to a place of worship at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

En stor andel av dem som någon gång under året deltar i en gudstjänst gör det också flera gånger. Ungefär en tredjedel av befolkningen mellan 16 och 84 år deltar i en gudstjänst en gång om året och var tionde går minst fem gånger. Inte oväntat är det bland äldre kvinnor man finner de högsta andelarna deltagare, varannan kvinna över pensionsålder går på gudstjänst minst en gång om året och över 20 procent gör det minst fem gånger om året. Andelen i befolkningen som besöker gudstjänster är lägst i storstäderna och högst i mindre kommuner.

På grund av det metodbyte som genomfördes 2006–07 kan utvecklingen under senare år inte bedömas.

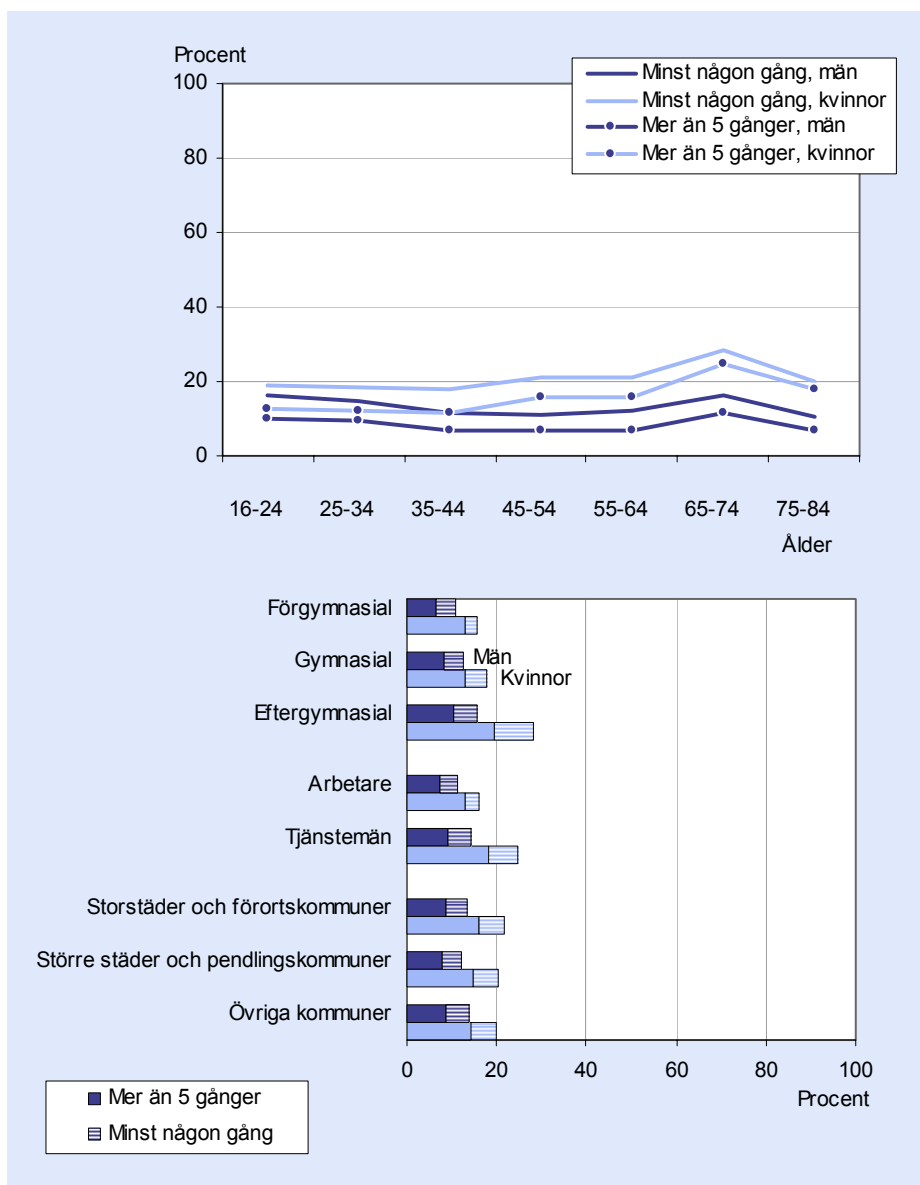

Deltagande i studiecirkel

Att delta i studiecirkel har sedan några decennier blivit mindre populärt. I början av 1980-talet deltog inemot var tredje kvinna och var fjärde man i någon studiecirkel. Idag är andelarna nere runt var fjärde kvinna och var sjätte man.

Diagram 6.8 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006-07 deltagit i en studiecirkel. Procent

Figure 6.8 Percentage of men and women aged 16–84 who took part in a study group at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Kvinnor deltar således i högre grad än män i studiecirkelar, åldersmässigt föreligger dock inga skillnader i deltagande fram till pensionsåldern då både kvinnor och män blir mer aktiva. De i särklass mest aktiva är kvinnor med eftergymnasial utbildning, hela 28 procent deltar i någon studiecirkel vilket är en lika stor andel som i hela gruppen kvinnor mellan 65 och 74 år. En mycket hög andel av dem har också deltagit fem gånger eller mer under det senaste året. I stor utsträckning rör det sig om kvinnor med tjänstemannayrken.

Studiecirkelverksamheten är mycket jämt spridd över landet.

Läsning

Vad vi läser och inte läser diskuteras ofta. Olika lektyr värderas förvisso olika, att läsa skönlitteratur eller veckotidningar bedöms ha olika värde och samhällets stöd begränsas till viss typ av lektyr. Vi läser naturligtvis av högst varierande skäl, facklitteratur och tidskrifter läser vi kanske av yrkes- eller hobbyrelaterade skäl, skönlitteratur för att utvecklas och bli mer bildade, medan veckotidningarna står för den rena förströelsen. Uppenbart är dock att de allra flesta läser lite av varje, 71 procent läser t.ex. någon gång skönlitteratur samtidigt som 66 procent läser veckotidningar.

Klassificeringen av litteratur är förvisso en kinkig uppgift och hur respondenterna uppfattat intervjufrågorna inverkar naturligtvis på hur de svarar. Vid intervjun har vi därför försökt vara tydliga och poängterat att det ska röra sig om fritidsläsning och att skönlitteratur inkluderar romaner, deckare, noveller, o.dyl. samt att tidskrifter kan vara såväl facktidskrifter och organisationstidningar som kulturtidskrifter. Däremot ingår inte dagstidningar eller gratistidningarna i det vi frågat efter och inte heller då man läser för barnen. Det allt populärare sättet att "läsa" böcker genom att lyssna på ljudböcker ingår dock i det vi redovisar som bokläsning.

Läsning är naturligtvis en aktivitet som tenderar att konkurreras ut av de nya mediernas utbud. Det är framför allt bokläsning bland unga män som tenderat att minska.

Tabell 6.2 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst böcker, tidskrifter eller veckotidningar. Procent

Table 6.2 Percentage of men and women aged 16–84 who have read books, newspapers or magazines at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

Samtliga 16-84 år	Minst någon gång			Mer än 5 gånger		
	Män	Kvinnor	Alla	Män	Kvinnor	Alla
Bokläsning	69	86	77	29	48	77
Skönlitteratur	59	82	71	24	44	71
Tidskrifter	71	59	65	33	22	65
Veckotidningar	52	80	66	22	37	66

Kvinnor och män har mycket olika läsvanor. Männerna favoriserar i första hand tidskrifter medan skönlitteratur står högt upp på kvinnornas lista. Generellt kan sägas att av dem som någon gång ägnar sig åt läsning uppger ungefär hälften att de gör det varje vecka.

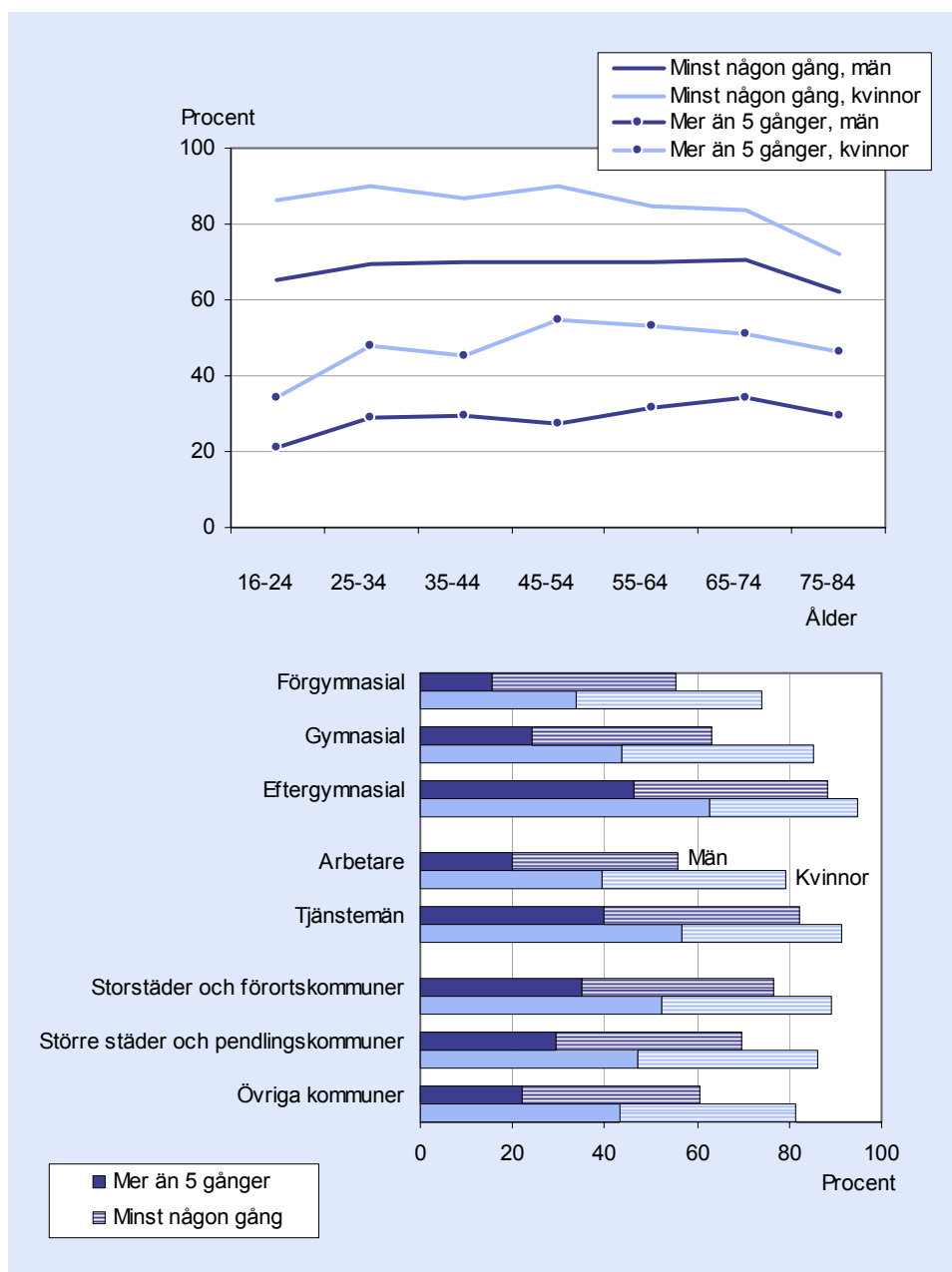
Mycket stora skillnader finner vi också mellan framför allt män med olika socioekonomisk tillhörighet. Andel män med arbetaryrken som läser en bok varje vecka är 20 procent jämfört med 40 procent bland tjänstemännen. Bland kvinnorna är skillnaderna inte riktigt lika stora, 40 procent jämfört med 57 procent. Ser vi däremot på veckotidningsläsning är skillnaderna små och det är personer med arbetaryrken som står för de högsta andelarna. Bland kvinnorna i den gruppen läser 47 procent veckotidningar varje vecka mot 31 procent av tjänstemännen. För männen är motsvarande andelar 24 procent jämfört med 20 procent.

Läsa böcker

Att läsa böcker på fritiden är både nytta och nöje. Många läser helst facklitteratur, andra skönlitteratur. Eftersom det kan vara svårt att urskilja om den facklitteratur man läser på fritiden egentligen inte främst är arbetsrelaterad redovisar vi på följande sida även andelar som läser skönlitteratur separat.

Diagram 6.9 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst böcker. Procent

Figure 6.9 Percentage of men and women aged 16–84 who have taken part in cultural activities at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

I alla åldrar läser man. Ungdomarna läser något mindre på fritiden än de äldre gör men deras studier innebär naturligtvis också en hel del läsning. De utgör även den grupp som är mest fokuserad på de nya mediernas utbud.

I den äldsta åldersgruppen sjunker visserligen läsandet något, här kan synsättningar säkert spela en viss roll, men minskningen är inte alls i samma storleksordning som den man finner i besöksaktiviteterna.

Framför allt bland unga män har bokläsandet sedan en följd av år minskat och denna minskning har inte avstannat. Även i andra grupper minskar bokläsningen, undantaget utgörs av kvinnor i medelåldern och uppåt vilka sedan många år tvärtom läser i allt högre utsträckning.

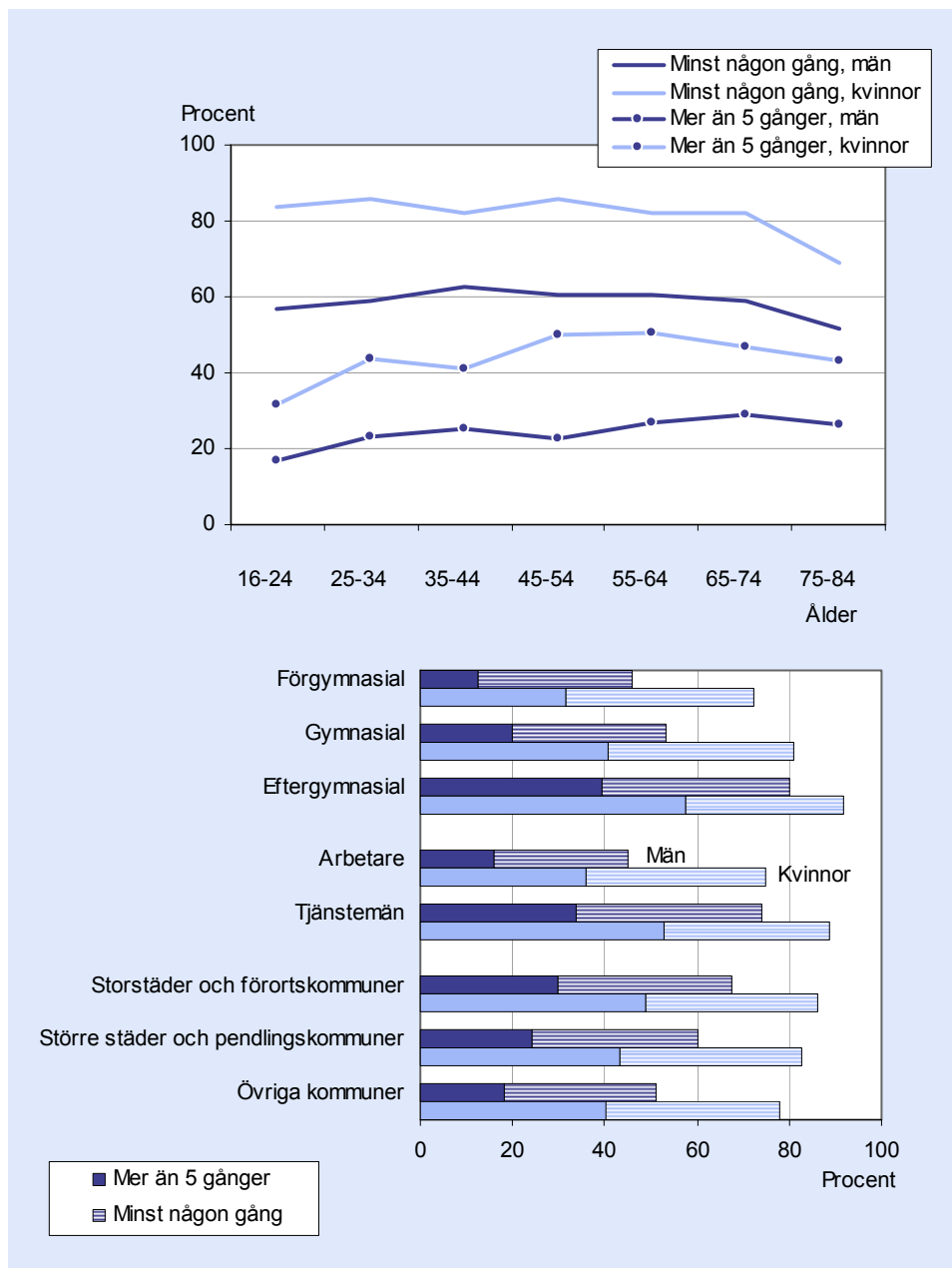
Utbildningsnivå spelar stor roll för läsintresset. De överlägset flitigaste läsarna är kvinnor med eftergymnasial utbildning, 63 procent av dem läser böcker varje vecka jämfört med 47 procent av männen med motsvarande utbildning.

Att läsa skönlitteratur

Till skönlitteratur räknas också att läsa detektivromaner och annan s.k. spänningslitteratur. Denna genre har ju vuxit betydligt under senare år och det har möjligen inneburit att unga män läser skönlitteratur i något större omfattning än tidigare.

Diagram 6.10 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst skönlitteratur. Procent

Figure 6.10 Percentage of men and women aged 16–84 who read fiction during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

De grupper som framför allt läser skönlitteratur är kvinnor, oavsett utbildning, socioekonomisk bakgrund och boendeort. Män med arbetaryrken och lägre utbildningsnivå läser i mycket liten omfattning och för män spelar också boenderegion en viss roll. De män som bor i storstäder eller större städer läser mer än de i övriga delar av landet. Vilket ju hänger samman med att andelen, framför allt högre, tjänstemän är mycket högre i storstadsområdena än i övriga delar av landet.

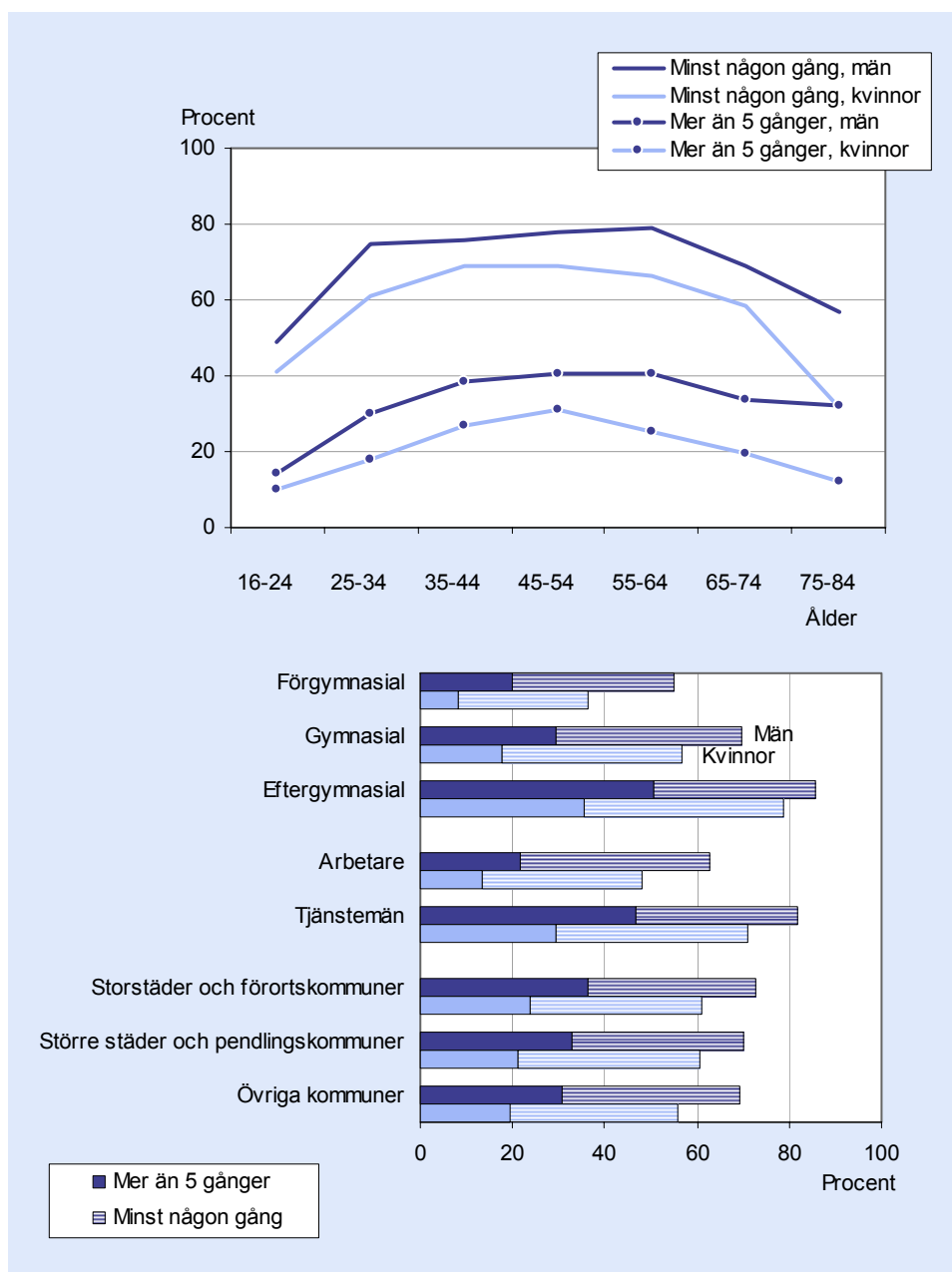
Att män läser facklitteratur i högre utsträckning än kvinnor kan man sluta sig till av att 86 procent av kvinnorna läser böcker någon gång och 82 procent uppger att de läser skönlitteratur medan det bland männen är 69 procent som säger sig läsa böcker men bara 59 procent säger att de läser skönlitteratur.

Tidskrifter

Att läsa tidskrifter varierar mellan åldrarna på ett annat sätt än bokläsning. Aktivast är man i medelåldern då uppemot 80 procent av männen och knappt 70 procent av kvinnorna någon gång läser en tidskrift. Relativt många läser också varje vecka, ca 40 procent bland männen och inte fullt 30 procent bland kvinnorna. Redan i pensionsåldern minskar detta läsande avsevärt, vilket kan bero på att det i stor utsträckning rör sig om fackliga och andra yrkesrelaterade tidskrifter.

Diagram 6.11 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst tidskrifter. Procent

Figure 6.11 Percentage of men and women aged 16–84 who read newspapers during a twelve month period, 2006–2007 Some time or more than five times. Percent

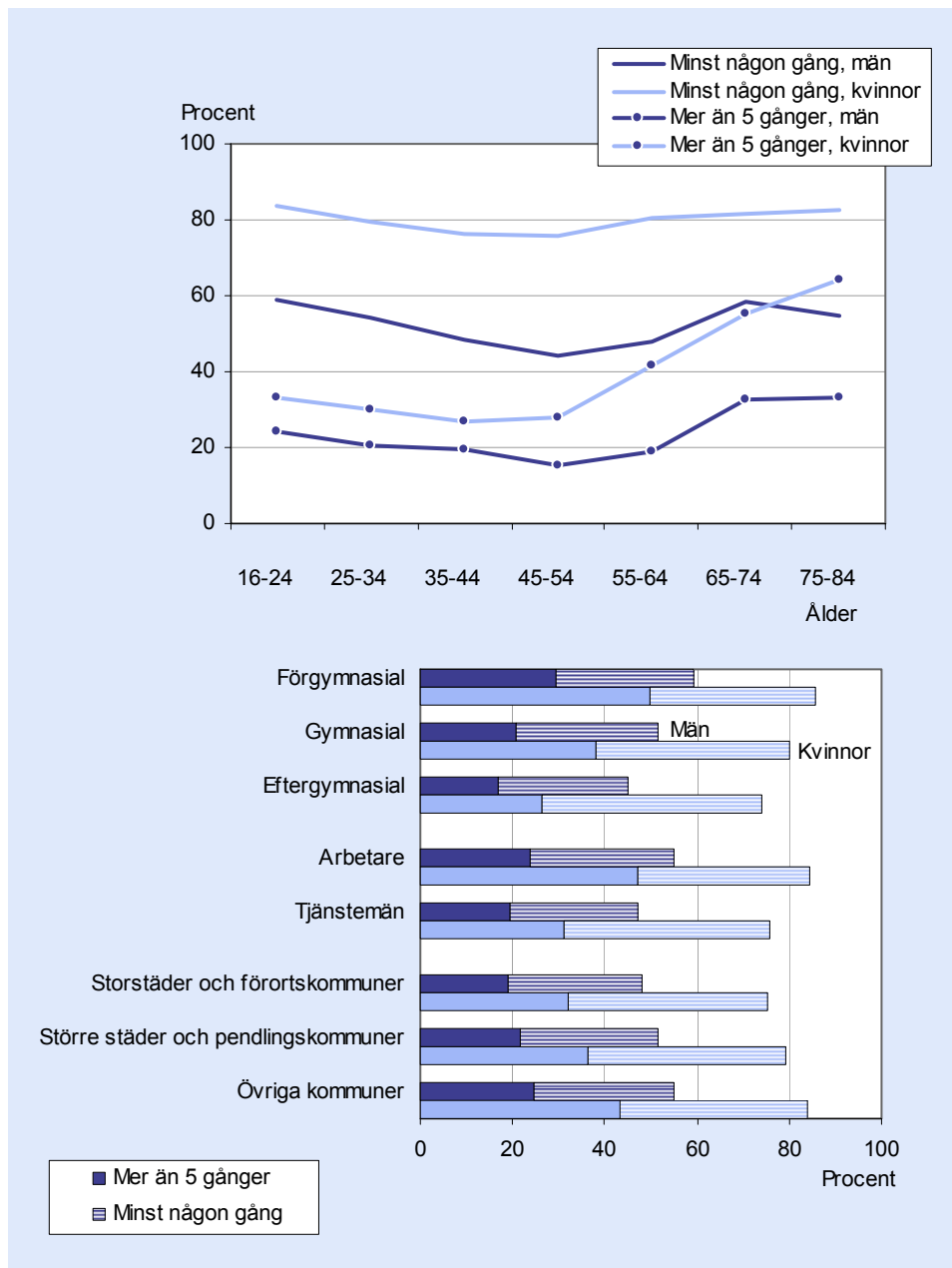

Till skillnad från annan läsning är det, då det gäller tidskrifter, männen som är den stora läsargruppen, 71 procent av männen mot 59 procent av kvinnorna läser någon gång en tidskrift. Varje vecka läser 33 procent av männen och 22 procent av kvinnorna en tidskrift. Mellan olika utbildningsgrupper är skillnaderna nästan lika framträdande som då det gäller bokläsande och mellan de socioekonomiska grupperna är skillnaderna också uppenbara. Bland tjänstemännen är det 82 procent av männen och 71 procent av kvinnorna som någon gång läser en tidskrift. Bland männen läser hela 47 procent en tidskrift varje vecka. Bland de kvinnliga tjänstemännen är det däremot bara 29 procent som läser en tidskrift varje vecka.

Veckotidningar

Diagram 6.12 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 läst veckotidningar. Procent

Figure 6.12 Percentage of men and women aged 16–84 who read weekly magazines during a twelve month period 2006–2007 Some time or more than five times. Percent

Veckotidningar läses någon gång av kvinnor i alla åldrar, 80 procent uppger det, och i viss mån även av män, 52 procent. Skillnaden mellan andelen vaneläsande kvinnor respektive män är något mindre. Bland kvinnorna uppger 37 procent att de läser veckotidningar varje vecka jämfört med 22 procent av männen. Andelen kvinnor som varje vecka läser veckotidningar ökar dramatiskt från och med 50-årsåldern. Hela 64 procent av dem mellan 75 och 84 år uppger sig läsa veckotidning varje vecka.

Intressant är att åldersprofilen skiljer sig så mot övriga läsvanor. Här är det de yngre respektive de äldre som är de ivrigaste läsarna medan andelen läsare i medelåldern är något lägre.

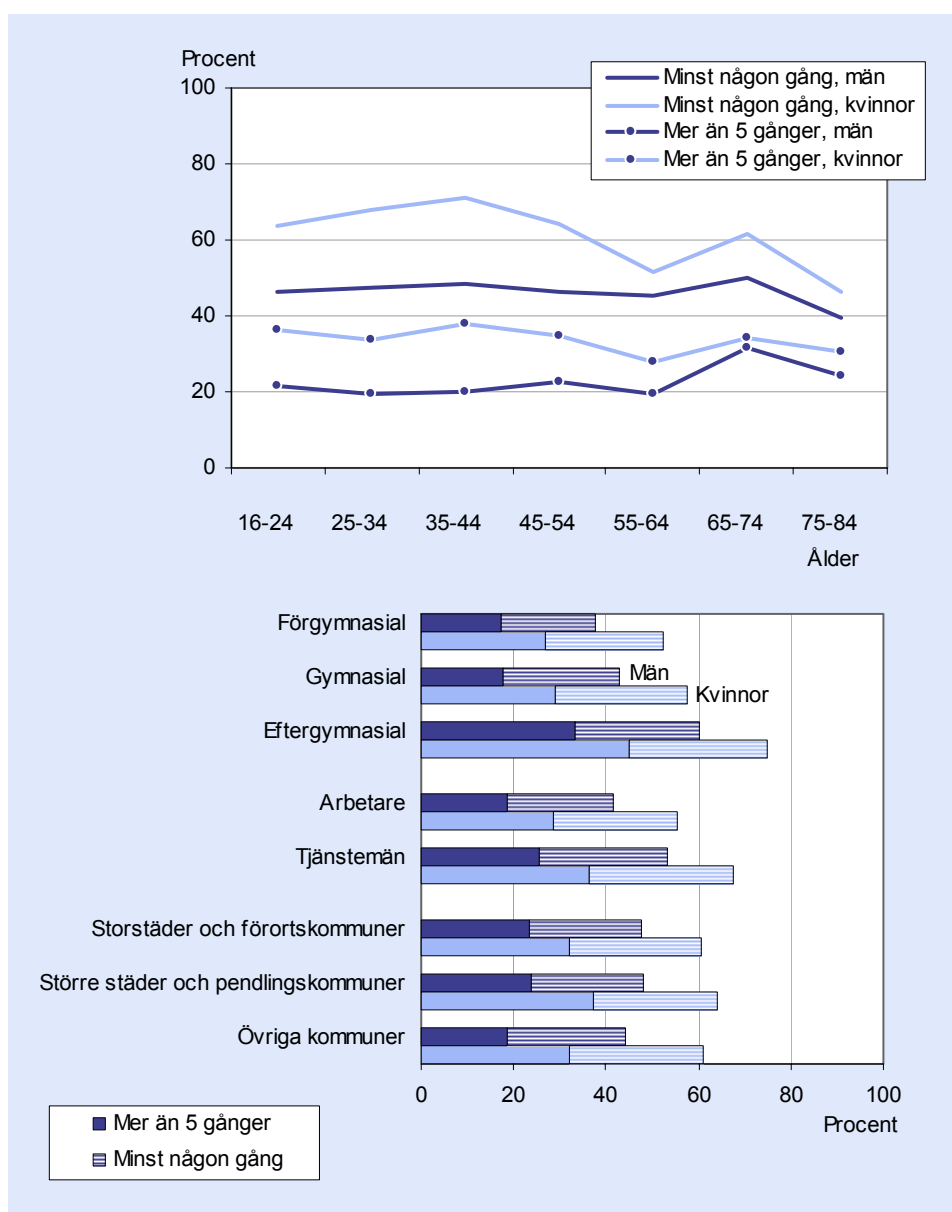
Vissa skillnader föreligger även mellan de olika utbildningsgrupperna liksom mellan dem med arbetaryrken och tjänstemännen. När det gäller den regionala tillhörigheten kan man konstatera att veckotidningsläsandet är något mindre vanligt i storstäderna än i övriga delar av landet.

Biblioteksbesök

Biblioteken har under de senaste decennierna utvecklats till informationscentraler med tillgång till datatjänster, utställningar, författaraftnar mm. Avsikten med ett biblioteksbesök behöver därför inte längre enbart vara att låna en bok. Sökningar i bibliotekens kataloger görs för övrigt numera via bibliotekens hemsidor.

Diagram 6.13 Andelen män och kvinnor 16–84 år som under en 12-månadersperiod 2006–07 besökt ett bibliotek. Procent

Figure 6.13 Percentage of men and women aged 16–84 who visited a library during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent

I hela landet är biblioteksbesök en mycket vanlig fritidsaktivitet. Mer än hälften av befolkningen ägnar sig åt detta och hela 28 procent går dessutom mer än fem gånger om året på bibliotek. Enligt Kulturrådets statistik mottog folkbiblioteken 71 miljoner besök under 2006.

Kvinnor går på bibliotek i högre utsträckning än män, 62 procent jämfört med 47 procent. De allra flitigaste besökarna finner man bland kvinnor med barn där andelen ligger över 70 procent. Enligt Kulturrådets statistik över utlån på folkbiblioteken är också barnböcker de i särklass vanligaste utlånen.

Under senare delen av de yrkesverksamma åren sjunker biblioteksbesöken successivt för att efter pensionen åter öka. Biblioteksbesök är med andra ord en aktivitet som i hög grad har att göra med hur mycket fritid man har.

Utbildningsnivå är den faktor som spelar störst roll för hur ofta man går på bibliotek. Drygt 20 procentenheter skiljer dem med enbart förgymnasial utbildning, 45 procent, från dem med eftergymnasial utbildning, 68 procent.

Aktivt utövande

Tabell 6.3 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden aktivt brukar utöva någon kulturaktivitet. 2006–07. Procent

Table 6.3 Percentage of men and women aged 16–84 who some time or every week actively take part in some cultural activity in their leisure time 2006–07.

Percent

Samtliga 16–84 år	Minst någon gång			Varje vecka		
	Män	Kvinnor	Alla	Män	Kvinnor	Alla
Skriva	19	37	28	9	19	14
Måla	10	19	15	3	6	5
Sjunga	4	6	5	3	4	3
Musicera	16	12	14	9	4	6

Det kan förefalla oväntat att det är en så mycket större andel av befolkningen som målar, skriver eller utövar musik än som sjunger. Eftersom det här gäller att sjunga i kör eller grupp, vilka ju är sociala aktiviteter som kräver flera deltagare och planering, är det kanske inte så förvånande. Måla eller musicera kan man göra när man vill i hemmet. Sångens karaktär av social aktivitet och de krav på regelbundenhet som det ställer förklarar också varför flertalet av utövarna är aktiva varje vecka.

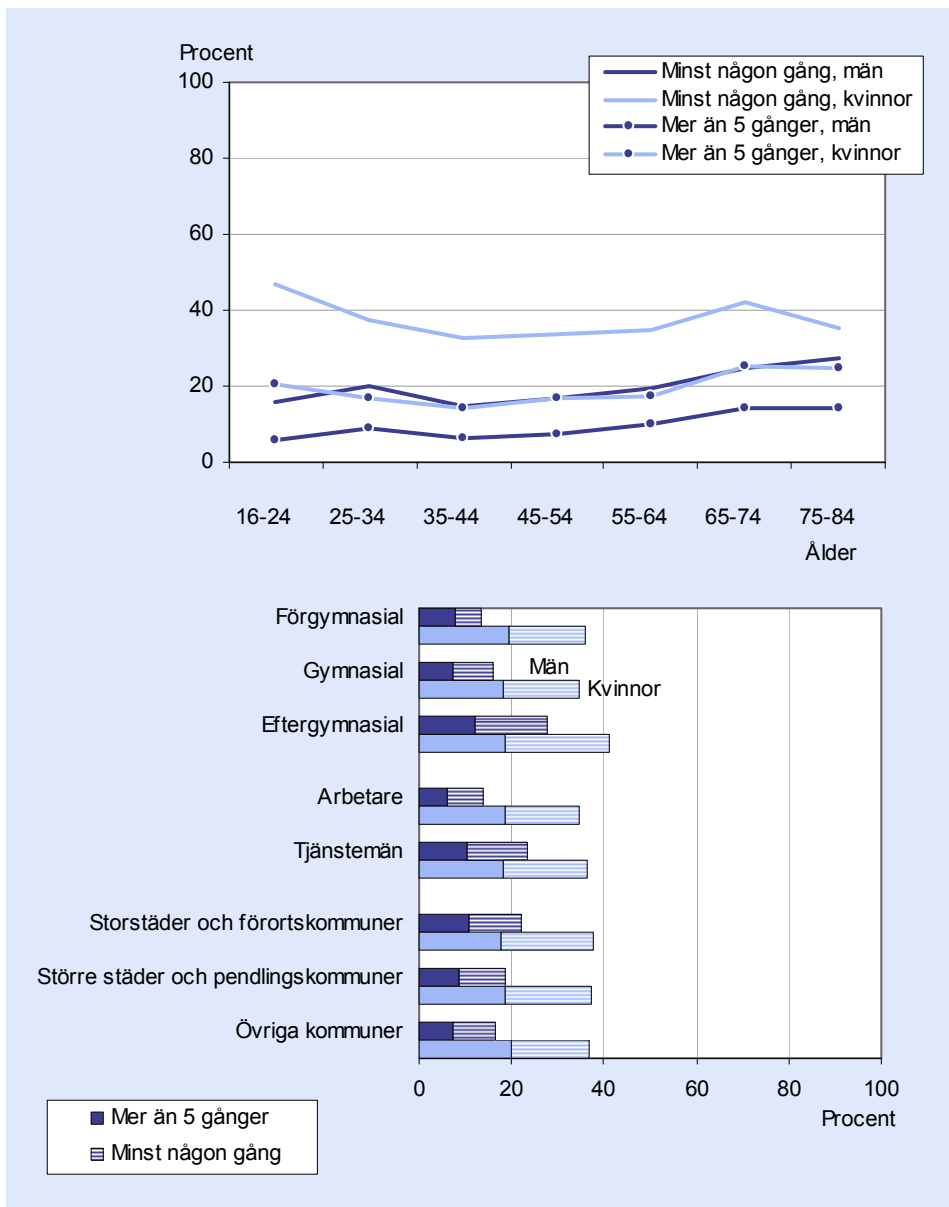
Män som musicerar gör det ofta. Det är den enda aktiva kulturaktivitet som män gör mer än kvinnor.

Att skriva kan innebära att man skriver såväl dagbok, dikter, noveller, artiklar som brev eller liknande. Våra uppgifter särskiljer inte på vad personerna skriver och inte heller vet vi om man använder dator eller penna.

Att skriva

Diagram 6.14 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar skriva dagbok, brev, artiklar etc. 2006–07. Procent

Figure 6.14 Percentage of men and women aged 16–84 who wrote diaries, letters or articles in their leisure sometime or every week in 2006–2007. Percent

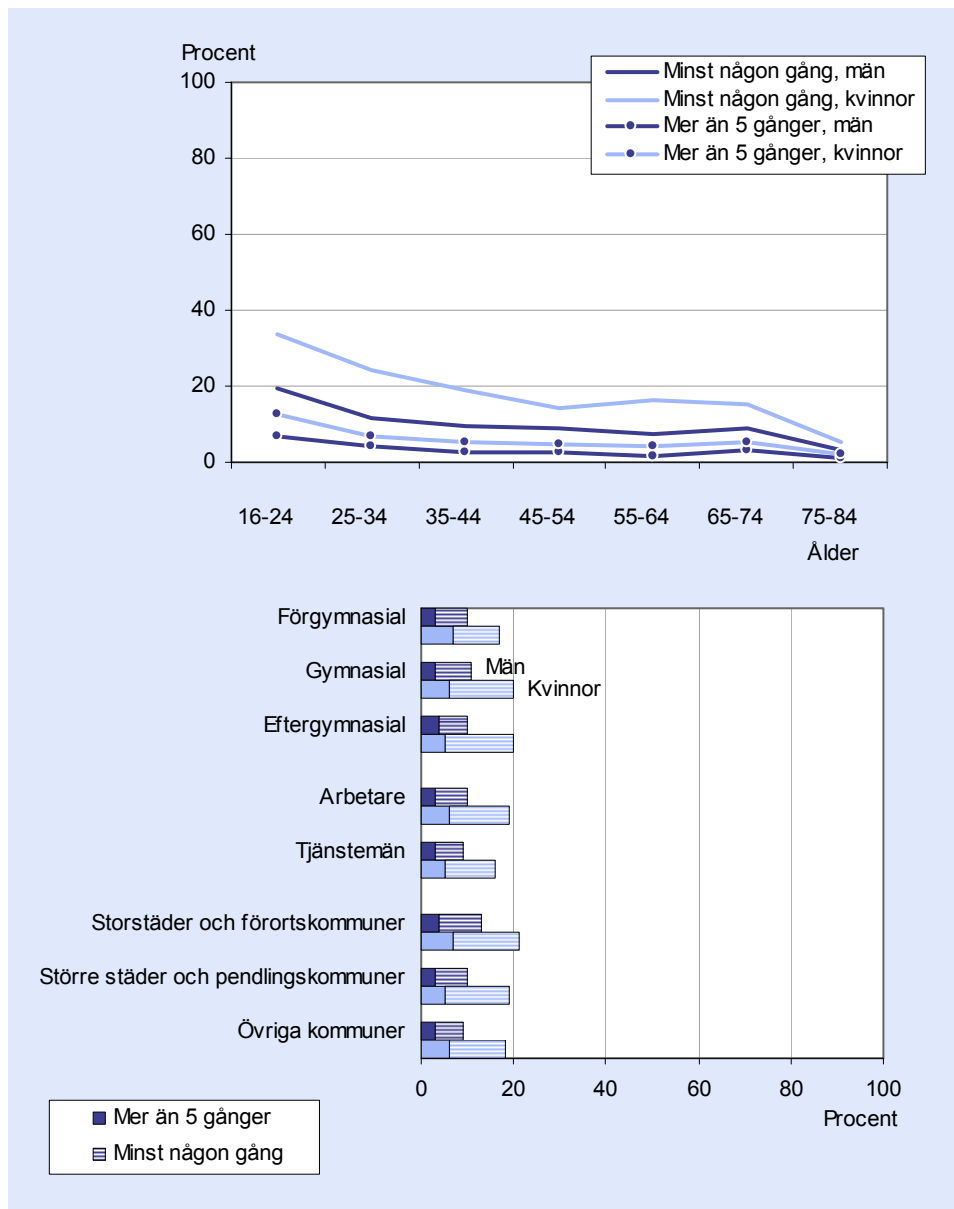
I ungdomsåren skriver flickor och unga kvinnor gärna. I medelåldern minskar aktiviteten men bland äldre, såväl kvinnor som män, finner vi åter ett stort intresse för att skriva. Nu liksom tidigare är det dock tydligt att det är vanligare att kvinnor skriver än att män gör det, tjänstemän i högre grad än arbetare och högre utbildade mer än övriga. Det är också vanligare att de som bor i storstadsområden skriver än att de som bor i övriga delar av landet gör det. Detta hör sannolikt samman med att andelen tjänstemän och högre utbildade är större där.

Utvecklingen tyder på att denna aktivitet minskar sedan en tid tillbaka.

Måla, rita, teckna m.m.

Diagram 6.15 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar måla, rita, teckna arbeta i lera. 2006–07. Procent

Figure 6.15 Percentage of men and women aged 16–84 who paint, sketch, draw or sculpt in clay in their leisure some time or every week, in 2006–2007 Percent

Olika former av konstnärliga aktiviteter som att måla, rita, teckna, arbeta i lera, etc. utövas mest i ungdomsåren och genom åldrarna mest av kvinnor. Var tredje flicka mellan 16 och 24 år ägnar sig någon gång åt sådant, bland pojkarna är det knappt var femte. Det är dock bara 13 procent av flickorna och 7 procent av pojkarna som är aktiva varje vecka. Intresset sjunker således med åldern så att endast en liten andel av de äldre ägnar sig åt sådant, knappt var tionde mellan 65 och 74 år och mindre än var tjugonde i åldern 75 till 84 år.

Utbildning och socioekonomisk tillhörighet tycks inte spela någon roll för om man utövar dessa aktiviteter eller ej.

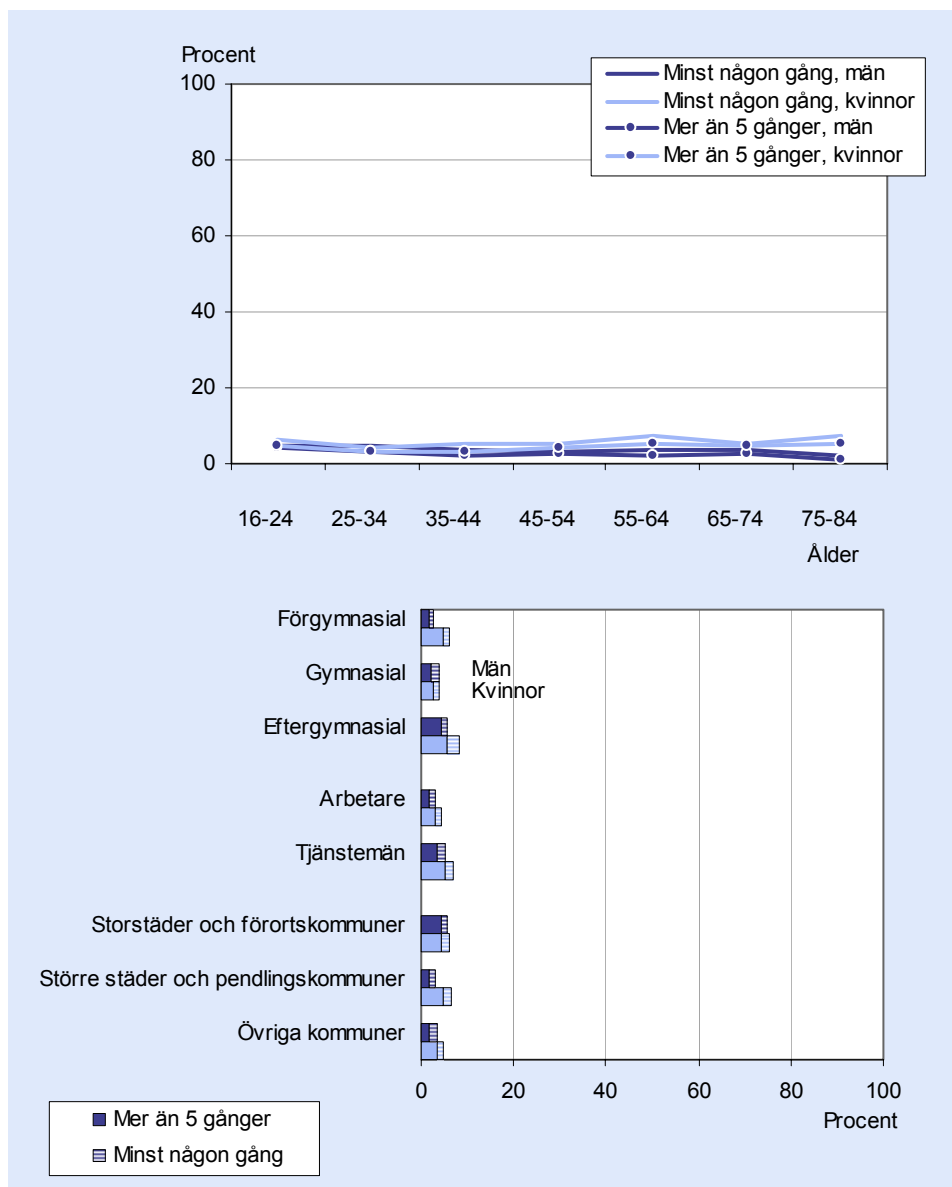
Sedan början av 1990-talet finns en svagt nedåtgående tendens då det gäller dessa aktiviteter.

Sjunga i grupp

Diagram 6.16 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar sjunga i grupp eller delta i körsång. 2006–07. Procent

Figure 6.16 Percentage of men and women aged 18–64 who usually sing in groups or take part in choral singing in their leisure some time or every week in 2006–2007.

Percent

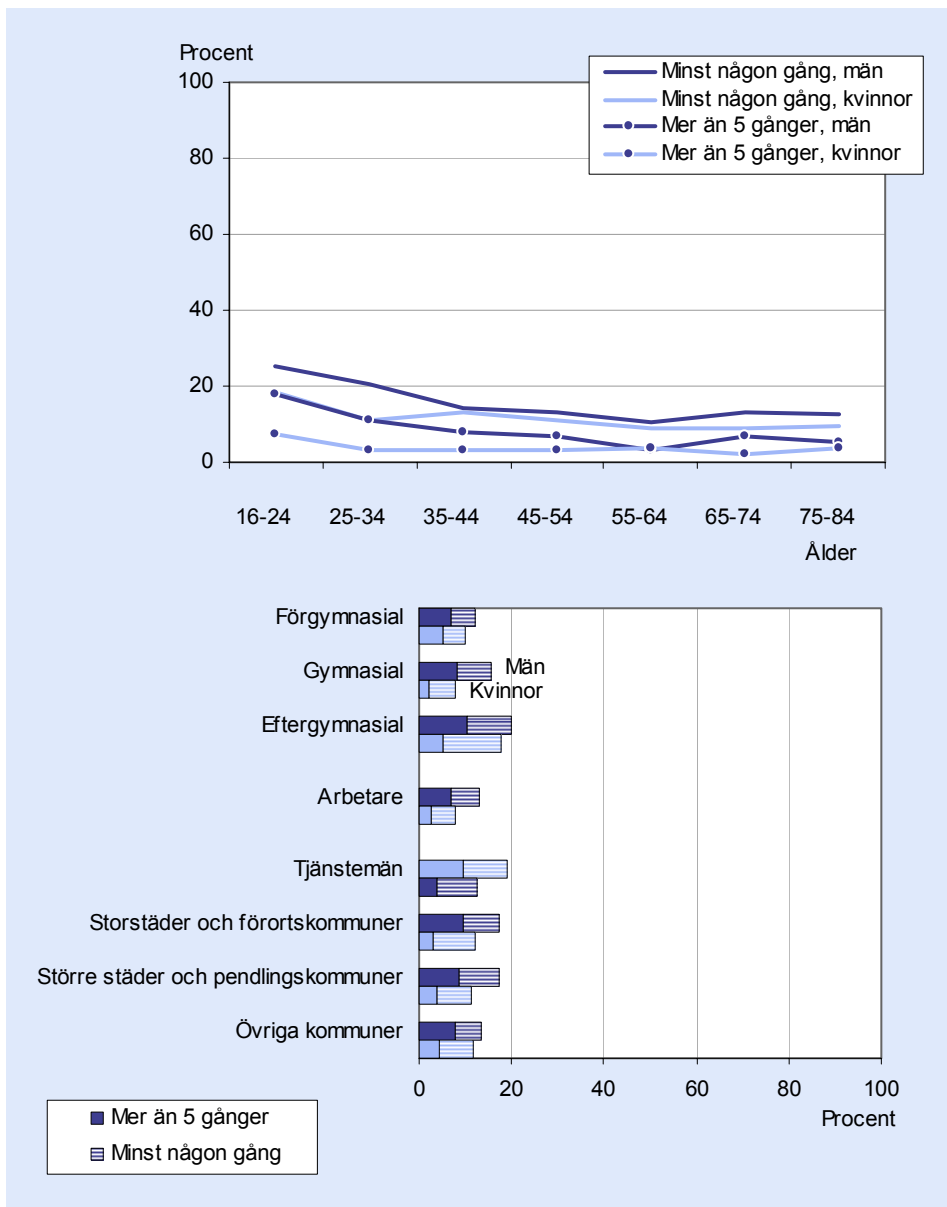
Förvånansvärt få uppger att de sjunger kör eller annan form av grupp, sammanlagt bara 5 procent. Bland kvinnorna är det en aktivitet som utövas ungefär i lika stor omfattning i olika åldrar, dvs. runt 6 procent. Med männen förhåller det sig däremot så att intresset sjunker något med åren, från 5 procent bland de yngsta till 2 procent i den äldsta åldersgruppen. De som sjunger något gör det också ganska ofta, dvs. minst en gång varje vecka, sammanlagt 3 procent uppger det.

Även med denna aktivitet förhåller det sig så att de med högre utbildning och tjänstemannayrken är mer aktiva än övriga. Det är också något vanligare i storstadsområden. Under en följd av år har intresset för sång varit stabilt med en viss tendens till ökning.

Musik

Diagram 6.17 Andelen män och kvinnor 16–84 år som på fritiden brukar spela något musikinstrument 2006–07. Procent

Figure 6.17 Percentage of men and women aged 16–84 who play a musical instrument in their leisure some time or every week in 2006–2007. Percent

Att utöva musik, dvs. spela något musikinstrument är mycket populärt bland ungdomar, speciellt pojkar. Var fjärde pojke mellan 16 och 24 år uppger att de spelar någon gång under ett år och 18 procent att de gör det varje vecka.

Flickorna är inte lika aktiva, bara 8 procent spelar varje vecka. Deras intresse har också successivt minskat under en följd av år medan pojkarnas varit tämligen konstant.

Personer med högre utbildning och personer i tjänstemannayrken spelar musikinstrument i jämförelsevis hög grad.

7 Semesterresande

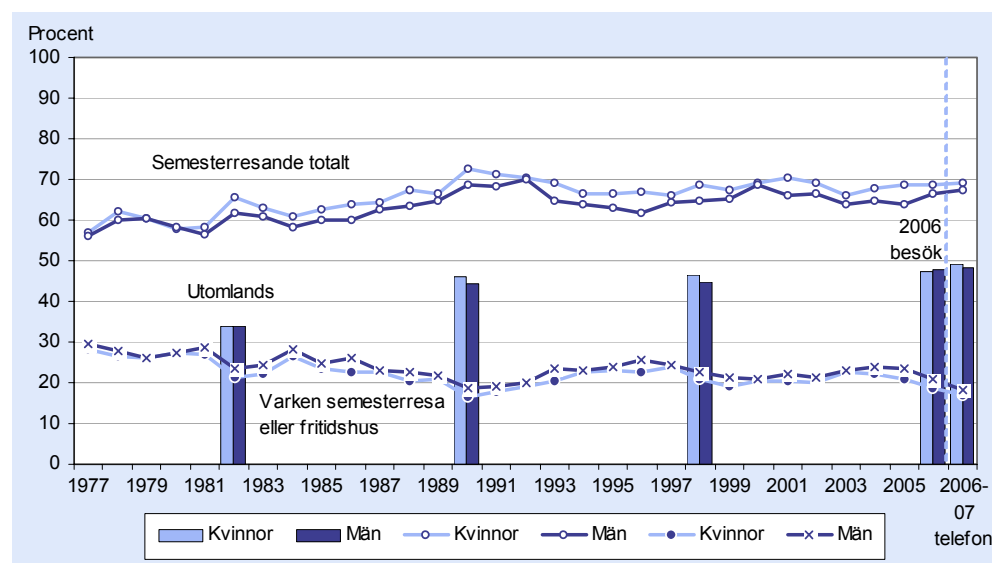
Möjligheten att kunna göra någon semesterresa, att göra ett avbrott i vardagen och få komma bort från förpliktelser i hemmet och i arbetslivet utgör en av de viktigaste betingelserna för rekreation och avkoppling. Under semestern återhämtar vi oss för att kunna orka med ett nytt arbetsår. Semesterresorna innebär i många fall natursköna upplevelser, möjligheter till social samvaro utöver det vanliga eller kanske inblickar i främmande kulturer och seder, intryck som berikar oss och som vi bär med oss under resten av våra liv.

Av flera skäl är det dock inte alla människor som har möjlighet att åka bort under semestern. Förvärvsarbete eller behov av att utföra annat arbete, brist på pengar, omsorg om barn och gamla, handikappade eller sjuka anhöriga som behöver vår tid kanske gör det svårt att resa bort en kortare eller längre tid.

Möjligheten att kunna göra en semesterresa är av sådan betydelse för välfärden att frågan om man under en föregående 12 månadersperiod gjort någon sådan resa har funnits med i ULF sedan 1977. Frågan om semesterresande utomlands har funnits med under fördjupningsåren 1982–83, 1990–91, 1998–99 och 2006–07. Eventuella skillnader mellan 2006 besöksintervjuer och 2006–07 telefonintervjuer bör tolkas med försiktighet. En streckad vertikal linje har för tydlighets skull därför infogats i diagrammen i detta kapitel.

Diagram 7.1 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod, semesterresa utomlands samt varken semesterresa eller tillgång till fritidshus. Män och kvinnor 16–74 år 1977–2006 samt 2006–07. Procent

Figure 7.1 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, vacation travels abroad and neither vacation travel or access to a second home. Men and women aged 16–74 in the period 1977–2006 and 2006–2007. Percent

Semestern viktig som rekreation

1938 fick vi i Sverige lagstadgad rätt till 2 veckors semester, vilket successivt förlängdes 1951 till 3 veckor, 1963 till 4 veckor och 1978 till 5 veckor. Den grundläggande tanken med semesterledigheten var ursprungligen från statens sida att förebygga arbets- och förslitningsskador hos arbetstagarna.

Arbetslivsinstitutet genomförde hösten 2000 en undersökning för att utröna olika bakgrundsförhållandens och arbetsrelaterade faktorerers effekter på dels benägenheten att ta ut semesterledighet i stället för sjukskrivning, dels upplevelser av att inte känna sig utvilad vid semesterns slut¹². Man fann bland annat att ekonomiska svårigheter, en pressad arbetsituation med underbemanning, stress, mycket övertid och litet inflytande över det egna arbetet resulterade i både ett relativt högt semesteruttag vid sjukdom och i upplevelser av otillräcklig vila efter semestern. Här refereras också till en rad olika internationella studier som understryker sambandet mellan otillräcklig semesterledighet och ökad risk för ohälsa av olika slag. Ju svårare arbetsförhållanden är desto längre och bättre ledighet krävs, då man behöver känna både en psykisk och fysisk tillfredsställelse efter avslutad semester.

Det är i detta perspektiv lätt att inse att en semesterresa, med tillfälle till nöjen och lek, sol och bad, vistelser bland nya människor i nya stimulerande miljöer etc. ger en långt större möjlighet till såväl psykisk som fysisk tillfredsställelse än att av olika skäl tvingas stanna hemma under semestern.

God ekonomi grunden för flitigt resande

En semesterresa förutsätter först och främst en god ekonomi i likhet med införskaffandet av exempelvis hus, bil, båt, husvagn, fritidsartiklar eller elektronikvaror av olika slag. Ungdomar, barnfamiljer, låginkomsttagare, arbetslösa, pensionärer och andra grupper med svag eller ansträngd ekonomi låter givetvis pengarna i första hand gå till de viktigaste nödvändigheterna, såsom hyra och mat. För andra grupper med bättre resurser blir det mer pengar över till resor när allt det nödvändiga har betalats.

Hushållsekonomins betydelse framgår även när vi ser på semesterresandet i ett tidsperspektiv, över konjunkturcykeln. Utvecklingen av semesterresandet har varit oförändrad över konjunktursvängningarna på 1980- och 90-talen för personer i övre medelåldern, vilka i regel har en stabil ekonomi. Samtidigt har ungdomsgenerationen fått känna av den ekonomiska krisen, med ökad otrygghet på arbetsmarknaden (arbetslöshet, osäkra anställningsförhållanden), parallellt med högre boendekostnader m.m. Resandet har för de yngre avtagit markant under 90-talet. En viktig förklaring kan vara att de som är i medelåldern nu befinner sig i en fas i livet där ekonomin blivit allt bättre genom att ställningen i yrkeslivet befästs och därmed högre lönenivåer. Då har barnen i regel flyttat hemifrån och försörjningsbördan är låg. Att då byta till en mindre bostad kan ge betydande reavinster. Andra välfärdsindikatorer från Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) pekar också på en markant förbättrad levnadsnivå i medelåldern, jämfört med de yngre¹³. Förbättrad hälsa och bättre ekonomi gör det möjligt att

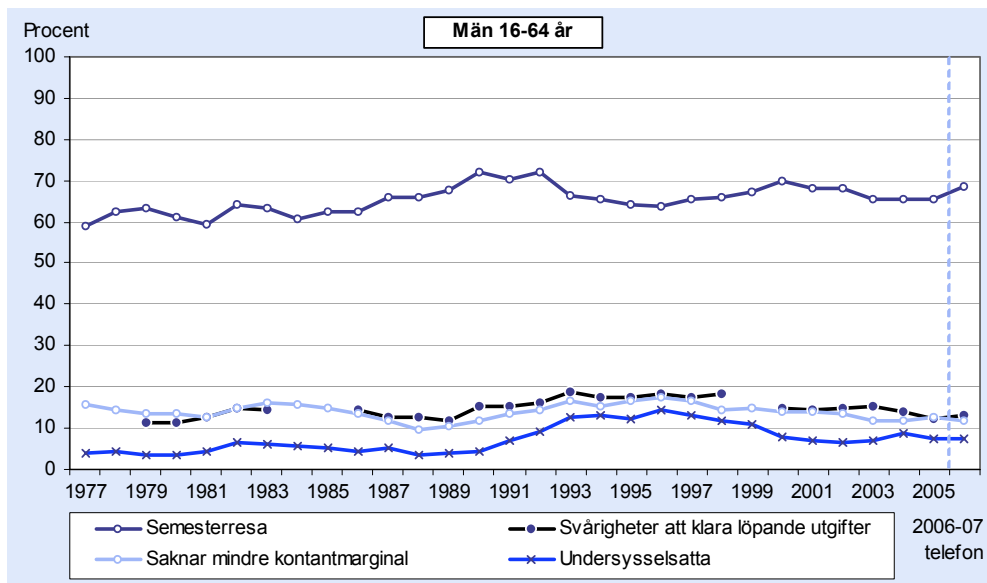
12 Aronsson G. och Gustavsson K. (2002): Semester - fortfarande en arbetarskyddsfråga? Arbetsmarknad & Arbetsliv, årg. 8, nr 2. Arbetslivsinstitutet, Stockholm.

¹³ SCB (2003): Ohälsa och sjukvård. Rapport nr 95, Levnadsförhållanden.

senare i livet bibehålla ett resvanemönster som grundlagts i yngre år, vilket också märks hos pensionärsgenerationen.

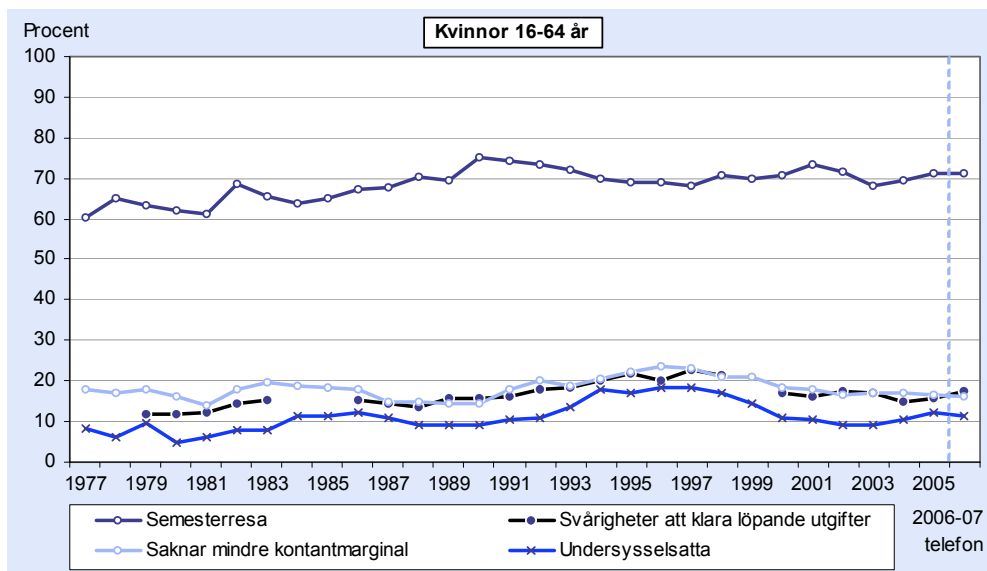
Diagram 7.2 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod, avsaknad av mindre kontantmarginal, svårigheter att klara löpande utgifter samt undersysselsatta 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Män 16–64 år. Procent

Figure 7.2 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, missing a cash flow margin, difficulties paying running costs and underemployed in period 1977-2005 (in-person interviews) and 2006-2007 (telephone interviews). Men aged 16-64. Percent

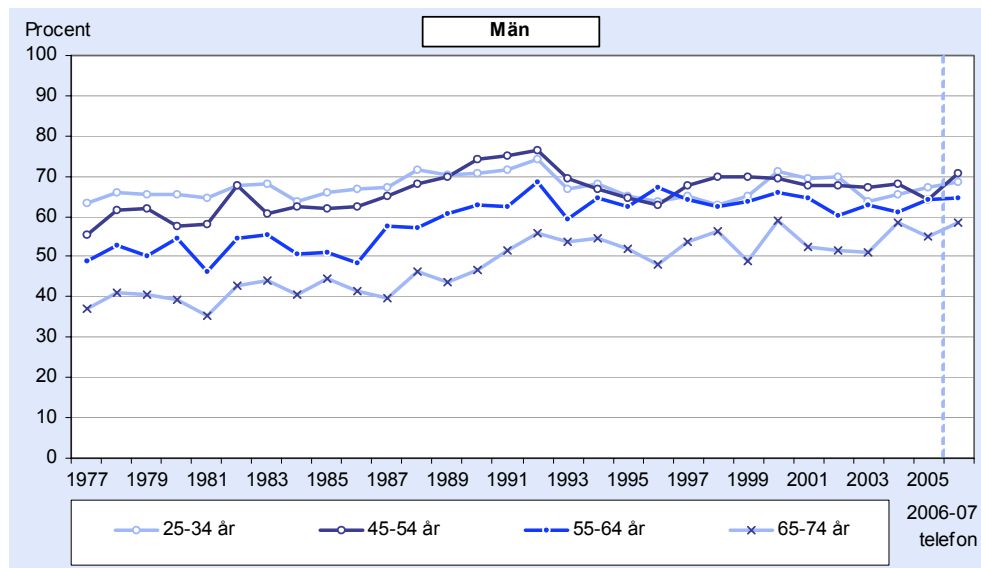
Diagram 7.3 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod, avsaknad av mindre kontantmarginal, svårigheter att klara löpande utgifter samt undersysselsatta 1977–2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Kvinnor 16–64 år. Procent

Figure 7.3 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, missing a cash flow margin, difficulties paying running costs and underemployed in period 1977-2005 (in-person interviews) and 2006-2007 (telephone interviews). Women aged 16-64. Percent

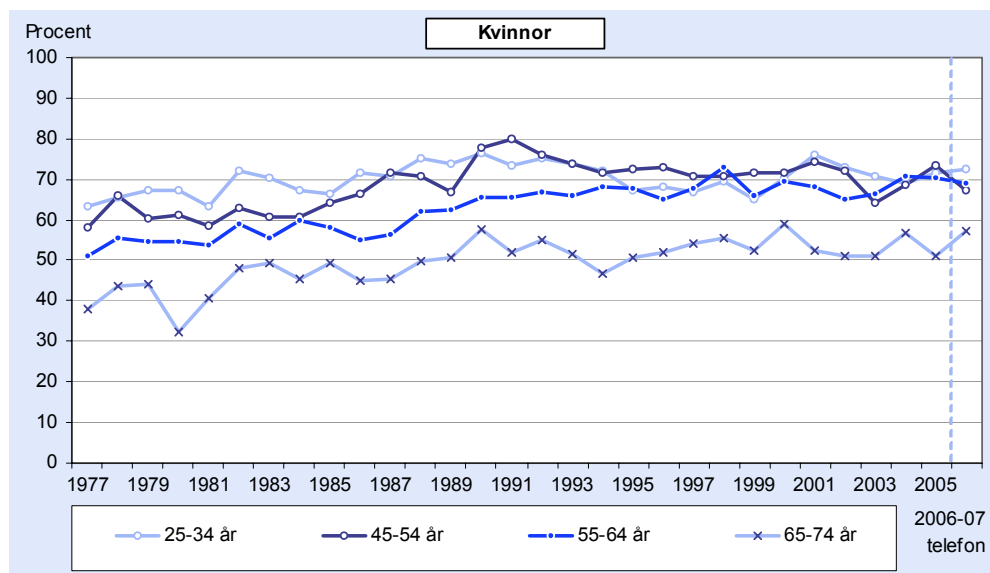
Diagram 7.4 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977-2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Män i olika åldersgrupper. Procent

Figure 7.4 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977-2005 (in-person interviews) and 2006-2007 (telephone interviews). Men in different age groups. Percent

Diagram 7.5 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977-2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer). Kvinnor i olika åldersgrupper. Procent

Figure 7.5 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977-2005 (in-person interviews) and 2006-2007 (telephone interviews). Women in different age groups. Percent

Huvudtrenderna i semesterresandet

Trenden för semesterresandet har varit uppåtgående alltsedan SCB började mäta detta i ULF 1977 (diagram 7.1). 1977 uppgav 56 procent av männen och 57 procent av kvinnorna i åldern 16–74 år att de under en 12-månadersperiod gjort en semesterresa som varat i minst en vecka. Nära 30 år senare, 2006, uppmättes denna andel till 67 respektive 69 procent, nivåer som varit stabila sedan millennieskiftet. Utvecklingen har varit likartad för män och kvinnor. Kvinnorna har dock under perioden legat i genomsnitt 2-3 procentenheter över männen.

Här syns också att svackor i semesterresandet följer konjunkturutvecklingen. Diagram 7.2 och 7.3 visar att semesterresandet minskade efter den djupa recessionen i början av 1990-talet – med några års fördröjning. Då hade andelen undersysselsatta, dvs. de som önskade arbete eller mer arbete men inte kunnat få något, ökat några år tidigare. Andelen som inte kunnat skaffa fram ett mindre kontantbelopp (14 000 kr fr.o.m. 1996) ökade också under dessa år, liksom andelen som haft svårt att klara löpande utgifter för mat, hyra, kläder m.m. När konjunkturen sedan vände uppåt i slutet av 1990-talet, jobben blev säkrare och hushållsekonomi förbättrades, ökade semesterresandet igen.

Semesterresandet i olika generationer

På 1970-talet rådde fortfarande stora skillnader i semesterresandet i olika åldrar (diagram 7.4 och 7.5). Dessa skillnader har dock minskat under 1990-talet. De yngres semesterresande har uppenbarligen stagnerat eller rent av minskat¹⁴, medan 55–64-åringarna i stället ökat sitt semesterresande till synes opåverkade av 1990-talets lågkonjunktur. Denna generation har nu mot slutet av 00-talet också kommit i kapp de yngre. Även bland 65–74-åringarna syns en kontinuerligt uppåtgående trend under 1980-talet och en viss nedgång under 1990-talet. Trots ökande hälsa, bättre pensioner och en alltmer resbenägen äldre generation, reser äldre fortfarande betydligt mindre än yngre.

Alltjämt stora socioekonomiska skillnader

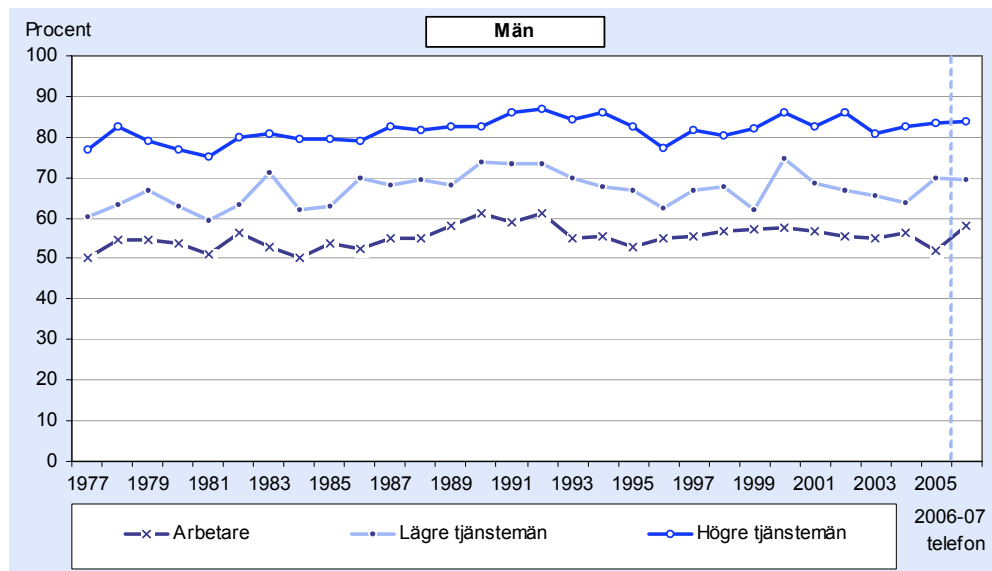
Under hela tidsperioden har skillnader i semesterresandet mellan olika socioekonomiska grupper varit betydande (diagram 7.6 och 7.7). Arbetare har gjort semesterresor i betydligt mindre utsträckning än lägre tjänstemän, som i sin tur rest i betydligt mindre utsträckning än högre tjänstemän. Här framgår också att skillnaderna mellan de olika grupperna varit tämligen konstant under åren. När semesterresandet avtog för arbetarna i början av 1990-talet, avtog det också för tjänstemannagrupperna i motsvarande grad.

---

¹⁴ Nivåerna för åldersgrupperna 16–24 år och 35–44 år har under åren varit mycket nära 25–34-åringarnas nivåer. För att tydligare åskådliggöra skillnader i utvecklingen mellan åldersgrupperna har kurvorna för de förstnämnda åldersgrupperna uteslutits ur diagram 8.4 och 8.5.

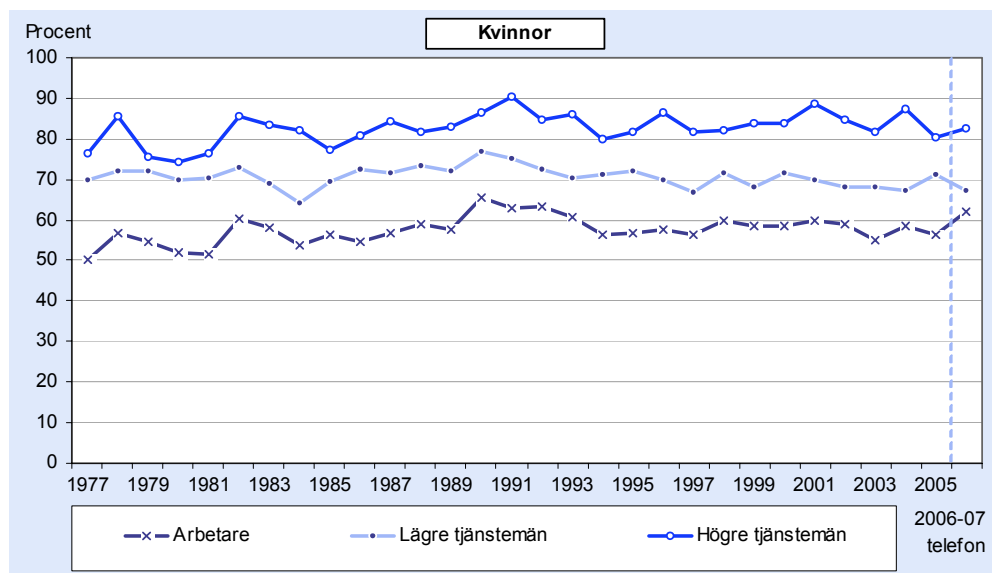
Diagram 7.6 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977-2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer) efter socioekonomisk grupp. Män 16–74 år. Procent

Figure 7.6 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977-2005 (in-person interviews) and 2006-2007 (telephone interviews), by socioeconomic group. Men aged 16-74. Percent

Diagram 7.7 Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977-2005 (besöksintervjuer) samt 2006–07 (telefonintervjuer) efter socioekonomisk grupp. Kvinnor 16–74 år. Procent

Figure 7.7 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977-2005 (in-person interviews) and 2006-2007 (telephone interviews), by socioeconomic group. Women aged 16-74. Percent

Skäl att inte resa på semester

Var tredje man och kvinna 16–84 år avstod från att åka på semester 2006–07. I diagram 7.8 redovisas andelen män och kvinnor som uppgett olika skäl till att avstå från att resa på semester. Observera att flera svarsalternativ har kunnat anges, och att andelarna i diagrammet anges som procent av hela befolkningen.

Var sjätte man och kvinna har inte råd att resa bort på semestern

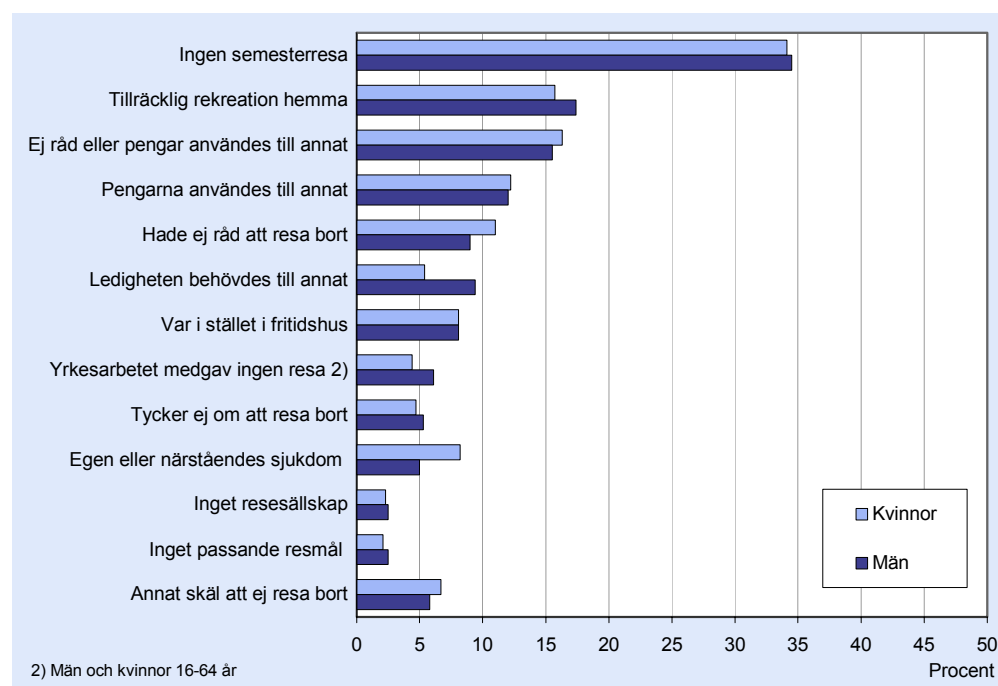
De vanligaste uppgivna skälen till att inte företa någon semesterresa är att vistelsen hemma gett tillräckligt bra rekreation, samt att man inte ansett sig haft råd att resa bort eller att pengarna använts till annat. 17 procent av männen och 16 procent av kvinnorna har angett det förstnämnda skälet, medan 16 procent av såväl männen som kvinnorna angett privatekonomiska orsaker. En något högre andel av kvinnorna har angett enbart skälet att de ej haft råd att resa bort.

8 procent av männen och kvinnorna har tillbringat semestern i fritidshuset i stället för att resa bort. Vidare är det 9 procent av männen, men endast 5 procent av kvinnorna som inte gjort någon semesterresa på grund av att ledigheten behövts till "annat".

Beträffande eget eller närståendes hälsotillstånd som skäl för att inte resa bort på semestern finner vi att könsmönstret är det omvända: 8 procent av kvinnorna men bara 5 procent av männen har angett denna orsak, vilket sannolikt speglar att kvinnor i större utsträckning än män tar ansvar för omsorgen om barnen, gamla föräldrar eller släktingar.

Diagram 7.8 Andel som inte företagit någon semesterresa på minst en vecka samt skäl till detta. Män och kvinnor 16–84 år 2006–2007. Procent

Figure 7.8 Percent who did not undertake any vacation travel of at least a week and the reason for this. Men and women aged 16–84, in period 2006–2007. Percent

Det är också en något högre andel bland männen (6 procent) än bland kvinnorna (4 procent) som angett att förvärvsarbetet inte medgett någon resa. Här avses befolkningen 16–64 år.

De minst bidragande orsakerna till att inte resa bort på semestern är avsaknad av resällskap och inget passande resmål, vilket vardera omfattar ca 2 procent av såväl männen som kvinnorna. 5 procent av männen och kvinnorna tycker inte om att resa bort.

Alltjämt ökat utlandsresande bland de äldre

Vid en jämförelse mellan olika åldersgrupper framträder ett tydligt mönster. Äldre reser alltmer utomlands medan yngre grupper stagnerat. Utlandsresandet ökade i alla åldrar under 1980-talet, men minskade sedan under 1990-talet för män under 44 år och för kvinnor under 55 år, med något undantag. Utlandsresandet har varit mer utbrett bland ungdomar och bland personer 45–54 år. I åldrarna däremellan har utlandsresandet alltjämt varit mindre utbrett, troligen beroende på att det vanligen är en fas i livet med småbarn, att kostnaderna för familjesor då kommer att öka och att hushållsekonomin måste anpassas därefter. Nu mot slutet av 00-talet har utlandsresandet ökat mer just bland män och kvinnor 25–44 år.

I åldrarna efter pensioneringen reser man i betydligt mindre utsträckning än i yngre åldrar, sannolikt i takt med avtagande hälsa och ekonomi, vilket i synnerhet gäller för de allra äldsta (75–84 år). Bland pensionärerna ökade emellertid utlandsresandet mycket kraftigt under 1980-talet, och detta har sedan fortsatt under 1990-talet och även efter sekelskiftet. I synnerhet de äldsta männen har ökat sitt utlandsresande under de senaste åren. Troliga orsaker till detta kan dels vara de kraftigt förbättrade hälsoförhållandena, dels förbättrad ekonomi (pensioner) för de äldre i allmänhet. Det ökade resandet tidigare i livet har därmed troligen kunnat bibehållas i stor utsträckning.

Ökat utlandsresande bland manliga tjänstemän

Eftersom semesterresandet totalt sett är mer utbrett bland tjänstemännen än bland arbetarna, och utvecklingen varit likartad för de olika grupperna, är det rimligt att anta att motsvarande förhållande även ska gälla för utlandsresandet. I diagram 7.11 och 7.12 kan vi se att detta i stort sett stämmer. Bland såväl manliga som kvinnliga arbetare reste var tredje (34 procent) utomlands 2006, en obetydligt förändring sedan 1998–99. Motsvarande andel bland de högre tjänstemännen var dubbelt så hög: 72 procent bland männen och 64 procent bland kvinnorna.

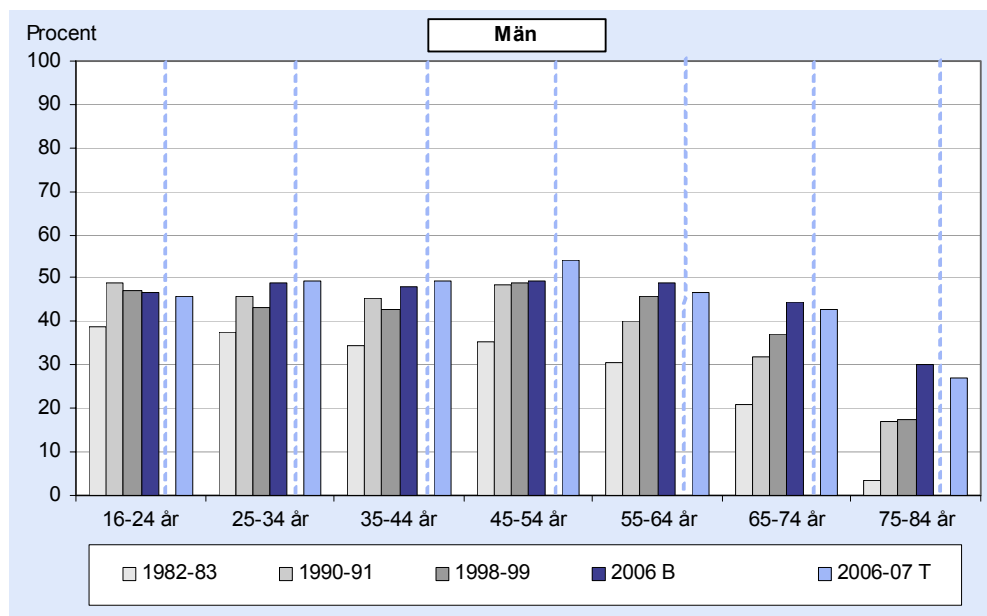
Medan utlandsresandet bland manliga högre tjänstemän liksom bland manliga lägre tjänstemän ökat med tio procentenheter vardera, kan någon ökning inte konstateras bland kvinnorna i motsvarande tjänstemannagrupper.

Observera att resultaten från 2006–07 års telefonintervjuer ger något lägre procentandelar utlandsresenärer bland tjänstemännen, dock inte bland arbetarna. Även om skillnaderna mellan besöksintervjuerna 2006 och telefonintervjuerna 2006–07 inte kan säkerställas för någon av dessa grupper, pekar skillnaderna åt samma håll i samliga fall, vilket innebär att utlands-

resandet ändå kan ha underskattats i telefonintervjuerna, alternativt över-skattats i besöksintervjuerna.

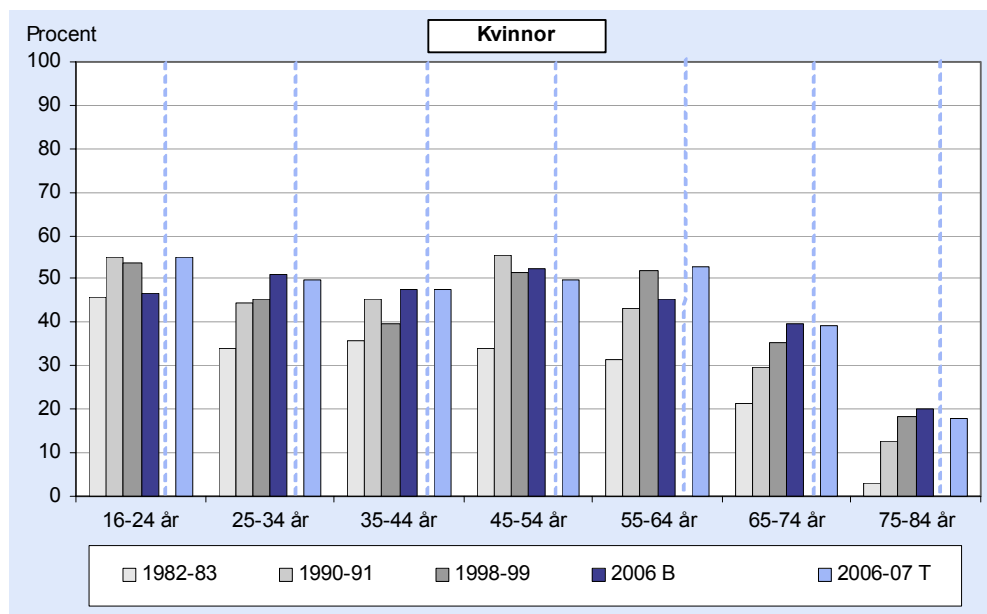
Diagram 7.9 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män 16–84 år efter åldersgrupp 1982–83, 1990–91, 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent

Figure 7.9 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Men aged 16-84 by age groups 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent

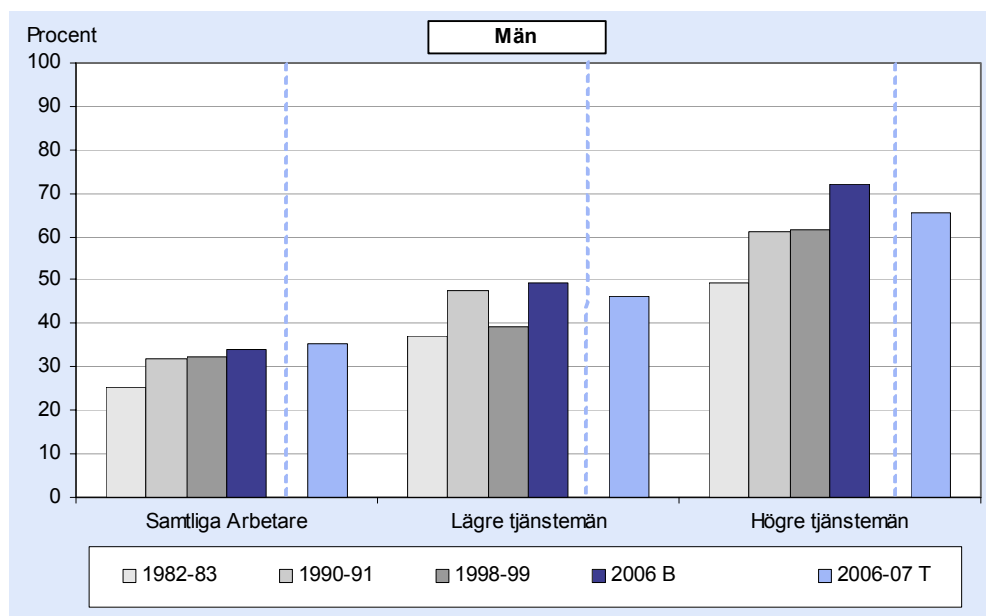

Diagram 7.10 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Kvinnor 16–84 år efter åldersgrupp 1982–83, 1990–91, 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent

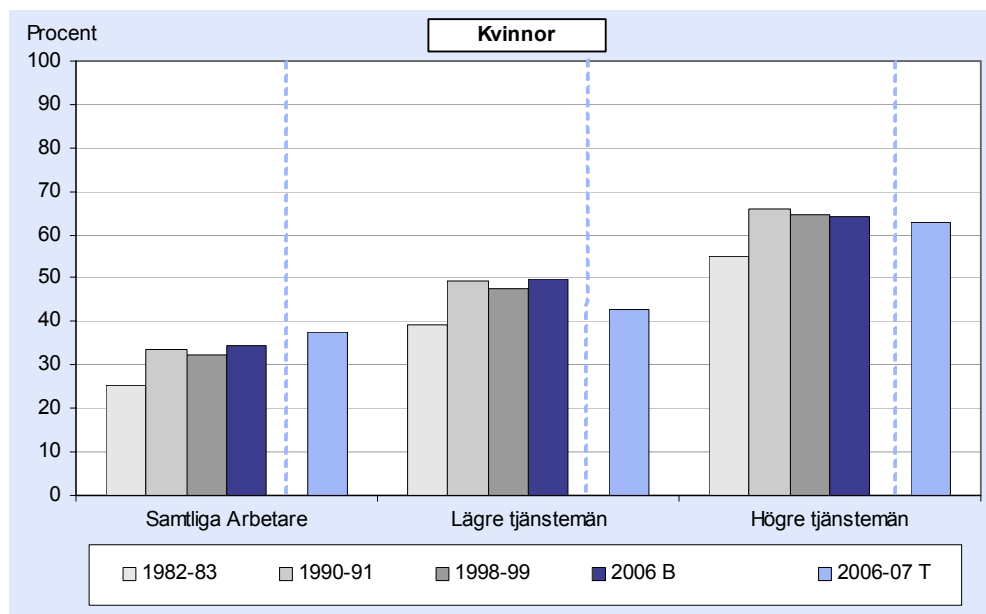
Figure 7.10 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Women aged 16-84 by age groups 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent

Diagram 7.11 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män 16–84 år efter socioekonomisk tillhörighet 1982–83, 1990–91 och 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent
Figure 7.11 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Men aged 16-84 by socioeconomic group, 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent

Diagram 7.12 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Kvinnor 16–84 år efter socioekonomisk tillhörighet 1982–83, 1990–91 och 1998–1999 och 2006 (besöksintervjuer), 2006–07 (telefonintervjuer). Procent
Figure 7.12 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Women aged 16-84 by socioeconomic group, 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent

Slutsatser om semesterresandet

Som framgått i avsnitten ovan har semesterresandet ökat kraftigt sedan mitten av 1970-talet. Av ULF-undersökningarna framgår också att den egentliga ökningen skedde under 1980-talet, då samhällsekonomin stärktes i flera avseenden. Under 1990-talet gick landet in i en kraftig lågkonjunktur, som med några års eftersläpning resulterade i att såväl semesterresandet i allmänhet som utlandsresandet gick tillbaka för i stort sett alla undersökningsgrupper. Nedgången i resandet sammanfaller högst påtagligt med minskad sysselsättning och olika indikatorer på att hushållen under perioden fick allt svårare att få hushållsekonomin att gå ihop. Andelen som uppgett att de avstått från att resa på semester på grund av bristande ekonomi ökade också påtagligt under 1990-talet.

Vid millennieskiftet och under åren därefter befann sig landet åter i högkonjunktur, vilket avspeglat sig i högre sysselsättning, bättre privat ekonomi och ett semesterresande som vänt uppåt igen för att nu kanske ha stabiliserat sig runt 67 procent bland männen och runt 70 procent bland kvinnorna 16–74 år.

Tjänstemännen minskade sitt semesterresande under 1990-talet för att därefter åter öka det i samma grad som arbetarna, vilket innebär att skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper fortsätter att vara mycket stora. Högre tjänstemän är mest resbenägna, där mer än 8 av 10 gör en resa på semestern. Och vid en jämförelse mellan olika åldersgrupper framgår att ungdomar och personer i yngre medelåldern, som under en lång period på 1970- och 80-talen varit de i särklass flitigaste resenärerna, nu hunnits i kapp av 55–64-åringarna. Många har nått positioner i yrkeslivet och har nu goda inkomster i kombination med ett fördelaktigt boende och avslutad försörjningsbörda för utflugna barn. De har med andra ord gått relativt omärkta genom 90-talskrisen. Även ålderspensionärerna närmar sig alltmer de nivåer i resandet som gäller för de yngre grupperna.

I den mån läget på arbets- och bostadsmarknaderna inte förbättras, och kommande äldre generationers hälsa och ekonomi även fortsättningsvis förbättras, kan generationsskillnaderna beträffande semesterresandet komma att fortsätta minska. De vanligaste semesterresenärerna kommer således inte att vara yngre, utan snarare män och kvinnor i övre medelåldern, och inte långt därefter även män och kvinnor i pensionsåldern.

Fakta om statistiken

I detta kapitel med fakta om statistiken återfinns en beskrivning av ULF samt en genomgång av redovisningsgrupper liksom tabeller med bastal och befolkningstal. Här finns också en teknisk beskrivning av Undersökningarna av Levnadsförhållanden (ULF) när det gäller undersökningsobjekt, population, urvalsförfarande, över- och undertäckning, bortfall, estimation och variansberäkning, genomförande samt resultatens tillförlitlighet.

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Genom Undersökningarna av Levnadsförhållanden (ULF) mäter man och följer utvecklingen av levnadsförhållanden i Sverige. Det huvudsakliga syftet med undersökningen är att belysa välfärdens fördelning mellan olika grupper i befolkningen samt vilka som på olika sätt kan ses som mer utsatta än andra.

Undersökningen har på uppdrag av Sveriges Riksdag genomförts årligen sedan 1975. Detta gör att man kan presentera resultat för olika välfärdsområden som idag sträcker sig drygt 30 år tillbaka i tiden. Välfärdsområdena, eller välfärdskomponenterna som de också kallas, är arbetsmiljö, boende, ekonomi, hälsa, fritid, materiella tillgångar, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och arbetstider, transporter och kommunikationer, trygghet och säkerhet samt utbildning.

Undersökningen av Levnadsförhållanden är riksomfattande och avser Sveriges befolkning i åldrarna 16 år och uppåt. Under åren 1975–1979 ingick endast personer som var 16–74 år gamla. I de flesta redovisningar ingår personer 16–84 år då merparten av personer över 84 år ingår i ett extraurval.

Undersökningen är en urvalsundersökning med en årlig urvalsstorlek på cirka 7 500 personer. De som intervjuas ska vara bosatta, dvs. folkbokförda, i Sverige. Uppgifterna samlas i dag in främst genom telefonintervjuer och sammanställs ofta till tvåårsresultat. Tvåårsperiodiciteten har införts för att möjliggöra redovisning av mindre grupper.

I varje ULF-årgång ingår ett antal centrala mått från varje välfärdsområde, så kallade välfärdskomponenter. Därtill ställer man årligen ett antal frågor vilka bildar gängse bakgrundsvariabler, till exempel familjeförhållanden, regionala eller kommungruppsbaserade indelningar och socioekonomisk grupp (se kapitlet Fakta om statistiken för närmare beskrivning av *redovisningsgrupper i befolkningen*). Andra frågor ingår för att ge underlag för kontinuerlig uppföljning av utvecklingen på olika områden. Med jämna mellanrum, vart åttonde år, belyses olika välfärdsområden mer ingående. Åren 1975 (1978 för transporter), 1982–83, 1990–91, 1999 samt 2006–07 har fördjupningen ägt rum i temat fysisk miljö där boendeförhållanden, fritid och transporter ingår. Se den tekniska beskrivningen i Fakta om statistiken, i slutet av rapporten, för mer information om ULF.

Omläggning i ULF

Från mätningarnas början år 1975 fram till 2005 har den huvudsakliga intervjumetoden i ULF varit besöksintervjuer med pappersblankett. Under 2006 inleddes en omläggning av undersökningen i syfte att effektivisera den. Det första steget avsåg datainsamlingen som under 2006 genomfördes med två olika metoder. Halva urvalet intervjuades enligt den tidigare, ovan nämnda, metoden. Den andra halvan av urvalet intervjuades genom datorstödda telefonintervjuer, det vill säga intervjufrågorna lades in i ett datorprogram och lästes i telefon upp av intervjuaren som också registrerade svaren. I samband med detta anpassades ett antal frågor till telefon-situationen. Sedan 2007 görs samtliga ULF-intervjuer i telefon. För mer information om omläggningen se SCB:s hemsida:

(http://www.scb.se/Pages/Standard_231706.aspx)

I anslutning till denna omläggning integrerades och harmoniserades undersökningen med den så kallade EU-SILC-undersökningen (SILC-Statistics on Income and Living Conditions), vilken följer krav i EU-förordningen till följd av medlemskapet i Europeiska Unionen. För mer information om detta se SCB:s hemsida:

(http://www.scb.se/Pages/Standard_182930.aspx).

Arbetet pågår med att utvärdera och klarlägga effekterna av dessa förändringar i ULF. Om ett antal år, när flera årgångar av ULF-undersökningen har genomförts under de nya formerna kommer möjligheten att klarlägga effekterna var större. I denna rapport, där endast den senaste mätperioden (2006-07) genomförts under nya former iakttas försiktighet vid jämförelser bakåt i tiden när åren 2006-07 inkluderas.

I den här rapporten baseras underlaget för åren 2006-07 på halva urvalet 2006, de som intervjuats med telefon, samt hela urvalet 2007. Utvecklingen över tid presenteras, på grund av omläggningen, i diagramform med tidsserie fram till åren 2004-05 samt separat värde för åren 2006-07.

Redovisningsgrupper

En central målsättning för SCB:s undersökningar av levnadsförhållandena är att statistiken ska belysa vilka grupper som drabbas av olika typer av problem. Valet av redovisningsgrupper är således avgörande för möjligheten att belysa levnadsförhållandena ur ett fördelningsperspektiv. Detta val måste ske med ambitionen att försöka lokalisera utsatta grupper. I denna rapport har främst följande bakgrundsvariabler använts:

- Ålder
- Familjetyp
- Familjecykel
- Utbildningsnivå
- Disponibel inkomst
- Socioekonomisk grupp
- Svensk eller utländsk bakgrund
- Kommungrupp
- H-region (senast uppdaterad 2003)

I samtliga tabeller som redovisas på SCB:s webbplats www.scb.se återfinns män och kvinnor separat. I det följande beskrivs redovisningsgrupperna närmare.

Sist i detta avsnitt om redovisningsgrupper finns tabeller med befolkningstal (dvs. skattat antal i befolkningen) och bastal (dvs. antal intervjuer) för de olika redovisningsgrupper som använts mest frekvent i rapporten samt för de år som redovisningen främst gäller.

Ålder

Tabellerna omfattar generellt personer 16–84 år, indelade i tioårsklasser, 16–24 år, 25–34 år, 35–44 år, 45–54 år, 55–64 år, 65–74 år och 75–84 år. Mellan åren 1975–1979 ingick endast personer som var 16–74 år i ULF-undersökningen. I tabeller och diagram som avser att visa utvecklingen sedan mitten av 1970-talet omfattas därmed enbart befolkningen i åldrarna mellan 16 och 74 år.

Familjetyp

I denna rapport används en grov indelning efter familjetyp. Sammanboende och ensamstående (med respektive utan barn) särredovisas samt en delgrupp av de ensamstående – de ensamboende, som utgör merparten av de ensamstående.

Familjecykel

I den så kallade familjecykeln vägs effekten av både ålder och familjetyp samman. Indelningen utifrån ensamstående och sammanboende görs i grupperna: ungdomar (16–24-åringar), yngre barnlösa (25–44 år), småbarnsföräldrar (barn 0–6 år), föräldrar med äldre barn (7–18 år), äldre barnlösa (45–64 år) och pensionärer (65–84 år).

Utbildning

Vid indelning efter utbildning används normalt utbildningsnivå. Man utgår då från högsta avslutade formella utbildning. I denna rapport har en förkortad indelning med tre grupper använts:

Förgymnasial utbildning

Folkskola, grundskola eller realskola.

Gymnasial utbildning

Hit förs såväl korta som långa gymnasiala utbildningar, det vill säga såväl yrkesinriktade korta utbildningar såsom exempelvis yrkesskola, fackskola, tvåårig yrkesförberedande linje på gymnasieskolan som treårigt teoretiskt gymnasium.

Eftergymnasial utbildning

Hit förs alla eftergymnasiala utbildningar.

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet

Disponibla inkomster utgörs av hushållets arbetsinkomster, kapitalinkomster samt bidrag, minus direkta inkomstskatter. För att göra jämförelser av disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem där konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning. I redovisningen har

disponibel inkomst delats in i fyra olika grupper (kvartiler), rangordnade efter inkomst. De 25 procent som har lägst disponibel inkomst, de 25 procent som har högst disponibel inkomst samt mellan dessa två grupper, lägre mediankvartil och högre mediankvartil.

Socioekonomisk indelning

Den socioekonomiska indelningen som tillämpas i denna rapport grupperar hela befolkningen med ledning av nuvarande eller tidigare (eller maka/makes) yrke och anställningsförhållanden. Underlaget för klassificeringen utgörs av uppgifter om yrke och sysselsättningsförhållanden som insamlas i samband med intervjun. Indelningen baseras dels på yrkets normala organisationstillhörighet, dels på yrkets normala utbildningskrav. Till huvudkategorin "Arbetare" förs yrken som normalt är organiserade inom LO, medan övriga anställda förs till "Tjänstemän". Undergrupperna har sedan klassificerats efter yrkets utbildningskrav. Utbildningskraven är inte begränsade till krav på formell skolutbildning utan beaktar även för olika yrken normala krav på yrkeserfarenhet och praktik. Krav på tre års yrkeserfarenhet eller två års praktiktjänstgöring har i denna indelning likställts med krav på ett års skolutbildning.

Arbetare

- *Ej facklärd arbetare*
Yrken där det normala kravet på utbildning efter grundskola är mindre än två år, t.ex. anläggningsarbetare, brandman, bussförare, jordbruksarbetare, konduktör, sjukvårdsbiträde, sömmerska och truckförare.
- *Facklärd arbetare*
Yrken där det normalt krävs minst två års utbildning efter grundskola, t.ex. bagare, damfrisör, elektriker, mekaniker, plåtslagare, typograf och undersköterska.

Tjänstemän

- *Lägre tjänstemän*
Yrken med krav på mindre än tre års utbildning efter grundskola, t.ex. apotekstekniker, biblioteksbiträde, bilinstruktör, ekonomiföreståndare, polisassistent, telefonist och vaktmästare.
- *Tjänstemän på mellannivå*
Yrken med krav på minst tre men ej sex års utbildning efter grundskola, t.ex. verkmästare, ingenjör, lågstadielärare och sjuksköterska.
- *Högre tjänstemän (inkl. fria yrkesutövare med akademiker)*
Yrken med krav på minst sex års utbildning efter grundskola, t.ex. tandläkare, högstadielärare, byrådirektör, socialassistent, civilingenjör samt ledande befattningar som byråchef och verkställande direktör.

Företagare och jordbrukare

Gruppen företagare består av såväl ensamföretagare som små- och storföretagare. I gruppen lantbrukare återfinns samtliga lantbrukare oavsett lantbrukets omfattning.

Övriga grupper

I den socioekonomiska indelningen ingår utöver arbetare, tjänstemän och företagare/lantbrukare också grupperna hemarbetande (ej fr.o.m. 2006),

ålderspensionärer, förtidspensionärer/långvarigt arbetslösa och slutligen studerande.

Bakgrund

Redovisningen av bakgrund sker utifrån utländsk respektive svensk bakgrund enligt följande:

Utländsk bakgrund

- *utrikes födda*
- *inrikes födda med två utrikes födda föräldrar*

Svensk bakgrund

- *inrikes födda med en inrikes-/en utrikes född förälder*
- *inrikes födda med två inrikes födda föräldrar*

Kommungrupp

Kommungruppsindelningen har gjorts av Svenska Kommunförbundet (SK) – numera Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Indelningen har gjorts i nio grupper efter vissa strukturella egenskaper som bland annat befolkningsstorlek, pendlingsmönster, och näringslivsstruktur. Antalet kommuner i varje grupp, angivna inom parentes nedan, gäller senaste uppdateringen 1 januari 2005.

Kommungrupperna är:

Storstäder (3 kommuner)

Kommun med en folkmängd som överstiger 200 000 invånare.

Förortskommuner (38 kommuner)

Kommun där mer än 50 procent av befolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av storstäderna.

Större städer (27 kommuner)

Kommun med 50 000-200 000 invånare samt en tätortsgrad överstigande 70 procent.

Pendlingskommuner (41 kommuner)

Kommun där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun.

Glesbygdskommuner (39 kommuner)

Kommun med mindre än 7 invånare per kvadratkilometer och mindre än 20 000 invånare.

Varuproducerande kommuner (40 kommuner)

Kommun med mer än 40 procent av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år, anställda inom varutillverkning eller industriell verksamhet. (SNI92)

Övriga kommuner, över 25 000 inv. (34 kommuner)

Kommun som inte tillhör någon av tidigare grupper och har mer än 25 000 invånare.

Övriga kommuner, 12 500–25 000 inv. (37 kommuner)

Kommun som inte tillhör någon av tidigare grupper och har 12 500–25 000 invånare.

Övriga kommuner, mindre än 12 500 inv. (31 kommuner)

Kommun som inte tillhör någon av tidigare grupper och har mindre än 12 500 invånare.

H-region

Genom att indela landets kommuner efter befolkningstäthet har sex så kallade homogenitetsregioner (H-regioner) erhållits. Kommunerna förs till de olika regionerna efter det lokala och regionala befolkningsunderlagets storlek. Regionerna är således i princip inte geografiskt sammanhängande. Denna indelning har dock ej uppdaterats sedan år 2003. De definieras på följande sätt:

H1 Stockholm

Stockholm/Södertäljes A-region

H2 Göteborg och Malmö

Göteborgs A-region och Malmö/Lund/Trelleborgs A-region

H3 Större städer

Kommuner med mer än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum

H4 Södra mellanbygden

Kommuner med mer än 27 000 och mindre än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum samt med mer än 300 000 invånare inom 100 kilometers radie från samma punkt

H5 Norra tätbygden

Kommuner med mer än 27 000 och mindre än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum samt med mindre än 300 000 invånare inom 100 kilometers radie från samma punkt

H6 Norra glesbygden

Kommuner med mindre än 27 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum

Namnen på H4–H6 antyder viss huvudsaklig belägenhet men dessa regioner kan även innehålla kommuner från andra delar av landet. Så ingår till exempel Gotland och delar av Öland i H5 Norra tätbygden. Uppgifter om H-region kan sägas vara ett mått på urbaniseringsgrad. Den kan bland annat förväntas spegla olikheter i struktur vad gäller utbud av samhällelig och kommersiell service.

Indelningen i H-regioner finns redovisad i "Regionala koder för icke-administrativa områden", Meddelanden i samordningsfrågor, MIS 1986:4, SCB.

Tabeller – befolkningstal och bastal**Tabell A1. Skattat antal i befolkningen (1000-tal)**

Personer 16–84 år. År 2006-07.

	Män	Kvinnor	Samtliga
ÅLDERSGRUPPER			
16–74 år	3 313	3 251	6 564
16–84 år	3 544	3 558	7 102
16–24 år	525	495	1 019
25–34 år	576	493	1 069
35–44 år	641	674	1 315
45–54 år	578	566	1 144
55–64 år	611	611	1 223
65–74 år	383	411	795
75–84 år	231	307	538
FAMILJETYP			
Ensamstående utan barn	1 208	1 159	2 367
- Ensamstående varav ensamboende	763	781	1 544
Ensamstående med barn	83	164	247
Sammanboende utan barn	1 300	1 297	2 597
Sammanboende med barn	954	938	1 892
FAMILJECYKEL			
Ungdomar 16–24 år kvarboende hos föräldrarna	350	297	647
Ungdomar 16–24 år Ensamstående	130	93	222
Ungdomar 16–24 år Sammanboende	39	83	122
Yngre barnlösa 25–44 år Sammanboende	225	204	429
Yngre barnlösa 25–44 år Ensamstående	345	171	516
Småbarnsföräldrar (barn 0–6 år) Sammanboende	440	430	870
Småbarnsföräldrar (barn 0–6 år) Ensamstående	22	38	60
Föräldrar, äldre barn (7–18 år) Sammanboende	513	508	1022
Föräldrar, äldre barn (7–18 år) Ensamstående	61	126	187
Äldre barnlösa 45–64 år Sammanboende	568	636	1203
Äldre barnlösa 45–64 år Ensamstående	241	254	495
Pensionärer 65–74 år Sammanboende	303	261	564
Pensionärer 65–74 år Ensamstående	77	150	227
Pensionärer 75–84 år Sammanboende	164	111	275
Pensionärer 75–84 år Ensamstående	67	196	263
UTLÄNDSK BAKGRUND			
Utrikes födda	433	437	870
Inrikes födda, med två utrikes födda föräldrar	93	72	164
SVENSK BAKGRUND			
Inrikes födda, med en inr./en utr. född förälder	194	176	371
Inrikes födda, med två inrikes födda föräldrar	2 817	2 863	5 680

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Tabell A1 (forts.)

	Män	Kvinnor	Samtliga
UTBILDNING			
Förgymnasial utbildning	852	840	1 692
Gymnasial utbildning	1 645	1 524	3 169
Eftergymnasial utbildning	1 014	1 153	2 167
DISPONIBEL INKOMST / KE			
Lägsta kvartil	303	433	735
Lägre median kvartil	354	401	755
Högre median kvartil	376	365	741
Högsta kvartil	386	367	753
SOCIOEKONOMISK GRUPP			
Arbetare, ej facklärd	655	798	1 454
Arbetare, facklärd	670	491	1 161
Samtliga arbetare	1 325	1 289	2 615
Lägre tjänstemän	311	601	912
Tjänstemän på mellannivå	595	694	1 289
Högre tjänstemän	467	342	809
Samtliga tjänstemän	1 373	1 637	3 010
Företagare	369	167	536
Ensamföretagare	145	73	219
Företagare med anställda	165	60	225
Lantbrukare	47	31	79
Förvärvsarbetande	2 340	2 098	4 438
Ålderspensionärer	589	706	1 295
Förtidspensionerade, långvarigt arbetslösa	193	243	436
Studerande	328	366	694
KOMMUNGRUPPSINDELNING			
Storstäder	561	560	1 121
Förortskommuner	550	608	1 158
Större städer	984	977	1 961
Pendlingskommuner	239	231	471
Glesbygdskommuner	125	117	242
Varuproducerande kommuner	239	207	446
Övr kommuner >25 000 inv	483	483	966
Övr kommuner 12 500-25 000 inv	260	257	517
Övr kommuner <12 500 inv	103	114	217

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Tabell A2. Antal intervjuer (batal)
Personer 16–84 år. År 2006-07.

	Män	Kvinnor	Samtliga
ÅLDERSGRUPPER			
16–74 år	3703	3898	7601
16–84 år	3979	4232	8211
16–24 år	639	620	1259
25–34 år	608	573	1181
35–44 år	683	778	1461
45–54 år	657	714	1371
55–64 år	658	738	1396
65–74 år	458	475	933
75–84 år	276	334	610
FAMILJETYP			
Ensamstående utan barn	1366	1359	2725
- Ensamstående varav ensamboende	833	889	1722
Ensamstående med barn	88	202	290
Sammanboende utan barn	1459	1526	2985
Sammanboende med barn	1066	1145	2211
FAMILJECYKEL			
Ungdomar 16–24 år kvarboende hos föräldrarna	432	377	809
Ungdomar 16–24 år Ensamstående	152	114	266
Ungdomar 16–24 år Sammanboende	48	103	151
Yngre barnlösa 25–44 år Sammanboende	239	228	467
Yngre barnlösa 25–44 år Ensamstående	348	188	536
Småbarnsföräldrar (barn 0–6 år) Sammanboende	496	510	1006
Småbarnsföräldrar (barn 0–6 år) Ensamstående	21	44	65
Föräldrar, äldre barn (7–18 år) Sammanboende	570	635	1205
Föräldrar, äldre barn (7–18 år) Ensamstående	67	158	225
Äldre barnlösa 45–64 år Sammanboende	612	767	1379
Äldre barnlösa 45–64 år Ensamstående	264	299	563
Pensionärer 65–74 år Sammanboende	361	299	660
Pensionärer 65–74 år Ensamstående	93	176	269
Pensionärer 75–84 år Sammanboende	196	127	323
Pensionärer 75–84 år Ensamstående	80	207	287
UTLÄNDSK BAKGRUND			
Utrikes födda	473	517	990
Inrikes födda, med två utrikes födda föräldrar	100	87	187
SVENSK BAKGRUND			
Inrikes födda, med en inr./en utr. född förälder	220	219	439
Inrikes födda, med två inrikes födda föräldrar	3178	3399	6577

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Tabell A2 (forts.)

	Män	Kvinnor	Samtliga
UTBILDNING			
Förgymnasial utbildning	978	982	1960
Gymnasial utbildning	1842	1829	3671
Eftergymnasial utbildning	1125	1391	2516
DISPONIBEL INKOMST / KE			
Lägsta kvartil	219	323	542
Lägre median kvartil	279	313	592
Högre median kvartil	297	296	593
Högsta kvartil	306	299	605
SOCIOEKONOMISK GRUPP			
Arbetare, ej facklärd	744	946	1690
Arbetare, facklärd	754	591	1345
Samtliga arbetare	1498	1537	3035
Lägre tjänstemän	341	699	1040
Tjänstemän på mellannivå	670	833	1503
Högre tjänstemän	532	417	949
Samtliga tjänstemän	1543	1949	3492
Företagare	388	194	582
Ensamföretagare	161	96	257
Företagare med anställda	179	72	251
Lantbrukare	50	31	81
Förvärvsarbetande	2604	2566	5170
Ålderspensionärer	692	799	1491
Förtidspensionerade, långvarigt arbetslösa	189	261	450
Studerande	397	445	842
KOMMUNGRUPPSINDELNING			
Storstäder	611	659	1270
Förortskommuner	589	686	1275
Större städer	1125	1175	2300
Pendlingskommuner	270	282	552
Glesbygdskommuner	143	141	284
Varuproducerande kommuner	268	244	512
Övr kommuner >25 000 inv	566	586	1152
Övr kommuner 12 500-25 000 inv	292	318	610
Övr kommuner <12 500 inv	115	138	253

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Teknisk beskrivning

I den tekniska beskrivningen som följer ges en kortfattad redogörelse av undersökningens uppläggning. En mera utförlig redogörelse för tillvägagångssättet finns i Appendix 15: Teknisk rapport från ULF 1990–1993 samt i Supplement till appendix 15: Teknisk tilläggsinformation om ULF 1994–99. Dessa finns att tillgå på SCB:s hemsida under följande adress:

http://www.scb.se/Pages/Standard_49129.aspx .

En produktbeskrivning finns också tillgänglig på SCB:s hemsida på Internet.

Kort historik

Utbyggnaden av Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) skedde etappvis. Vid starten 1975 ingick välfärdskomponenterna hälsa, ekonomi, sysselsättning och arbetsmiljö, utbildning samt boende, 1976 tillkom fritid och sociala relationer, 1978 politiska resurser, trygghet och transporter. Från och med 1979 tillämpas i ULF en indelning i fyra huvudtema som återkommer med viss periodicitet (komponentrotation, se tablå 1).

I varje ULF-årgång ingår ett antal centrala mått eller indikatorer från varje komponent. Några frågor behöver man ställa årligen för att bilda gängse bakgrundsvariabler, till exempel familjecykel och socioekonomisk grupp. Andra frågor ingår årligen för att ge underlag för en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen på olika områden.

Urvalen 1975–1979 omfattade personer i åldern 16–74 år. Åren 1980–1987 höjdes den övre åldersgränsen till 84 år och i undersökningen 1988–89 slopades den övre åldersgränsen helt. Åren 1990–2001 var den övre åldersgränsen åter 84 år. Från och med 2002 slopades den övre åldersgränsen igen.

Tablå 1. Teman och periodicitet inom ULF-undersökningarna

HUVUDTEMA	Periodicitet				
SOCIALA RELATIONER					
Politiska resurser	1978	1984-85	1992-93	2000-01	2008-09
Trygghet	1978	1984-85	1992-93	2000-01	2008-09
Sociala relationer, familj	1976	1984-85	1992-93	2000-01	2008-09
ARBETSLIVET					
Sysselsättning och arbetsmiljö	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
Ekonomi	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
Utbildning	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
HÄLSA OCH OMSORG					
	1975/77	1980-81	1988-89	1996-97	2004-05
FYSISK MILJÖ					
Boendeförhållanden	1975	1982-83	1990-91	1999	2006-07
Transporter	1978	1982-83	1990-91	1999	2006-07
Fritid	1976	1982-83	1990-91	1999	2006-07

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Under 2006 inleddes en genomgripande metodomläggning av undersökningen. Det första steget avsåg datainsamlingen som under 2006 genomfördes med två olika metoder. Halva urvalet intervjuades enligt den tidigare metoden där en pappersblankett användes och intervjuerna gjordes vid besök till närmare 80 procent och via telefon till drygt 20 procent av de intervjuade. Andra halvan av urvalet intervjuades genom datorstödda tele-

fonintervjuer då intervjufrågorna lades in i ett datorprogram och lästes i telefon upp av intervjuaren som också registrerade svaren. I samband med detta anpassades ett antal frågor till telefonsituationen.

I tablå 2 i nästa avsnitt redovisas hur urvalsstorlekar och bortfall har varierat under åren.

Undersökningsobjekt, population och redovisningsgrupper

Undersökningarna är inriktade på att ta fram statistiska uppgifter för den grupp av personer som fyller 16–84 år under undersökningsåret och stadigvarande är bosatta i Sverige. Stadigvarande bosatt är den som är bokförd i riket och icke vistas utomlands långvarigt.

Oftast redovisas resultat för olika delgrupper av populationen, s.k. redovisningsgrupper. Redovisningsgrupperna erhålls genom att befolkningen indelas efter sådana bakgrundsvariabler som kön, ålder, familjecykel, socioekonomisk grupp, kommungrupp, nationell bakgrund etc.

Datainsamlingen pågår hela året och resultaten är en sorts genomsnitt över året (respektive över en tvåårsperiod). Därför avviker befolkningstotalerna i ULF något från dem som redovisas i befolkningsstatistiken, vilka avser förhållandena vid årsskiftet. Skillnaderna beror på dödlighet samt emigration och immigration och är av begränsad storlek.

För vissa variabler kan man även ta fram resultat som gäller populationer bestående av till exempel hushåll eller barn. I den följande tekniska diskussionen används den generella benämningen objekt i stället för att i varje särskilt fall tala om individ, hushåll etc.

Urvalsförfarande

I undersökningen studeras ett stort antal förhållanden (undersökningsvariabler) för vilka kraven på statistisk precision varierar. Något underlag för bestämning av en exakt urvalsstorlek finns därför inte, utan dimensioneringen av urvalet sker utifrån överväganden om behoven av särredovisning av resultaten i olika redovisningsgrupper. Med redovisningsgrupper menas delgrupper av en population för vilka särskilda resultat tas fram.

Urvalet dras systematiskt efter ålder ur SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Urvalet torde vara likvärdigt med ett obundet systematiskt urval (OSU). Från urvalen avlägsnas de personer som varit med i ULF under de senaste sju åren.

Tablå 2. Urvalsstorlekar och bortfall i ULF-undersökningen
Utvecklingen 1975–2007

År	Nettourval	Antal intervjuer	Bortfall i procent		
			Totalt	Därav	
				Vägrare	Ej anträffade
1975	14 256	11 582	18,8	17,8	0,6
1976	14 411	11 144	21,0	19,5	1,1
1977	14 494	11 699	19,3	17,6	1,1
1978	12 119	10 307	15,0	13,6	0,8
1979	11 389	9 468	16,9	15,4	1,0
1980	8 418	7 261	13,7	11,3	1,6
1981	8 903	7 703	13,5	10,3	2,1
1982	8 419	7 290	13,4	10,4	2,1
1983	7 952	6 663	16,2	13,2	2,2
1984	8 673	7 211	16,9	13,6	2,2
1985	7 915	6 585	16,8	12,3	2,8
1986	6 171	4 774	22,6	17,7	3,1
1987	8 754	7 052	19,4	14,4	2,9
1988	8 189	6 514	20,5	14,6	3,7
1989	8 552	6 781	20,7	14,5	4,0
1990	7 946	6 191	22,1	16,7	3,5
1991	7 402	5 827	21,3	16,0	4,0
1992	7 481	5 980	20,1	14,8	3,3
1993	7 685	6 190	19,5	13,8	4,1
1994	7 494	6 001	19,9	13,9	4,5
1995	7 475	6 014	19,6	13,2	4,4
1996	7 483	5 891	21,3	14,4	5,0
1997	7 467	5 807	22,2	14,4	5,8
1998	7 472	5 732	23,3	16,3	5,1
1999	7 482	5 734	23,4	15,1	6,1
2000	7 456	5 680	23,9	15,3	6,8
2001	7 469	5 805	22,1	14,6	5,9
2002	7 969	5 973	25,0	16,0	6,8
2003	7 975	6 033	24,3	15,8	6,5
2004	7 477	5 591	25,2	17,2	6,4
2005	5 697	4 277	24,9	16,2	7,0
2006 (1)	3 805	2 840	25,4	15,6	6,6
2006 (2)	3 734	2 743	26,5	15,9	8,1
2007	7 697	5 629	26,9	15,8	8,4

(1) Besöksintervju

(2) Telefonintervju

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Över- och undertäckning samt bortfall

Begreppet *övertäckning* innebär att urvalsramen innehåller objekt som inte tillhör populationen. Övertäckningen består av personer som är avlidna eller vistas utomlands långvarigt.

Med *undertäckning* avses personer som ingår i populationen men inte i urvalsramen och därför saknar urvalssannolikhet. Eventuell undertäckning beror främst på brister i folkbokföringen eller på att vissa personer blivit bokförda först efter det att urvalsramen upprättats.

Så kallat *objektbortfall* föreligger när en person som tillhör urvalet och undersökningspopulationen inte medverkar i undersökningen. Dessutom förekommer så kallat partiellt bortfall, vilket uppkommer när en person medverkar i undersökningen men inte svarar på alla frågor. Storleken av detta uppgår i regel till högst ett par procent.

I undersökningen förekommer ett mindre antal indirekta intervjuer, det vill säga intervjuer där uppgifterna om intervjupersonen inhämtas från annan person, som väl känner urvalspersonens förhållanden. Indirekta intervjuer sker när intervjupersonen själv inte kan intervjuas, till exempel på grund av sjukdom. Vid sådana intervjuer utgår emellertid vissa frågor som endast kan besvaras av den person som själv berörs. Andelen indirekt intervjuade har fram till och med 2001 utgjort ca 1 procent av samtliga intervjuade. Sedan 2002 har andelen indirekta intervjuer ökat och utgör närmare 3 procent. Detta beror på att den övre åldersgränsen slopades 2002 och att andelen indirekta intervjuer är vanligare bland äldre än bland yngre intervju personer.

Estimation och variansberäkning

I undersökningen studeras främst det totala antalet objekt (vanligen personer eller hushåll) med en viss egenskap, procenttal samt medelvärden i population och redovisningsgrupper.

Datansamlingen fördelas över hela kalenderåret. De redovisade resultaten från till exempel 2002 års undersökning kan därför uppfattas som ett genomsnitt för detta år. Eftersom samma åldersbegränsning gäller för populationen under hela undersökningsåret kommer populationen under året att minska i storlek till följd av dödsfall och emigration. Ett tillskott erhålls genom immigranter som mantalsskriver sig i Sverige. På grund av detta kommer de skattade befolkningstotalerna att skilja sig från dem som gäller vid årets början på ett sätt som beror på samverkan mellan de tre nämnda faktorerna.

Vid estimation indelas urvalet i efterstrata. Inom vart och ett av dessa görs enkel kompensationsvägning för bortfallet. Systematiska fel uppstår om fördelningarna för olika undersökningsresultat i bortfallet skiljer sig från de fördelningar som skulle erhållas vid OSU från urvalen i respektive efterstratum. För en utförlig beskrivning av urvals- och skattningsförfarandena hänvisas till den tekniska rapporten, Appendix 15.

Den efterstratifiering som görs leder till att den summerade befolkningen enligt ULF kommer att stämma med den totalräknade befolkningsstatistiken för ett antal grupper med avseende på kön, ålder, civilstånd och H-region. Vid skattning av totalt antal personer har formeln för OSU rekommenderats, men den ovan nämnda efterstratifieringen leder ofta till att OSU-formeln ger en överskattning av den faktiska variansen. Särskilt påtagligt är detta då den studerade redovisningsgruppen sammanfaller med en enskild uppräkningsklass eller en summa av uppräkningsklasser. I dessa fall blir variansen nära noll.

Exakta variansskattningar har av kostnadsskäl inte genomförts. För att man ändå ska kunna göra uttalanden om det slumpmässiga felet i skattningarna har hjälptabeller över approximativa längden på halva 95-procentiga konfidensintervall beräknats för skattningar av procenttal och

skillnader mellan procenttal i redovisningsgrupper. Dessa redovisas i bilaga 1 Hjälpstabeller. Sist i detta kapitel Fakta om statistiken beskrivs även konstruktionen av dessa approximativa intervall.

Genomförande

Intervjublanketterna har utarbetats vid SCB i samråd med referensgrupper för de olika välfärdskomponenterna. I varje planeringsomgång görs ett antal provintervjuer för att se hur nya frågor fungerar i fältet och för att få en uppfattning om tidsåtgången.

Datainsamlingen sker huvudsakligen genom telefonintervjuer. Besöksintervjuer görs dels om intervjupersonen uttryckligen begär det (i ett fåtal fall), dels i samband med fältarbetets uppföljningsfas. Huvuddelen av telefonintervjuerna genomförs av en vid SCB centralt placerad telefongrupp.

Före intervjun får varje intervjuperson ett kortfattat informationsbrev och en folder där undersökningens innehåll och sekretessföreskrifterna presenteras. Den som ingår i panelen får ett något annorlunda brev där det påminns om att han/hon blivit intervjuad en gång tidigare. Överenskommelse om intervjun träffas i regel per telefon. I vissa fall skickas ett andra brev till personer som vägrat vid intervjuarens första kontakt.

De intervjupersoner som är intresserade av undersökningens resultat får vid intervjun en artikelsamling som grundar sig på ULF-materialet och belyser välfärden ur olika synvinklar.

Utöver intervjudata insamlas också vissa registeruppgifter rörande bland annat inkomstförhållanden (se den tekniska rapporten, appendix 15 eller 16).

Resultatens tillförlitlighet

För att bedöma säkerheten i undersökningsresultaten måste man ta hänsyn till en rad faktorer som kan medföra fel i resultaten. Med fel menas här att skattningen av en parameters värde skiljer sig från dess sanna värde.

Det totala felet som uppträder i skattningar vid undersökningar av denna typ kan efter orsak grovt indelas i följande feltyper:

- *Övertäckningsfel*, dvs. fel som beror på att objekt som inte tillhör undersökningspopulationen ingår i urvalsramen och kan komma med vid resultatredovisningen.
- *Undertäckningsfel*, dvs. fel som beror på att vissa objekt i undersökningspopulationen saknas i urvalsramen.
- *Bortfallsfel*, dvs. fel som beror på att mätvärde för vissa objekt saknas för en eller flera undersökningsvariabler.
- *Mätfel*, dvs. fel som t.ex. kan bero på att intervjupersonen missuppfattat frågor eller på att intervjuare feltolkat instruktioner eller missuppfattat intervjupersonens svar.
- *Bearbetningsfel*, dvs. fel som kan uppkomma vid det manuella eller maskinella handhavandet av det insamlade materialet.
- *Stickprovfel*, dvs. fel i skattningen som beror på att endast ett stickprov undersöks och vars storlek bestäms av urvalsstorlek, urvalsförfarande och skattningsmetod.

Storleken av det totala felet i en skattning kan diskuteras med hjälp av en felmodell. Denna utformas med hänsyn till urvalsförfarande, skattningsformel och felkomponenter. För beräkning av det totala felet krävs kunskaper om de olika felkomponenternas storlek. Den kunskap som finns är dock ofta inte kvantifierbar varför exakta beräkningar av felets storlek sällan kan göras.

Felmodellen kan utformas så att det totala felet i en skattning kan delas upp i ett systematiskt och ett icke-systematiskt fel. De ovan nämnda feltyperna kan bidra både till det systematiska felet och det icke-systematiska felet.

Det icke-systematiska felet är ett uttryck för den slumpmässiga avvikelser från skattningens förväntade värde och beror främst på stickprovsstorleken. Storleken på det icke-systematiska felet kan uppskattas från undersökningsresultaten. Det anges ofta i form av skattningens standardavvikelse eller som en funktion av denna, exempelvis i form av ett så kallat konfidensintervall. Konfidensgraden är ett mått på sannolikheten att man vid den valda proceduren ska erhålla ett intervall som innehåller skattningens förväntade värde.

Ett systematiskt fel föreligger då skattningens förväntade värde skiljer sig från parameterns sanna värde. Anledningen till förekomsten av systematiska fel kan vara estimatorns matematiska egenskaper eller systematiskt felaktiga mätningar. Storleken av de systematiska felen kan ofta endast bli föremål för bedömning. Det bör dock observeras att samma feltyp kan ha olika inverkan på olika estimatorer. Ett bortfall, även av måttlig storlek, medför en automatisk underskattning av totaler om inte särskilda vägningförfaranden tillgrips, men behöver inte medföra att ett systematiskt fel uppträder vid skattning av medelvärden.

Vid förekomst av systematiska fel är sannolikheten att ett konfidensintervall innehåller det sanna parametervärdet lägre än den angivna konfidensgraden. Så länge det systematiska felet är mindre än en femtedel av det icke-systematiska felet, det så kallade slumpfelet, är betydelsen av det förstnämnda felet dock försumbar om man använder intervall med konfidensgraden 95 procent.

Hjälpstabeller

För att underlätta diskussionen om kvalitén i vissa skattningar, redovisas i denna rapport (se bilaga 1 Hjälptabeller) längden av halva approximativa 95-procentiga konfidensintervall för skattningar av procenttal, differenser mellan procenttal och totalt antal.

Tabell 1 anger approximationen av halva 95-procentiga konfidensintervallens längd för procenttalsskattningar för individer i redovisningsgrupper. Beräkningen har skett enligt formeln:

$$1,96 \sqrt{P_g \left(\frac{100 - P_g}{n_g} \right)}$$

n_g är antalet intervjuade i redovisningsgruppen.

Tabell 2 anger approximationen av halva 95-procentiga konfidensintervall för differenser mellan två procenttal som baseras på redovisningsgrupper

utan gemensamma medlemmar och där objekten är individer. Beräkningen har skett enligt formeln:

$$1,96 \sqrt{P_g (100 - P_g) \left(\frac{1}{n_{g1}} + \frac{1}{n_{g2}} \right)}$$

Som hjälptabellerna är uppställda är det lämpligt att låta $ng1$ vara bastalet i den mindre av de två jämförda redovisningsgrupperna och $ng2$ bastalet i den större. Om man sätter P_g lika med det av de två jämförda procenttalen som ligger närmast 50 får man ett säkert men onödigt stort konfidensintervall. Ett P_g som bildas genom sammanvägning av $P1$ och $P2$ ger ett kortare och normalt mer korrekt intervall.

Exempel 1 för beräkning av konfidensintervall för procenttal

Enligt tabell 5.2, Utövande av olika friluft- och idrottsaktiviteter på fritiden, kapitel 5 i denna rapport, framgår att 71,1 procent av samtliga män och kvinnor mellan 16 och 84 år trädgårdsarbetat minst en gång 2006-07. Enligt Tabell 1A, kolumnen "Antal intervjuer 2006–07, båda könen" i tabellmaterialet som återfinns på SCB:s hemsida www.scb.se/LE0101 i anslutning till rapporten, framgår att denna skattning bygger på 8 238 intervjuer.

Enligt tabell 1 i bilaga 1 med Hjälptabeller är halva 95-procentiga konfidensintervallet 1,0 procentenheter då antalet intervjuer är 8 000 och procenttalet är 70.

Detta innebär att med 95 procents sannolikhet trädgårdsarbetar mellan 70,1 och 72,1 procent ($71,1 \pm 1,0$) av samtliga män och kvinnor i åldrarna 16–84 år i småhus.

Exempel 2 för beräkning av konfidensintervall för differenser mellan procenttal

Enligt samma tabell, tabell 5.2, framgår att det är vanligare bland kvinnor än bland män att idrotta inomhus mer än 5 gånger under ett år, 50,1 procent mot 45,4 procent. Kan denna skillnad på 4,7 procentenheter förklaras av slumpmässiga orsaker beroende på att endast ett urval av befolkningen undersökts? De två skattningarna bygger på 3 988 intervjuer bland män och 4 250 intervjuer bland kvinnor 16–84 år, vilket framgår av Tabell 9A i tabellbilagan. Tabell 2 i bilagan med hjälptabeller utnyttjas och man går in i den rad där $ng1$ är 3 000 och $ng2$ är 3 000 (närmaste hela 1000-tal för de båda bastalen. I detta exempel har man i hjälptabellen att välja på 3 000 eller 5 000 och väljer då 3 000 för att vara på säkra sidan). Av kolumnen för procenttalet 50 (den närmaste kolumnen efter sammanvägning av de båda procenttalen 50,1 och 45,4) kan avläsas att halva 95-procentiga konfidensintervallet är 2,5 procentenheter.

Detta betyder att skillnaden mellan de båda procenttalen med 95 procents sannolikhet ligger mellan 2,2 och 7,2 procentenheter ($4,7 \pm 2,5$). Eftersom intervallet inte omfattar värdet noll, kan man med 95 procents sannolikhet säga att skillnaden är signifikant.

Bilaga 1 Hjälpstabeller

Tabell 1. Approximativa halva 95-procentiga konfidensintervall för procenttal. Tabeller där redovisningsenheten är personer. Procenttal

Bastal ng	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
40	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
50	6.0	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
75	4.9	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
100	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
125	3.8	5.3	6.3	7.0	7.6	8.0	8.4	8.6	8.7	8.8
150	3.5	4.8	5.7	6.4	6.9	7.3	7.6	7.8	8.0	8.0
175	3.2	4.4	5.3	5.9	6.4	6.8	7.1	7.3	7.4	7.4
200	3.0	4.2	4.9	5.5	6.0	6.4	6.6	6.8	6.9	6.9
225	2.8	3.9	4.7	5.2	5.7	6.0	6.2	6.4	6.5	6.5
250	2.7	3.7	4.4	5.0	5.4	5.7	5.9	6.1	6.2	6.2
300	2.5	3.4	4.0	4.5	4.9	5.2	5.4	5.5	5.6	5.7
350	2.3	3.1	3.7	4.2	4.5	4.8	5.0	5.1	5.2	5.2
400	2.1	2.9	3.5	3.9	4.2	4.5	4.7	4.8	4.9	4.9
500	1.9	2.6	3.1	3.5	3.8	4.0	4.2	4.3	4.4	4.4
600	1.7	2.4	2.9	3.2	3.5	3.7	3.8	3.9	4.0	4.0
700	1.6	2.2	2.6	3.0	3.2	3.4	3.5	3.6	3.7	3.7
800	1.5	2.1	2.5	2.8	3.0	3.2	3.3	3.4	3.4	3.5
900	1.4	2.0	2.3	2.6	2.8	3.0	3.1	3.2	3.3	3.3
1 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1
1 200	1.2	1.7	2.0	2.3	2.5	2.6	2.7	2.8	2.8	2.8
1 400	1.1	1.6	1.9	2.1	2.3	2.4	2.5	2.6	2.6	2.6
1 500	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.5	2.5	2.5
1 600	1.1	1.5	1.7	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.5
1 800	1.0	1.4	1.6	1.8	2.0	2.1	2.2	2.3	2.3	2.3
2 000	1.0	1.3	1.6	1.8	1.9	2.0	2.1	2.1	2.2	2.2
2 500	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
3 000	0.8	1.1	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.8	1.8
4 000	0.7	0.9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5
5 000	0.6	0.8	1.0	1.1	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4
6 000	0.6	0.8	0.9	1.0	1.1	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3
7 000	0.5	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	1.1	1.1	1.2	1.2
8 000	0.5	0.7	0.8	0.9	0.9	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1
9 000	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0
11 000	0.4	0.6	0.7	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
13 000	0.4	0.5	0.6	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9

Tabell 2. Approximativ längd av halva 95-procentiga konfidensintervall för differenser mellan procenttal. Tabeller där redovisningsenheten är personer. Procenttal

Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
40	40	9.6	13.1	15.6	17.5	19.0	20.1	20.9	21.5	21.8	21.9
40	50	9.1	12.5	14.8	16.6	18.0	19.1	19.8	20.4	20.7	20.8
40	75	8.4	11.5	13.7	15.3	16.6	17.6	18.3	18.8	19.1	19.2
40	100	8.0	11.0	13.1	14.7	15.9	16.8	17.5	18.0	18.2	18.3
40	125	7.8	10.7	12.7	14.2	15.4	16.3	17.0	17.4	17.7	17.8
40	150	7.6	10.5	12.5	14.0	15.1	16.0	16.6	17.1	17.4	17.4
40	175	7.5	10.3	12.3	13.7	14.9	15.7	16.4	16.8	17.1	17.2
40	200	7.4	10.2	12.1	13.6	14.7	15.6	16.2	16.6	16.9	17.0
40	250	7.3	10.0	11.9	13.4	14.5	15.3	15.9	16.4	16.6	16.7
40	300	7.2	9.9	11.8	13.2	14.3	15.1	15.7	16.2	16.4	16.5
40	400	7.1	9.8	11.6	13.0	14.1	14.9	15.5	15.9	16.2	16.3
40	500	7.0	9.7	11.5	12.9	13.9	14.8	15.4	15.8	16.0	16.1
40	600	7.0	9.6	11.4	12.8	13.9	14.7	15.3	15.7	15.9	16.0
40	900	6.9	9.5	11.3	12.7	13.7	14.5	15.1	15.5	15.8	15.8
40	1 200	6.9	9.5	11.2	12.6	13.6	14.4	15.0	15.4	15.7	15.8
40	1 500	6.8	9.4	11.2	12.6	13.6	14.4	15.0	15.4	15.6	15.7
40	2 000	6.8	9.4	11.2	12.5	13.6	14.3	14.9	15.3	15.6	15.6
40	3 000	6.8	9.4	11.1	12.5	13.5	14.3	14.9	15.3	15.5	15.6
40	4 000	6.8	9.3	11.1	12.5	13.5	14.3	14.9	15.3	15.5	15.6
40	5 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.5	14.3	14.8	15.2	15.5	15.6
40	7 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.5	14.2	14.8	15.2	15.5	15.5
40	9 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.5	14.2	14.8	15.2	15.5	15.5
40	11 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
40	13 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
50	50	8.5	11.8	14.0	15.7	17.0	18.0	18.7	19.2	19.5	19.6
50	75	7.8	10.7	12.8	14.3	15.5	16.4	17.1	17.5	17.8	17.9
50	100	7.4	10.2	12.1	13.6	14.7	15.6	16.2	16.6	16.9	17.0
50	125	7.1	9.8	11.7	13.1	14.2	15.0	15.6	16.1	16.3	16.4
50	150	7.0	9.6	11.4	12.8	13.9	14.7	15.3	15.7	15.9	16.0
50	175	6.8	9.4	11.2	12.6	13.6	14.4	15.0	15.4	15.6	15.7
50	200	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
50	250	6.6	9.1	10.8	12.1	13.1	13.9	14.5	14.9	15.1	15.2
50	300	6.5	9.0	10.7	12.0	13.0	13.7	14.3	14.7	14.9	15.0
50	400	6.4	8.8	10.5	11.8	12.7	13.5	14.0	14.4	14.6	14.7
50	500	6.3	8.7	10.4	11.6	12.6	13.3	13.9	14.2	14.5	14.5
50	600	6.3	8.7	10.3	11.5	12.5	13.2	13.8	14.1	14.4	14.4
50	900	6.2	8.5	10.2	11.4	12.3	13.1	13.6	14.0	14.2	14.2
50	1 200	6.2	8.5	10.1	11.3	12.3	13.0	13.5	13.9	14.1	14.1
50	1 500	6.1	8.5	10.1	11.3	12.2	12.9	13.4	13.8	14.0	14.1
50	2 000	6.1	8.4	10.0	11.2	12.2	12.9	13.4	13.7	14.0	14.0
50	3 000	6.1	8.4	10.0	11.2	12.1	12.8	13.3	13.7	13.9	14.0
50	5 000	6.1	8.4	9.9	11.1	12.1	12.8	13.3	13.6	13.9	13.9
50	7 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.3	13.6	13.8	13.9
50	9 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.3	13.6	13.8	13.9
50	11 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.3	13.6	13.8	13.9
50	13 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9

Tabell 2 (forts.)

Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
75	75	7.0	9.6	11.4	12.8	13.9	14.7	15.3	15.7	15.9	16.0
75	100	6.5	9.0	10.7	12.0	13.0	13.7	14.3	14.7	14.9	15.0
75	125	6.2	8.6	10.2	11.5	12.4	13.1	13.7	14.0	14.2	14.3
75	150	6.0	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
75	175	5.9	8.1	9.7	10.8	11.7	12.4	12.9	13.3	13.5	13.5
75	200	5.8	8.0	9.5	10.6	11.5	12.2	12.7	13.0	13.2	13.3
75	250	5.6	7.7	9.2	10.3	11.2	11.8	12.3	12.6	12.8	12.9
75	300	5.5	7.6	9.0	10.1	11.0	11.6	12.1	12.4	12.6	12.7
75	400	5.4	7.4	8.8	9.9	10.7	11.3	11.8	12.1	12.3	12.3
75	500	5.3	7.3	8.7	9.7	10.5	11.1	11.6	11.9	12.1	12.1
75	600	5.2	7.2	8.6	9.6	10.4	11.0	11.4	11.8	11.9	12.0
75	900	5.1	7.1	8.4	9.4	10.2	10.8	11.2	11.5	11.7	11.8
75	1 200	5.1	7.0	8.3	9.3	10.1	10.7	11.1	11.4	11.6	11.7
75	1 500	5.1	7.0	8.3	9.3	10.0	10.6	11.1	11.4	11.5	11.6
75	2 000	5.0	6.9	8.2	9.2	10.0	10.6	11.0	11.3	11.5	11.5
75	3 000	5.0	6.9	8.2	9.2	9.9	10.5	10.9	11.2	11.4	11.5
75	5 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.9	10.4	10.9	11.2	11.3	11.4
75	7 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.9	10.4	10.9	11.1	11.3	11.4
75	9 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.4
75	11 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.4
75	13 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
100	100	6.0	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
100	125	5.7	7.9	9.4	10.5	11.4	12.1	12.5	12.9	13.1	13.1
100	150	5.5	7.6	9.0	10.1	11.0	11.6	12.1	12.4	12.6	12.7
100	175	5.4	7.4	8.8	9.8	10.6	11.3	11.7	12.0	12.2	12.3
100	200	5.2	7.2	8.6	9.6	10.4	11.0	11.4	11.8	11.9	12.0
100	250	5.1	7.0	8.3	9.3	10.0	10.6	11.1	11.4	11.5	11.6
100	300	4.9	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
100	400	4.8	6.6	7.8	8.8	9.5	10.0	10.5	10.7	10.9	11.0
100	500	4.7	6.4	7.7	8.6	9.3	9.8	10.2	10.5	10.7	10.7
100	600	4.6	6.4	7.6	8.5	9.2	9.7	10.1	10.4	10.5	10.6
100	900	4.5	6.2	7.4	8.3	8.9	9.5	9.9	10.1	10.3	10.3
100	1 200	4.4	6.1	7.3	8.2	8.8	9.3	9.7	10.0	10.1	10.2
100	1 500	4.4	6.1	7.2	8.1	8.8	9.3	9.7	9.9	10.1	10.1
100	2 000	4.4	6.0	7.2	8.0	8.7	9.2	9.6	9.8	10.0	10.0
100	3 000	4.3	6.0	7.1	8.0	8.6	9.1	9.5	9.8	9.9	10.0
100	5 000	4.3	5.9	7.1	7.9	8.6	9.1	9.4	9.7	9.8	9.9
100	7 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.7	9.8	9.9
100	9 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.7	9.8	9.9
100	11 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.7	9.8	9.8
100	13 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.6	9.8	9.8
125	125	5.4	7.4	8.9	9.9	10.7	11.4	11.8	12.1	12.3	12.4
125	150	5.2	7.1	8.5	9.5	10.3	10.9	11.3	11.6	11.8	11.9
125	175	5.0	6.9	8.2	9.2	9.9	10.5	10.9	11.2	11.4	11.5
125	200	4.9	6.7	8.0	8.9	9.7	10.2	10.7	10.9	11.1	11.2
125	250	4.7	6.4	7.7	8.6	9.3	9.8	10.2	10.5	10.7	10.7
125	300	4.5	6.3	7.5	8.3	9.0	9.6	10.0	10.2	10.4	10.4
125	400	4.4	6.0	7.2	8.0	8.7	9.2	9.6	9.8	10.0	10.0
125	500	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
125	600	4.2	5.8	6.9	7.7	8.3	8.8	9.2	9.4	9.6	9.6
125	900	4.1	5.6	6.7	7.5	8.1	8.6	8.9	9.2	9.3	9.4

Tabell 2 (forts.)

Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
125	1 200	4.0	5.5	6.6	7.4	8.0	8.4	8.8	9.0	9.2	9.2
125	1 500	4.0	5.5	6.5	7.3	7.9	8.4	8.7	8.9	9.1	9.1
125	2 000	3.9	5.4	6.5	7.2	7.8	8.3	8.6	8.9	9.0	9.0
125	3 000	3.9	5.4	6.4	7.2	7.7	8.2	8.5	8.8	8.9	8.9
125	5 000	3.9	5.3	6.3	7.1	7.7	8.1	8.5	8.7	8.8	8.9
125	7 000	3.9	5.3	6.3	7.1	7.7	8.1	8.4	8.7	8.8	8.8
125	9 000	3.8	5.3	6.3	7.1	7.6	8.1	8.4	8.6	8.8	8.8
125	11 000	3.8	5.3	6.3	7.1	7.6	8.1	8.4	8.6	8.8	8.8
125	13 000	3.8	5.3	6.3	7.0	7.6	8.1	8.4	8.6	8.8	8.8
150	150	4.9	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
150	175	4.8	6.5	7.8	8.7	9.4	10.0	10.4	10.7	10.8	10.9
150	200	4.6	6.4	7.6	8.5	9.2	9.7	10.1	10.4	10.5	10.6
150	250	4.4	6.1	7.2	8.1	8.8	9.3	9.7	9.9	10.1	10.1
150	300	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
150	400	4.1	5.6	6.7	7.5	8.1	8.6	9.0	9.2	9.3	9.4
150	500	4.0	5.5	6.5	7.3	7.9	8.4	8.7	8.9	9.1	9.1
150	600	3.9	5.4	6.4	7.2	7.7	8.2	8.5	8.8	8.9	8.9
150	900	3.8	5.2	6.2	6.9	7.5	7.9	8.2	8.5	8.6	8.6
150	1 200	3.7	5.1	6.1	6.8	7.4	7.8	8.1	8.3	8.4	8.5
150	1 500	3.7	5.0	6.0	6.7	7.3	7.7	8.0	8.2	8.4	8.4
150	2 000	3.6	5.0	5.9	6.6	7.2	7.6	7.9	8.1	8.3	8.3
150	3 000	3.6	4.9	5.9	6.6	7.1	7.5	7.8	8.0	8.2	8.2
150	5 000	3.5	4.9	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	8.0	8.1	8.1
150	7 000	3.5	4.9	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.1
150	9 000	3.5	4.8	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.1
150	11 000	3.5	4.8	5.8	6.4	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.1
150	13 000	3.5	4.8	5.7	6.4	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.0
175	175	4.6	6.3	7.5	8.4	9.1	9.6	10.0	10.3	10.4	10.5
175	200	4.4	6.1	7.2	8.1	8.8	9.3	9.7	9.9	10.1	10.1
175	250	4.2	5.8	6.9	7.7	8.4	8.9	9.2	9.5	9.6	9.7
175	300	4.1	5.6	6.7	7.5	8.1	8.5	8.9	9.1	9.3	9.3
175	400	3.9	5.3	6.3	7.1	7.7	8.1	8.5	8.7	8.8	8.9
175	500	3.8	5.2	6.1	6.9	7.5	7.9	8.2	8.4	8.6	8.6
175	600	3.7	5.1	6.0	6.7	7.3	7.7	8.0	8.2	8.4	8.4
175	900	3.5	4.9	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	7.9	8.1	8.1
175	1 200	3.5	4.8	5.7	6.3	6.9	7.3	7.6	7.8	7.9	7.9
175	1 500	3.4	4.7	5.6	6.3	6.8	7.2	7.5	7.7	7.8	7.8
175	2 000	3.4	4.6	5.5	6.2	6.7	7.1	7.4	7.6	7.7	7.7
175	3 000	3.3	4.6	5.4	6.1	6.6	7.0	7.3	7.5	7.6	7.6
175	5 000	3.3	4.5	5.4	6.0	6.5	6.9	7.2	7.4	7.5	7.5
175	7 000	3.3	4.5	5.4	6.0	6.5	6.9	7.2	7.3	7.5	7.5
175	9 000	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.9	7.1	7.3	7.4	7.5
175	11 000	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.8	7.1	7.3	7.4	7.5
175	13 000	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.8	7.1	7.3	7.4	7.5
200	200	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
200	250	4.1	5.6	6.6	7.4	8.1	8.5	8.9	9.1	9.3	9.3
200	300	3.9	5.4	6.4	7.2	7.7	8.2	8.5	8.8	8.9	8.9
200	400	3.7	5.1	6.1	6.8	7.4	7.8	8.1	8.3	8.4	8.5
200	500	3.6	4.9	5.9	6.6	7.1	7.5	7.8	8.0	8.2	8.2

Tabell 2 (forts.)

Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
200	600	3.5	4.8	5.7	6.4	6.9	7.3	7.6	7.8	8.0	8.0
200	900	3.3	4.6	5.5	6.1	6.6	7.0	7.3	7.5	7.6	7.7
200	1 200	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.9	7.1	7.3	7.4	7.5
200	1 500	3.2	4.4	5.3	5.9	6.4	6.8	7.0	7.2	7.3	7.4
200	2 000	3.2	4.4	5.2	5.8	6.3	6.7	6.9	7.1	7.2	7.3
200	3 000	3.1	4.3	5.1	5.7	6.2	6.6	6.8	7.0	7.1	7.2
200	5 000	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.7	6.9	7.0	7.1
200	7 000	3.1	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
200	9 000	3.1	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
200	11 000	3.0	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
200	13 000	3.0	4.2	5.0	5.6	6.0	6.4	6.7	6.8	7.0	7.0
250	250	3.8	5.3	6.3	7.0	7.6	8.0	8.4	8.6	8.7	8.8
250	300	3.7	5.0	6.0	6.7	7.3	7.7	8.0	8.2	8.4	8.4
250	400	3.4	4.7	5.6	6.3	6.8	7.2	7.5	7.7	7.9	7.9
250	500	3.3	4.6	5.4	6.1	6.6	7.0	7.2	7.4	7.6	7.6
250	600	3.2	4.4	5.3	5.9	6.4	6.8	7.0	7.2	7.3	7.4
250	900	3.1	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
250	1 200	3.0	4.1	4.9	5.5	5.9	6.2	6.5	6.7	6.8	6.8
250	1 500	2.9	4.0	4.8	5.4	5.8	6.1	6.4	6.6	6.7	6.7
250	2 000	2.9	3.9	4.7	5.3	5.7	6.0	6.3	6.4	6.5	6.6
250	3 000	2.8	3.9	4.6	5.2	5.6	5.9	6.2	6.3	6.4	6.5
250	5 000	2.8	3.8	4.5	5.1	5.5	5.8	6.1	6.2	6.3	6.4
250	7 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.5	5.8	6.0	6.2	6.3	6.3
250	9 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.4	5.8	6.0	6.2	6.3	6.3
250	11 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.4	5.7	6.0	6.1	6.2	6.3
250	13 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.4	5.7	6.0	6.1	6.2	6.3
300	300	3.5	4.8	5.7	6.4	6.9	7.3	7.6	7.8	8.0	8.0
300	400	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.9	7.1	7.3	7.4	7.5
300	500	3.1	4.3	5.1	5.7	6.2	6.6	6.8	7.0	7.1	7.2
300	600	3.0	4.2	4.9	5.5	6.0	6.4	6.6	6.8	6.9	6.9
300	900	2.8	3.9	4.7	5.2	5.7	6.0	6.2	6.4	6.5	6.5
400	400	3.0	4.2	4.9	5.5	6.0	6.4	6.6	6.8	6.9	6.9
400	500	2.9	3.9	4.7	5.3	5.7	6.0	6.3	6.4	6.5	6.6
400	600	2.8	3.8	4.5	5.1	5.5	5.8	6.0	6.2	6.3	6.3
400	900	2.6	3.5	4.2	4.7	5.1	5.4	5.6	5.8	5.9	5.9
400	1 200	2.5	3.4	4.0	4.5	4.9	5.2	5.4	5.5	5.6	5.7
400	1 500	2.4	3.3	3.9	4.4	4.8	5.1	5.3	5.4	5.5	5.5
400	2 000	2.3	3.2	3.8	4.3	4.6	4.9	5.1	5.3	5.3	5.4
400	3 000	2.3	3.1	3.7	4.2	4.5	4.8	5.0	5.1	5.2	5.2
400	5 000	2.2	3.1	3.6	4.1	4.4	4.7	4.9	5.0	5.1	5.1
400	7 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.4	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
400	9 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
400	11 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
400	13 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
500	500	2.7	3.7	4.4	5.0	5.4	5.7	5.9	6.1	6.2	6.2
500	600	2.6	3.6	4.2	4.7	5.1	5.4	5.7	5.8	5.9	5.9
500	900	2.4	3.3	3.9	4.4	4.7	5.0	5.2	5.4	5.4	5.5
500	1 200	2.3	3.1	3.7	4.2	4.5	4.8	5.0	5.1	5.2	5.2
500	1 500	2.2	3.0	3.6	4.0	4.4	4.6	4.8	5.0	5.0	5.1

Tabell 2 (forts.)

Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
500	2 000	2.1	2.9	3.5	3.9	4.2	4.5	4.7	4.8	4.9	4.9
500	3 000	2.1	2.8	3.4	3.8	4.1	4.3	4.5	4.6	4.7	4.7
500	5 000	2.0	2.8	3.3	3.7	4.0	4.2	4.4	4.5	4.6	4.6
500	7 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.2	4.3	4.4	4.5	4.5
500	9 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.3	4.4	4.5	4.5
500	11 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.3	4.4	4.5	4.5
500	13 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.3	4.4	4.4	4.5
600	600	2.5	3.4	4.0	4.5	4.9	5.2	5.4	5.5	5.6	5.7
600	900	2.3	3.1	3.7	4.1	4.5	4.7	4.9	5.1	5.1	5.2
600	1 200	2.1	2.9	3.5	3.9	4.2	4.5	4.7	4.8	4.9	4.9
600	1 500	2.1	2.8	3.4	3.8	4.1	4.3	4.5	4.6	4.7	4.7
600	2 000	2.0	2.7	3.3	3.6	4.0	4.2	4.4	4.5	4.5	4.6
600	3 000	1.9	2.6	3.1	3.5	3.8	4.0	4.2	4.3	4.4	4.4
600	5 000	1.8	2.5	3.0	3.4	3.7	3.9	4.0	4.1	4.2	4.2
600	7 000	1.8	2.5	3.0	3.3	3.6	3.8	4.0	4.1	4.1	4.2
600	9 000	1.8	2.5	3.0	3.3	3.6	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
600	11 000	1.8	2.5	2.9	3.3	3.6	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
600	13 000	1.8	2.5	2.9	3.3	3.5	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
900	900	2.0	2.8	3.3	3.7	4.0	4.2	4.4	4.5	4.6	4.6
900	1 200	1.9	2.6	3.1	3.5	3.7	4.0	4.1	4.2	4.3	4.3
900	1 500	1.8	2.5	3.0	3.3	3.6	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
900	2 000	1.7	2.4	2.8	3.1	3.4	3.6	3.8	3.9	3.9	3.9
900	3 000	1.6	2.2	2.7	3.0	3.2	3.4	3.6	3.6	3.7	3.7
900	5 000	1.5	2.1	2.5	2.8	3.1	3.3	3.4	3.5	3.5	3.5
900	7 000	1.5	2.1	2.5	2.8	3.0	3.2	3.3	3.4	3.5	3.5
900	9 000	1.5	2.1	2.4	2.7	3.0	3.1	3.3	3.4	3.4	3.4
900	11 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.4	3.4
900	13 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.4	3.4
1 200	1 200	1.7	2.4	2.9	3.2	3.5	3.7	3.8	3.9	4.0	4.0
1 200	1 500	1.7	2.3	2.7	3.0	3.3	3.5	3.6	3.7	3.8	3.8
1 200	2 000	1.6	2.1	2.6	2.9	3.1	3.3	3.4	3.5	3.6	3.6
1 200	3 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.3	3.3
1 200	5 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.9	3.0	3.1	3.1	3.2
1 200	7 000	1.3	1.8	2.2	2.4	2.7	2.8	2.9	3.0	3.0	3.1
1 200	9 000	1.3	1.8	2.2	2.4	2.5	2.8	2.9	3.0	3.0	3.0
1 200	11 000	1.3	1.8	2.1	2.4	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.0
1 200	13 000	1.3	1.8	2.1	2.4	2.6	2.7	2.8	2.9	2.9	3.0
1 500	1 500	1.6	2.1	2.6	2.9	3.1	3.3	3.4	3.5	3.6	3.6
1 500	2 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.3	3.3
1 500	3 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1
1 500	5 000	1.3	1.7	2.1	2.3	2.5	2.6	2.8	2.8	2.9	2.9
1 500	7 000	1.2	1.7	2.0	2.2	2.4	2.6	2.7	2.7	2.8	2.8
1 500	9 000	1.2	1.6	2.0	2.2	2.4	2.5	2.6	2.7	2.7	2.7
1 500	11 000	1.2	1.6	1.9	2.2	2.3	2.5	2.6	2.6	2.7	2.7
1 500	13 000	1.2	1.6	1.9	2.1	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.7
2 000	2 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1
2 000	3 000	1.2	1.7	2.0	2.3	2.5	2.6	2.7	2.8	2.8	2.8
2 000	5 000	1.1	1.6	1.9	2.1	2.2	2.4	2.5	2.5	2.6	2.6
2 000	7 000	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.4	2.5	2.5
2 000	9 000	1.1	1.5	1.7	1.9	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.4

Tabell 2 (forts.)

Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
2 000	11 000	1.0	1.4	1.7	1.9	2.1	2.2	2.3	2.3	2.4	2.4
2 000	13 000	1.0	1.4	1.7	1.9	2.0	2.2	2.2	2.3	2.3	2.4
3 000	3 000	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.5	2.5	2.5
3 000	5 000	1.0	1.4	1.6	1.8	2.0	2.1	2.2	2.2	2.3	2.3
3 000	7 000	0.9	1.3	1.5	1.7	1.9	2.0	2.0	2.1	2.1	2.1
3 000	9 000	0.9	1.2	1.5	1.7	1.8	1.9	2.0	2.0	2.1	2.1
3 000	11 000	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.9	1.9	2.0	2.0	2.0
3 000	13 000	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
5 000	5 000	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
5 000	7 000	0.8	1.1	1.3	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8
5 000	9 000	0.8	1.0	1.2	1.4	1.5	1.6	1.6	1.7	1.7	1.7
5 000	11 000	0.7	1.0	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.7	1.7
5 000	13 000	0.7	1.0	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.6	1.6
7 000	7 000	0.7	1.0	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.6	1.7
7 000	9 000	0.7	0.9	1.1	1.2	1.4	1.4	1.5	1.5	1.6	1.6
7 000	11 000	0.7	0.9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5	1.5
7 000	13 000	0.6	0.9	1.0	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.5
9 000	9 000	0.6	0.9	1.0	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5
9 000	11 000	0.6	0.8	1.0	1.1	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4
9 000	13 000	0.6	0.8	1.0	1.1	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3

Bilaga 2 Rapportförteckning

- 1 Hälsa och sjukvårdskonsumtion 1974
- 2 Sysselsättning och arbetsplatsförhållanden 1974
- 3 Boendeförhållanden 1974
- 4 Utbildning och studiedeltagande 1974
- 5 Ekonomiska förhållanden 1974
- 6 Levnadsförhållanden – utveckling och nuläge enligt tillgänglig statistik
- 7 Sysselsättning och arbetstider 1975
- 8 Översikt över välfärdens fördelning 1975
- 9 Invandrarnas levnadsförhållanden 1975
- 11 Hälsa och sjukvårdskonsumtion 1975
- 12 Arbetsmiljö 1975
- 13 Boendeförhållanden 1975
- 14 Utbildning, vuxenstudier och förvärvsarbete 1975
- 15 Arbetsförhållanden och sjukfrånvaro
- 16 Låginkomstfamiljerna – vilka de är och hur de lever 1975/76
- 17 Fritidsaktiviteter 1976
- 18 Ensamhet och gemenskap – perspektiv på social förankring 1976
- 19 Regionala levnadsnivåvariationer 1975/76
- 20 Hur jämställda är vi? 1975/77
- 21 Om barns villkor
- 22 Social rapport om ojämlikheten i Sverige
- 23 Våra dagliga resor. Behov och resurser
- 24 Offer för vålds- och egendomsbrott 1978
- 25 Handikappad. Delaktig och jämlik? 1977/78
- 26 Data om invandrare
- 27 Social Report on Inequality in Sweden
- 28 Välfärd för vem?
- 29 De studerandes ekonomi och levnadsstandard 1976/78
- 30 Ekonomisk stagnation – vad har hänt med välfärden? 1975–1981
- 31 Politiska resurser 1978
- 32 Arbetsmiljö 1979
- 33 Perspektiv på välfärden 1982
- 34 Skattereformens fördelningseffekter
- 35 Utbildning och utbildningseffekter
- 36 Arbetslöshetens offer
- 37 Oregelbundna och obekväma arbetstider
- 38 Tema invandare
- 39 Hushållens förmögenheter årsskiftet 1981/82
- 40 Vem utnyttjar den offentliga sektorns tjänster?
- 41 Handikappade
- 42 Ohälsa och sjukvård 1975-1983
- 43 Pensionärer

- 44 Våra dagliga resor. Behov och resurser 1978–1983
- 45 Boende 1975–1983
- 46 Den svenske bonden
- 47 Sysselsättning 1975–1983 (tabellsammanställning)
- 49 Tandhälsa och tandvård
- 50 Det svenska klassamhället 1975-1985
- 51 Ojämligheten i Sverige 1975-1985
- 52 Socialbidragstagarna 1983-1985
- 53 Perspektiv på välfärden 1987
- 54 Ett decennium av stagnerande realinkomster
- 56 Fritid 1982-1983
- 57 Minskad lönespridning 1968-1981
- 58 Inequality in Sweden
- 59 Så använder vi tiden
- 60 Jordbrukarnas levnadsförhållanden 1975-1987
- 61 Arbetsmiljö 1986-1987. Preliminära resultat (tabeller)
- 62 Barns levnadsvillkor
- 63 Leva i Västervik
- 64 Ungdomars inträde i arbetslivet 1973-1985
- 65 Sysselsättning, arbetstider, arbetsmiljö 1986-1987
- 66 Offer för vålds- och egendomsbrott 1978-1989
- 67 Vuxnas studiedeltagande 1975-1989
- 68 Ohälsa och sjukvård 1988-89. Preliminära resultat (tabeller)
- 69 Tema invandrare
- 70 Mer eller mindre arbete? – löntagarnas arbetstidsönskemål
- 71 Familj i förändring
- 72 Sociala relationer 1988-89. Tabeller
- 73 Några medicinska handikappgruppers levnadsförhållanden
- 74 Handikappade 1975–1989
- 75 Facklig anslutning och aktivitet 1980-89
- 76 Ohälsa och sjukvård 1980-1989
- 77 Utbildning och uppväxtförhållanden
- 78 Arbetsförhållanden, ohälsa och sjukfrånvaro 1975-1989
- 79 I Tid och Otid. En undersökning om kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91
- 80 Tidsanvändningsundersökningen 1990/91. Tabeller
- 81 Pensionärer 1980–1989
- 82 Våra dagliga resor 1982-1991
- 83 Vilka ungdomar motionerar mer?
- 84 Boende 1975-1991
- 85 Fritid 1976-1991
- 86 Föreningslivet i Sverige - en statistisk belysning
- 87 Barns hälsa 1988-89
- 88 Offer för vålds- och egendomsbrott 1978–1993
- 89 Barn och deras familjer 1992–93
- 90 Politiska resurser och aktiviteter 1978–1994

- 91 Välfärd och ojämlikhet i 20-årsperspektiv 1975–1995
- 92 Sysselsättning, arbetstider och arbetsmiljö 1994–95
- 93 Äldres levnadsförhållanden 1980–1999
- 94 Tandhälsa och tandvårdsutnyttjande 1975-1999
- 95 Ohälsa och sjukvård 1980–2000
- 96 Integration till svensk välfärd? Om invandrares välfärd på 90-talet
- 97 Funktionshindrade 1988-1999
- 98 Föreningslivet i Sverige (Välfärd; Socialt kapital; Demokratiskola)
- 99 Tid för vardagsliv
- 100 Välfärd och ofärd på 90-talet
- 101 Associational life in Sweden (General Welfare, Social Capital, Training in Democracy)
- 102 Politiska resurser och aktiviteter 1992–2001
- 103 Fritid 1976–2002
- 104 Offer för våld och egendomsbrott 1978–2002
- 105 Bruk och missbruk, vanor och ovanor – Hälsorelaterade vanor 1980–2002
- 106 Perspektiv på välfärden 2004
- 107 Så bor vi i Sverige
- 108 Ungdomars etablering: Generationsklyftan 1980–2003
- 109 Sysselsättning, arbetstider och arbetsmiljö 2002–2003
- 110 Barns villkor
- 111 Utbildning – Nivå och inriktning 1975–2003
- 112 Äldres levnadsförhållanden. Arbete, ekonomi, hälsa och sociala nätverk 1980–2003
- 113 Ohälsa och sjukvård 2004–05
- 114 Alkohol- och tobaksbruk
- 115 Barns hälsa
- 116 Barns fritid
- 117 Boende och boendemiljö 2006–07
- 118 Fritid 2006–07

I serien Levnadsförhållanden har följande appendix givits ut

- 6) Teknisk rapport avseende 1974 års undersökning av levnadsförhållanden
- 7) Försök med hushållsansats i SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden. En mätteknisk och statistisk utvärdering (slut)
- 8) Teknisk rapport avseende 1975 och 1976 års undersökning av levnadsförhållanden (slut)
- 9) Teknisk rapport avseende 1977 och 1978 års undersökning av levnadsförhållanden
- 10) Förändringsskattningar i undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). En redovisning av metodstudier och rekommenderad metodik
- 11) Teknisk rapport avseende 1980-81 års undersökning av levnadsförhållanden
- 12) Teknisk rapport avseende 1982-83 års undersökning av levnadsförhållanden
- 13) Återintervjustudier i undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 81, 83 och 84
- 14) Mätproblem i surveyfrågor. Analys av variationen i tillförlitlighet
- 15) Den socioekonomiska indelningen (SEI) i tre SCB-undersökningar
- 16) Kvaliteten vid retrospektiva frågor om tidigare yrkesexponering. En utvärdering av yrkeshistoriken i undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)
- 17) Återintervjustudie i undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) 1989
- 18) Teknisk rapport avseende 1984-85 års, 1986-87 års och 1988-89 års undersökning av levnadsförhållanden
- 19) Genomlysning av undersökningen av levnadsförhållanden (ULF)
- 20) Teknisk rapport avseende 1990-91 års och 1992-93 års undersökning av levnadsförhållanden
- 21) The Swedish Survey of Living Conditions. Design and methods

Supplement till Appendix 15 och 16: Teknisk information om ULF 1994-2005. Finns endast på SCB:s hemsida www.scb.se

- 22) Analys av bortfallet bland "utsatta" grupper i Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) 1986–1999

In English

Summary

The development of welfare is continuously charted and analysed by *Statistics Sweden's Survey of Living Conditions* (ULF). The surveys have been performed since 1975 with a random sample of approximately 7 000 persons aged 16-84, or aged 16-74 within the years 1975-1979.

The surveys are performed every other year to varying depths in different welfare areas, such as health, housing, work environment, social relations, etc. More in-depth and extensive illumination of leisure time has been included in the Living Conditions Survey on five occasions; 1976, 1982–83, 1990–91, 1999 and 2006–2007.

ULF cannot provide a complete image of what people do with their leisure time. Instead the purpose is primarily to describe how leisure time takes form for different population groups by illuminating differences with regard to the frequency of performing a number of selected leisure activities.

The summary in this report mainly applies to results from measurements taken in 2006-2007, but also includes information about outdoor activities' and sports activities' development as well as vacation travel's development over time. Complete material for the tables is not included in the report. Instead this is provided at Statistics Sweden's website www.scb.se/LE0101 and also under "*Publications*".

There was a change of method for ULF in 2006. Since 1975 ULF was performed through face-to-face interviews using a printed questionnaire. In 2006 half of the sample was interviewed by telephone using a specially developed computer program. The traditional method of face-to-face interviews was used for the other half of the sample. After 2007 all interviews were conducted by telephone.

The change in method occurred during one and the same survey year (2006) with the aim of making comparisons of results obtained from both interview methods. Comparisons over time that are summarised in this report apply to the outdoor life, sports and exercise for 1982-2006 through face-to-face interviews and 2006-2007 through telephone interviews and vacation travel 1997-2006 in a similar manner. The comparison over time for the outdoor life, exercise and sports applies only to men and women aged 16-74, because comparisons among the multitude of sub-groups become all too statistically uncertain.

Leisure activities' overview

The most common leisure activities that both men and women are engaged in at least once are going to restaurants, pubs or cafés and exercise. Hiking in the woods and fields is also very common among both men and women. While men to a great extent prefer to devote time to using computers and the Internet, reading books and magazines are among the most common

leisure activities among women. Women also visit art museums, theatres and libraries, participate in study groups and religious services and paint, draw, write diaries, poems or letters in a significantly greater extent than men. Leisure activities that men engage in to a greater extent than women are watching sports events, playing sport outdoors, fishing, hunting and playing golf. Thus, the traditional leisure activity roles of men and women are maintaining their positions.

Young persons' leisure time is primarily distinguished by a generally higher percentage of performers of different activities compared to the older part of the population. Young persons leisure time is also directed towards different kinds of sports activities, entertainment activities and computer and Internet use while older persons leisure is instead dominated by calmer outdoor activities such as long walks, gardening, hiking in the forests and fields and reading various type of literature.

Outdoor life, exercise and sports

The percentage of male performers is higher than that of female performers with regard to most outdoor and sports activities. This applies primarily to leisure fishing and hunting but also to hiking above the timberline, cross country running or skiing, playing golf, skating or long-distance skating and playing football. Activities that women devote more time to than men include long walks, hiking in the forests and fields, swimming in pools and playing indoor sports, which has grown strongly among women in the last few decades. Activities performed in nearly equal measure by men and women include gardening, hiking nature trails and exercising at gyms or training centres. Every fifth man and woman trains at a gym at least 20 times in a year.

Of course most sorts activities are performed significantly more by younger age groups than older ones, and younger men are generally more active than younger women. 50 percent of men aged 16-24 engage in hard physical training at least twice weekly, while the corresponding percentage of younger women is 30 percent. Regular exercise does not decrease with age but rather becomes less physically strenuous. On the other hand, the age distribution is more balanced or even more common among the older groups than the younger ones as regards outdoor activities such as gardening, hiking in forests and fields, hunting, hiking nature trails and long-distance skating. Men are in the clear majority for most of these activities. However this does not apply to indoor sports, where older women are dominant.

With regard to other population groups the performing of virtually all outdoor and sports activities is more common among white collar workers than blue collar workers. Hunting and fishing and playing football are exceptions to this, as here blue collar workers are represented to a greater degree than white collar workers. Men and women born in Sweden to Swedish parents are more represented in outdoor and sports activities than persons born abroad, and in many cases the difference is greater between women than men.

Skating on artificial rinks shows a somewhat different pattern compared to other exercise activities as it is strongly dominated of men with children

regardless whether single or cohabitating. Women with children also go skating to a relatively large extent.

Development over time

Indoor sports have primarily increased in scope since the beginning of the 1908s among the outdoor and sports activities. The increase is especially strong among women that now play indoor sports to a greater extent than men. Going on walks for entertainment or exercise, outdoor sports and exercise in general are among other activities that have increased noticeably. At the same time, leisure fishing and playing sports in gymnastics halls, which can seem somewhat contradictory considering the increase in indoor sports. It is probably the case that indoor sports are instead increasingly moved to gyms or training centres. Gardening, hiking in forests and fields, timberline hiking, hunting, sports activities on football pitches and sport halls and skating on artificial rinks are among activities that have not changed too much over time.

There is an obvious difference between results from the 2006 face-to-face interviews and the 2006-2007 telephone interviews for certain activities. This primarily applies to going on walks for entertainment or exercise *that* is estimated to be 12 percentage points lower for men and 16 percentage points lower for women in the telephone interviews regarding walking at least 5 times during a year. The steady upwardly rising trend seen in face-to-face interviews has thus not been captured in the telephone interviews. Cross country running and skiing among women and swimming in swimming pools is estimated to be lower among women than among men. Activities that were estimated as being higher in the telephone interviews include skating on artificial rinks, golf among men and both not exercising at all and exercising at least twice a weekly.

Cultural habits

Swedish cultural habits, as described in this report, vary among different parts of the population. It is well known that women are more active than men regarding many cultural activities. Going to theatrical performances, art exhibitions and musical performances occupy women to a greater extent than men. Men are more active only as regards playing music oneself, reading newspapers and visiting museums other than art museums.

White collar workers and that part of the population with higher education are generally also more active than blue collar workers with less education.

The availability, i.e. cultural offerings where one lives, also have a certain significance however this appears to be limited.

Those cultural activities that were studied can be divided into groups.

- *Spectators* go to the cinema, theatres, concerts, art exhibitions and other museums.
- *Active participants* partake in religious ceremonies and study groups.
- *Active performers* write, paint, sing or play music during leisure time.
- *Reading* books, newspapers and magazines are also summarised.

Age is naturally an important factor. Different activities attract different ages. This is most evident when it comes to the ages that go to the cinema.

90 percent of the youngest group aged 16-24 go to the cinema at least once a year, while the percentage among persons aged 65-74 is 37 percent. 20 percent go to the cinema at least once a year in the even higher group aged 75-84.

The change in method in 2006 made it more difficult to the development of cultural habits with certainty. However some trends can be observed, most of which have developed over a number of years, such as the following.

Development among spectator activities varies

- Cinema visits continue to *increase*, primarily among the elderly.
- The percentage of concert goers has *increased* but not among the young.
- The percentages that go to the theatre or art exhibitions seem to be *unchanged*.
- The percentage who visit museums other than art museums has *decreased*, despite the state-sponsored museums being free of charge in 2006.

Reading habits show general decrease

- The reading of books continues to decrease among men of all ages. Not even every third man reads a book every week today. Almost half of women do. Reading is on the increase among women if not yet among the young.
- The reading of newspapers has noticeably decreased by approximately 10 percent since the end of the 1990s. This applies to men, who have for a long time been the most avid readers of newspapers, to the same extent as is does to women.
- The reading of magazines continues to decrease throughout the population except among older women.

The active performance of culture tends to decrease

- The percentages who write, diaries, articles, poems, letters, and such have decreased. If this is due to people using computers for these ends and it was not mentioned during the interview cannot be determined.
- The percentage who paint, draw, work with clay, etc. has decreased somewhat year for year.
- Fewer young women spend time playing a musical instrument today.

Cultural habits according to ULF afford a more detailed description in the Swedish Arts Council's report "New cultural habits - Swedish cultural habits in a 30 year perspective; 1976–2006" from the series "Culture in numbers, 2008:6." www.kulturadet.se (Presently available in Swedish only.)

Vacation travel

The trend for vacation travel has been a rising one since Statistics Sweden began measuring it for ULF in 1977. 56 percent of male respondents and 57 percent of female respondents aged 16-74 that over a twelve month period they had travelled on vacation for at least one week. Nearly 30 years later in 2006 these levels were at 67 and 69 percent, respectively. The levels have been stable since the turn of the century. The development has been similar

for both men and women. During the given period women however have been on average 2-3 percentage points over men.

In the 1970s there were large differences in vacation travel for different age groups. These differences have decreased during the 1990s. Vacation travel among younger persons has obviously stagnated or simply decreased, while those aged 55-64 have instead increased their vacation travel apparently not affected by the business cycle downturn in the 1990s. This generation has caught up with the younger towards the end of the first decade of this century.

During the entire period of time the differences in vacation travel between different socioeconomic groups have been significant. Blue collar workers have travelled on vacations to a significantly lesser extent than lower white collar workers, who in turn travelled to a significantly lesser extent than senior white collar workers.

Every third man and woman aged 16-84 did not travel on vacation in 2006-2007 and the most common reason why they did not undertake vacation travel was that the visit home would provide sufficient recreation, and that they could not afford to travel or the money was used otherwise. 17 percent of men and 16 percent of women offered the first reason, while 16 percent of both men and women indicated reasons of personal economy.

Elderly persons travel abroad more while travel for younger groups has stagnated. Travel abroad increased in all age groups during the 1980s, but later decreased during the 1990s for men younger than 44 and women younger than 55 with a few exceptions. Travelling abroad has been more extensive among young persons and persons aged 45-54.

Those beyond retirement age travel to a significantly lesser extent than persons in younger age groups. Travel abroad increased strongly among retired persons during the 1980s and this continued into the 1990s and even after the turn of the century.

Every third (34 percent) among both male and female blue collar workers travelled abroad in 2006, an insignificant change since 1989-1999. The corresponding percentage of senior white collar workers was twice as high; 72 percent among men and 64 percent among women.

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

List of tables

Table 5.1 Leisure exercise habits 2006–2007 Accumulated classes Persons aged 16-84. Percent	46
Table 5.2 Performing of different outdoor and sporting activities during leisure time during a twelve month period, averaged for the years 2006–2007. Persons aged 16-84. Percent.....	49
Table 6.1 Percentage of men and women who took part in different visiting activities during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent.....	74
Table 6.2 Percentage of men and women aged 16–84 who have read books, newspapers or magazines at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent	89
Table 6.3 Percentage of men and women aged 16–84 who some time or every week actively take part in some cultural activity in their leisure time 2006–07. Percent	100

List of graphs

Figure 2.1 Average time for weekday and weekend activities for 2000–2001. Population aged 20-64.....	26
Figure 4.1 Percentage of men aged 16-84 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent.....	38
Figure 4.2 Percentage of women aged 16–84 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent.....	39
Figure 4.3 Percentage of men aged 16–24 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent.....	40
Figure 4.4 Percentage of women aged 16–24 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent.....	41
Figure 4.5 Percentage of men aged 75–84 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent.....	42
Figure 4.6 Percentage of women aged 75–84 who during a twelve months period 2006-2007 performed different leisure activities. Percent.....	43
Figure 5.1 Leisure exercise habits 2006–2007. Entire distribution of response. Men and women by age class. Percent	47
Figure 5.2 Leisure time exercise at least 2 times weekly, 2006–2007. Men and women aged 16–84 in different population groups. Percent	48
Figure 5.3 Percentage of men and women aged 16–84 who walked in forests and fields at least five times during a twelve month period 2006–2007. Percent.....	51

Figure 5.4 Percentage of men and women aged 16–84 who hiked along nature trails at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	52
Figure 5.5 Percentage of men and women aged 16–84 who hiked above the timberline at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	52
Figure 5.6 Percentage of men and women aged 16–84 who went leisure fishing at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	54
Figure 5.7 Percentage of men and women aged 16–84 who went hunting at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	54
Figure 5.8 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports outdoors at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	55
Figure 5.9 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports outdoors at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	55
Figure 5.10 Percentage of men and women aged 16–84 who did cross-country running or skiing at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	57
Figure 5.11 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports on a football field or sports centre at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent.....	57
Figure 5.12 Percentage of men and women aged 16–84 who played sports in a sports centre of gymnastics hall at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	58
Figure 5.13 Percentage of men and women aged 16–84 who trained at a gym, fitness centre or training centre at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent.....	58
Figure 5.14 Percentage of men and women aged 16–84 who went skating on an artificial rink at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	59
Figure 5.15 Percentage of men and women aged 16–84 who went long-distance skating at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	59
Figure 5.16 Percentage of men and women aged 16–84 who went swimming at a swimming hall at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	61
Figure 5.17 Percentage of men and women aged 16–84 who can swim 200 m. Percent.....	61
Figure 5.18 Percentage of men and women aged 16–84 who played golf on a golf course (nor miniature golf) at least once during a twelve month period 2006–2007. Percent	62
Figure 5.19 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1982-2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent.....	63

Figure 5.20–5.23 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1982–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent.....	64
Figure 5.24–5.27 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1990–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent.....	65
Figure 5.28–5.31 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1990–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent.....	66
Figure 5.32–5.34 Outdoor and sporting activities among men and women aged 16–84 for years 1990–2006, according to in-person interviews and 2006–2007 from telephone interviews. Percent.....	67
5.35 Percentage of men and women aged 16–74 who played outdoor or indoor sports, more than 5 times during the last twelve months 1982–2006. Percent.....	68
Figure 6.1 Percentage of men and women aged 16–84 who took part in different cultural activities, some time or more than five times, or who used to engage in cultural activities some time or once a week. 2006–07. Percent.....	72
Figure 6.2 Percentage of men and women aged 16–84 who went to the cinema during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent	75
Figure 6.3 Percentage of men and women aged 16–84 who went to the theatre during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent	77
Figure 6.4 Percentage of men and women aged 16–84 who went to a concert during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent.....	79
Figure 6.5 Percentage of men and women aged 16–84 who went to an art museum or an art exhibit during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent	81
Figure 6.6 Percentage of men and women aged 16–84 who played indoor sports at least once during a twelve month period 2006–2007 Some time or more than five times. Percent	83
Figure 6.7 Percentage of men and women aged 16–84 who have been to a place of worship at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent.....	85
Figure 6.8 Percentage of men and women aged 16–84 who took part in a study group at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent	87
Figure 6.9 Percentage of men and women aged 16–84 who have taken part in cultural activities at least once during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent.....	90
Figure 6.10 Percentage of men and women aged 16–84 who read fiction during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent.....	92

Figure 6.11 Percentage of men and women aged 16–84 who read newspapers during a twelve month period, 2006–2007 Some time or more than five times. Percent.....	94
Figure 6.12 Percentage of men and women aged 16–84 who read weekly magazines during a twelve month period 2006–2007 Some time or more than five times. Percent	96
Figure 6.13 Percentage of men and women aged 16–84 who visited a library during a twelve month period 2006–2007. Some time or more than five times. Percent.....	98
Figure 6.14 Percentage of men and women aged 16–84 who wrote diaries, letters or articles in their leisure sometime or every week in 2006–2007. Percent	101
Figure 6.15 Percentage of men and women aged 16–84 who paint, sketch, draw or sculpt in clay in their leisure some time or every week, in 2006–2007 Percent	102
Figure 6.16 Percentage of men and women aged 18–64 who usually sing in groups or take part in choral singing in their leisure some time or every week in 2006–2007. Percent	104
Figure 6.17 Percentage of men and women aged 16–84 who play a musical instrument in their leisure some time or every week in 2006–2007. Percent	105
Figure 7.1 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, vacation travels abroad and neither vacation travel or access to a second home. Men and women aged 16–74 in the period 1977–2006 and 2006–2007. Percent	107
Figure 7.2 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, missing a cash flow margin, difficulties paying running costs and underemployed in period 1977–2005 (in-person interviews) and 2006–2007 (telephone interviews). Men aged 16–64. Percent	109
Figure 7.3 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, missing a cash flow margin, difficulties paying running costs and underemployed in period 1977–2005 (in-person interviews) and 2006–2007 (telephone interviews). Women aged 16–64. Percent.....	109
Figure 7.4 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977–2005 (in-person interviews) and 2006–2007 (telephone interviews). Men in different age groups. Percent.....	110
Figure 7.5 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977–2005 (in-person interviews) and 2006–2007 (telephone interviews). Women in different age groups. Percent.....	110
Figure 7.6 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977–2005 (in-person interviews) and 2006–2007 (telephone interviews), by socioeconomic group. Men aged 16–74. Percent	112
Figure 7.7 Vacation travels of at least one week out of a twelve month period, in period 1977–2005 (in-person interviews) and 2006–2007 (telephone interviews), by socioeconomic group. Women aged 16–74. Percent	112

Figure 7.8 Percent who did not undertake any vacation travel of at least a week and the reason for this. Men and women aged 16–84, in period 2006–2007. Percent	113
Figure 7.9 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Men aged 16-84 by age groups 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent....	115
Figure 7.10 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Women aged 16-84 by age groups 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent.....	115
Figure 7.11 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Men aged 16-84 by socioeconomic group, 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent.....	116
Figure 7.12 Vacation travel abroad during the latest twelve months. Women aged 16-84 by socioeconomic group, 1982-1983, 1990-1991, 1998-1999, 2006 (in-person interviews), and 2006-2007 (telephone interviews). Percent.....	116

Fritid 2006-07

Möjligheten att utnyttja den fria tiden för rekreation, avkoppling och personlig stimulans utgör en viktig del välfärden. Resultaten från Statistiska centralbyråns Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF), visar att befolkningen blir allt aktivare på fritiden i olika bemärkelser. Framför allt märks en allt högre aktivitetsgrad bland de äldre. Socioekonomiska skillnader liksom skillnader mellan utrikes födda och inrikes födda personer kvarstår dock inom en rad olika områden.

Kvinnor motionerar nu mer än män. Männen är fortfarande mer aktiva när det gäller idrott utomhus, medan kvinnorna dominerar inomhusidrottandet. Dock är just aktiviteterna på gymmen lika fördelad mellan könen.

Att gå på teaterföreställningar, konstutställningar och musikuppföranden sysselsätter också kvinnor i större utsträckning än män. Men när det gäller att själv musicera, läsa tidskrifter eller gå på andra museer än konstmuseer är män mer aktiva.

Rapporten belyser omfattningen av olika fritidsaktiviteter i första hand i ett genomsnitt för åren 2006-07 men också utvecklingen sedan början av 1980-talet.

ISSN 1654-1707 (online)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Kundservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Customer service, phone +46 8 506 948 01